

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์ (RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่มอน ภายใต้เครือข่ายความร่วมมือ มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเป้าหมายจำนวน 4 ชุมชน ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ คือ ชนเผ่าลาหู่แดง ชนเผ่าปกาเกอะญอ ชนเผ่าอัวเมี่ยน ชนเผ่าไทใหญ่ และคนไทยพื้นราบ ซึ่งชุมชนเหล่านี้ยังมีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต รวมทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติที่สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อไป การนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รวมเอาผลการวิจัยและวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกันโดยการนำเสนอในรูปแบบของตารางข้อมูล ภาพประกอบ และคำบรรยายเป็นตอน ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่มอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อนี้ เป็นผู้บริหาร คณะกรรมการ และสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งผู้นำชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่มอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งครอบคลุม 3 อบต. คือ 1) อบต.แม่ข้า 2) อบต.แม่มอน และ 3) อบต.แม่สูน จำนวนทั้งสิ้น 70 ราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 พื้นที่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 1 เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของผู้ให้ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล 3 อบต. ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่มอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งประกอบไปด้วย 1) อบต. แม่ข้า 2) อบต. แม่สูน และ 3) อบต. แม่มอน โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 70 ราย ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.71) เป็นเพศชาย ส่วนอีกร้อยละ 24.29 เป็นเพศหญิง โดยมีอายุน้อยที่สุด 27 ปี และสูงสุด 62 ปี ซึ่งผลการวิจัยทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 45.39 ปี และผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 57.14) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันพวกเขาเหล่านั้นดำรงตำแหน่งทางสังคมภายในชุมชนโดยเฉพาะเป็นผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่บ้าน โดยมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 7,812.14 บาท ซึ่งมีรายได้ต่ำสุด 4,800 บาท และสูงสุด 20,000 บาทต่อเดือน ผลการศึกษาทำให้สามารถมองเห็นสภาพโดยทั่วไปของอำเภอฝาง ว่ายังไม่มีโอกาสทางการศึกษาในระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาเท่าที่ควรจะเป็นเนื่องจากในปัจจุบันมีโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนถึงมัธยมศึกษาตอนปลายเพียง 8 แห่ง คือ 1) โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ 2) โรงเรียนรังสฤษิทยา 3) โรงเรียนบ้านเวียงฝาง 4) โรงเรียนรัตนาเอื้อวิทยา 5) โรงเรียนสายอักษร 6) โรงเรียนธนาเทคโนโลยีเชียงใหม่ 7) โรงเรียนฉือจี้ไต้หวัน และ 8) โรงเรียนบ้านนันทาราม ส่วนในระดับสูงกว่ามัธยมนั้นก็มีเพียงวิทยาลัยการอาชีพฝาง และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย วิทยาเขตฝางเท่านั้น จึงเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นข้อจำกัดของประชาชนที่ต้องการศึกษาต่อในระดับสูง ที่ต้องส่งบุตรหลานหรือแม้แต่ตนเองเข้าไปเรียนในตัวเมืองจังหวัด

เชียงใหม่ หรือจังหวัดเชียงราย ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งเป็นเหตุผลให้คนส่วนใหญ่มีการศึกษามีการศึกษาไม่สูงนัก จึงทำให้มีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือนไม่สูงตามไปด้วย

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ 3 อบต. จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	ผู้ให้ข้อมูล (n = 70)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	53	75.71
หญิง	17	24.29
อายุ (ปี)		
ตั้งแต่ 30 ปี ลงไป	1	1.43
31 - 40 ปี	19	27.14
41 - 50 ปี	29	41.43
51 - 60 ปี	20	28.57
สูงกว่า 60 ปี ขึ้นไป	1	1.43
$\bar{X} = 45.39$ S.D = 7.79		R = 27 - 62
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	10	14.29
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	28.57
มัธยมศึกษาตอนปลาย	20	28.57
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	9	12.85
ปริญญาตรี	10	14.29
ปริญญาโท	1	1.43
ตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน		
นายก อบต.	3	4.29
รองนายก อบต.	3	4.29
ประธานสภา อบต.	2	2.86
สมาชิก ส.อบต.	20	28.57
ผู้ใหญ่บ้าน	15	21.43
ผู้นำชุมชน	25	35.70
เลขานุการนายก อบต.	2	2.86

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	ผู้ให้ข้อมูล (n = 70)	
	จำนวน	ร้อยละ
รายได้สุทธิต่อเดือน (ปี 2553)		
ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงไป	5	7.14
5,001 – 10,000 บาท	56	80.00
10,001 – 15,000 บาท	7	10.00
15,001 – 20,000 บาท	2	2.86
$\bar{X}$	= 7,812.14 S.D = 3,197.24 R = 4,800 - 20,000	

สำหรับรายละเอียดของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของผู้ให้ข้อมูลในแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่า

ผลการวิเคราะห์ในตาราง 2 ทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ อบต. แม่ข่า ซึ่งส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.00) เป็นเพศชาย ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 20.00 เป็นเพศหญิง โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.00) มีอายุอยู่ระหว่าง 31 – 50 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 27 ปี และสูงสุด 60 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 43.20 ปี

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.00) สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเท่านั้น ส่วนตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบันของผู้ให้ข้อมูลนั้น ครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) เป็นผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.00) มีรายได้สุทธิต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท ซึ่งมีรายได้ต่ำสุด 4,800 บาท และสูงสุด 15,000 บาท โดยมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 7,102.50 บาท ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนใน อบต.แม่ข่า มีอาชีพหลักคือการทำเกษตร โดยเฉพาะการทำสวนส้มลิ้นจี่ และปลูกพืชผักตามฤดูกาล ซึ่งบางชุมชนก็มีชนเผ่าอาศัยอยู่โดยเฉพาะลาหู่แดง ซึ่งมีรายได้หลักจากการเกษตรเท่านั้น จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้มีรายได้สุทธิต่อเดือนไม่สูง รวมทั้งประชาชนส่วนมากที่เป็นชนเผ่ามักมีการศึกษาต่ำเพียงภาคบังคับ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา การศึกษาภาคบังคับของประเทศไทยคือประถมศึกษาตอนต้นเท่านั้น

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่อบต.แม่ข้า จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	ผู้ให้ข้อมูล (n = 20)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	80.00
หญิง	4	20.00
อายุ (ปี)		
ตั้งแต่ 30 ปีลงไป	1	5.00
31 - 40 ปี	7	35.00
41 - 50 ปี	8	40.00
51 - 60 ปี	4	20.00
สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป	0	0.00
$\bar{X} = 43.20$ S.D. = 8.95 R = 27 - 60		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	4	20.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	20.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	4	20.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	5	25.00
ปริญญาตรี	2	10.00
ปริญญาโท	1	5.00
ตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน		
นายก อบต.	1	5.00
รองนายก อบต.	1	5.00
สมาชิก ส.อบต.	7	35.00
ผู้ใหญ่บ้าน	4	20.00
ผู้นำชุมชน	6	30.00
เลขานุการนายก อบต.	1	5.00
รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน (ปี 2553)		
ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงไป	1	5.00
5,001 - 10,000 บาท	17	85.00
10,001 - 15,000 บาท	2	10.00
15,001 - 20,000 บาท	0	0.00
$\bar{X} = 7,102.50$ S.D. = 2,672.49 R = 4,800 -15,000		

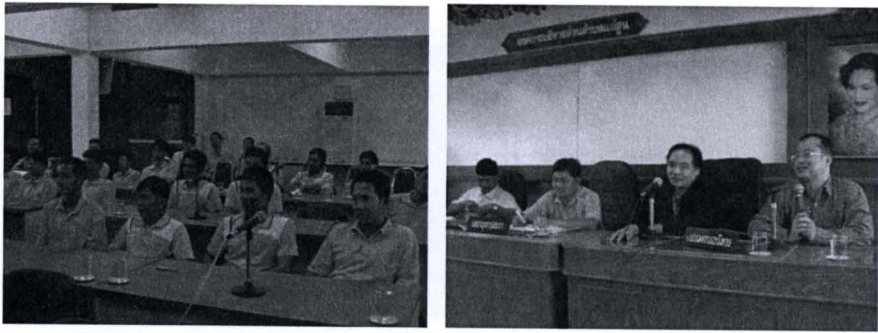
ภาพ 23 การประชุมประชาคม อบต.แม่สุ่น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของผู้ให้ข้อมูลพื้นที่ อบต. แม่สุ่น (ตาราง 3) ทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.67) เป็นเพศชาย และมีอายุอยู่ในช่วง 41 – 60 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 31 ปี และสูงสุด 60 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 46.83 ปี นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.00) มีระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเท่านั้น โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.66) เป็นผู้นำชุมชนและเป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนในด้านรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือนของผู้ให้ข้อมูลนั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.00) มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท โดยมีรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 7,983.33 บาท ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่อบต.แม่สุ่น มีอาชีพหลักที่หลากหลาย แต่ส่วนมากก็คือการเกษตร และผู้ที่อยู่ประจำพื้นที่ ซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรนั้น มักจะถูกคัดเลือกให้เป็นผู้นำหรือผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากไม่ได้ออกไปทำงานในตัวเมืองเชียงใหม่หรือพื้นที่ห่างไกล นอกจากนี้ บุคคลที่ถูกเลือกให้เป็นคณะกรรมการหรือสมาชิกอบต. ก็มักจะมีอาชีพหลักคือการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้มีการศึกษาและรายได้ไม่สูงเท่าที่ควร

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ อบต.แม่สุ่น จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	ผู้ให้ข้อมูล (n = 30)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	23	76.67
หญิง	7	23.33
อายุ (ปี)		
ตั้งแต่ 30 ปีลงไป	0	0.00
31 - 40 ปี	7	23.33
41 - 50 ปี	12	40.00
51 - 60 ปี	11	36.67
สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป	0	0.00
$\bar{X} = 46.83$	S.D. = 7.59	R = 31 - 60
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	5	16.67
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	43.33
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8	26.67
ปริญญาตรี	4	13.33
ตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน		
นายก อบต.	1	3.33
รองนายก อบต.	1	3.33
ประธานสภา อบต.	1	3.33
สมาชิก ส.อบต.	6	20.00
ผู้ใหญ่บ้าน	7	23.33
ผู้นำชุมชน	13	43.33
เลขานุการนายก อบต.	1	3.33
รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน (ปี 2553)		
ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงไป	4	13.33
5,001 - 10,000 บาท	21	70.00
10,001 - 15,000 บาท	3	10.30
15,001 - 20,000 บาท	2	6.67
$\bar{X} = 7,983.33$	S.D. = 4,028.35	R = 5,000 - 20,000

ภาพ 24 การประชุมประชาคม อบต.แม่สูน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สูน

ผลการวิจัยในตาราง 4 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70.00) เป็นเพศชาย และมีอายุในช่วง 31 – 50 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 36 ปี และสูงสุด 62 ปี ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 45.40 ปี นอกจากนี้ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.00) สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายเท่านั้น โดยผู้ให้ข้อมูลครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.00) เป็นผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่บ้านภายในชุมชน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก (ร้อยละ 90.00) มีรายได้สุทธิต่อเดือนในช่วง 5,001 – 10,000 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุด 5,500 บาท และสูงสุด 15,000 บาท ซึ่งพวกเขาเหล่านั้นมีรายได้สุทธิเฉลี่ยเท่ากับ 8,265.00 บาท ต่อเดือน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่อบต.แม่สูน มีรายได้ค่อนข้างสูงกว่าประชาชนในพื้นที่อบต.แม่สูนและอบต.แม่ข่า ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่อบต.แม่สูนนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มคนจีนยูนานและชนชาวอ้วเมียนที่มาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อบต.แม่สูนมาเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งคนจีนยูนานมักจะมีอาชีพค้าขายหรือรับผลผลิตการเกษตรไปจำหน่าย จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้ มีรายได้สูงกว่าผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่อบต.แม่ข่าและแม่สูน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่อบต.แม่สูน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ

ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	ผู้ให้ข้อมูล (n = 20)	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	14	70.00
หญิง	6	30.00

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ	ผู้ให้ข้อมูล (n = 20)	
	จำนวน	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
ตั้งแต่ 30 ปีลงไป	0	0.00
31 - 40 ปี	5	25.00
41 - 50 ปี	9	45.00
51 - 60 ปี	5	25.00
สูงกว่า 60 ปีขึ้นไป	1	5.00
$\bar{X} = 45.40$	S.D.= 7.37	R = 36 - 62
ตำแหน่งทางสังคมในปัจจุบัน		
นายก อบต.	1	5.00
รองนายก อบต.	1	5.00
ประธานสภา อบต.	1	5.00
สมาชิก ส.อบต.	7	35.00
ผู้ใหญ่บ้าน	4	20.00
ผู้นำชุมชน	6	30.00
รายได้สุทธิเฉลี่ยต่อเดือน (ปี 2553)		
ตั้งแต่ 5,000 บาท ลงไป	0	0.00
5,001 - 10,000 บาท	18	90.00
10,001 - 15,000 บาท	2	10.00
15,001 - 20,000 บาท	0	0.00
$\bar{X} = 8,265.00$	S.D.= 2,102.45	R= 5,500 - 15,000

ภาพ 25 การประชุมประชาคม อบต.แม่่งอน

ส่วนที่ 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอน

ผลจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi - structure interview) จากผู้บริหาร ผู้นำ ผู้อาวุโสและสมาชิกภายในชุมชนต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 อบต. ทำให้สามารถสรุปประเด็นของทรัพยากรที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ในอนาคตซึ่งคณะผู้วิจัยจะใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อคัดเลือกชุมชนที่สามารถพัฒนาให้เป็นต้นแบบชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

1. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่า

ภาพ 26 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่า

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่ามีพื้นที่รับผิดชอบทั้งสิ้น 91.46 ตารางกิโลเมตร หรือ 57,162.51 ไร่ โดยทิศเหนือจดกับตำบลแม่สุ่นและตำบลแม่คะ อำเภอดงคำ ทิศตะวันออกจดกับอำเภอสว่าง จังหวัดเชียงราย ทิศใต้จดกับตำบลปงคำ ตำบลแม่ทะลบก อำเภอไชยปราการ และทิศตะวันตกจดกับตำบลแม่จอน อำเภอดงคำ ซึ่งพื้นที่มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.38) ใช้ทำการเกษตร โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,121 ครัวเรือน ซึ่งมีจำนวนประชากรจำนวน 7,165 คน แยกเป็นชายจำนวน 3,508 คน และเพศหญิงจำนวน 3,657 คน โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน และในแต่ละหมู่บ้านจะมีทรัพยากรทางธรรมชาติ รวมทั้งประเพณี วัฒนธรรม หรือขนบธรรมเนียมที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนคือ

- 1) งานประเพณีปีใหม่เมือง ซึ่งตรงกับวันสงกรานต์ตามประเพณีไทย ระหว่างวันที่ 13 - 15 เมษายนของทุกปี โดยจะมีการแห่ไม้ค้ำและรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ

2) งานประเพณียี่เป็ง ซึ่งตรงกับวันลอยกระทงตามประเพณีไทย ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 คือเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

3) งานตั้งธรรมหลวงเทศน์มหาชาติลุ่มน้ำฝาง ซึ่งจะตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้าย คือเดือนมกราคมของทุกปี

4) งานวันวิสาขบูชารำลึก ซึ่งจะตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 คือเดือนพฤษภาคมของทุกปี

5) งานวันเข้าพรรษา ซึ่งตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 8 คือเดือนกรกฎาคมของทุกปี และออกพรรษา ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 คือเดือนตุลาคมของทุกปี

สำหรับผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 20 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิก ส.อบต. ผู้นำชุมชนและผู้ใหญ่บ้าน เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวภายในชุมชนต่าง ๆ ของพื้นที่ อบต. แม่ข่านัน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ

ทรัพยากรด้านธรรมชาติของ อบต. แม่ข่านัน สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งเป็นป่าเบญจพรรณและประชาชนภายในชุมชนหมู่ที่ 8 บ้านเด่นเวียงไชย ได้ร่วมกันอนุรักษ์เพื่อเป็นป่าใช้สอยประจำหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันมีพื้นที่ป่าถึง 870 ไร่ และ 2) แหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งประกอบด้วย ลำน้ำ ลำห้วย จำนวน 5 สาย หนอง คลองและบึง จำนวน 8 แห่ง ลำเหมืองจำนวน 11 แห่ง และสระน้ำจำนวน 25 แห่ง

ส่วนทรัพยากรธรรมชาติที่น่าจะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติได้คือ อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยเตือ หมู่ที่ 8

ภาพ 27 อ่างเก็บน้ำห้วยเตือ

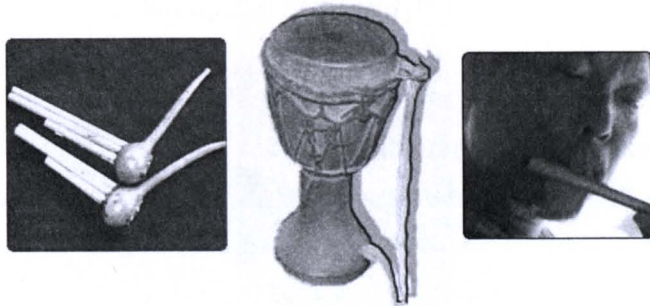
1.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม

จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนได้แก่ ชุมชนบ้านเด่นเวียงไชยหมู่ที่ 8 ซึ่งตามตำนานเชื่อว่าเป็นเวียงเก่าแก่ในสมัยโบราณ ดังนั้นควรพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของล้านนาไทยเพื่อให้ชนรุ่นหลังจะได้เรียนรู้และอนุรักษ์ไว้สืบไป

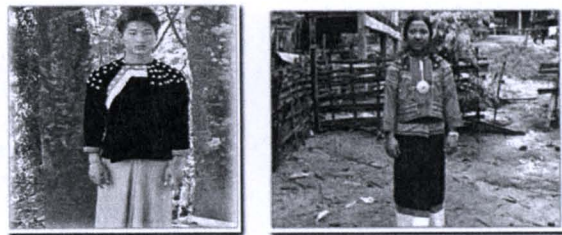
สำหรับอาชีพและวิถีชีวิตของประชาชนที่ถือว่าเป็นจุดสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวนั้น ผลการสำรวจพบว่าพื้นที่ อบต.แม่ข่านัน มีชุมชนเผ่าลาหู่แดงที่ชุมชนบ้านห้วยเตือ หมู่ที่ 8 ซึ่งชุมชนนี้ยังมีวัฒนธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับผีฟ้า ผีน้ำ ผีป่า และอื่น ๆ ที่มีความแตกต่างและน่าสนใจอีกมาก ตลอดจนชุมชนเผ่าลาหู่แดงยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษอีกมากมาย

ตัวอย่างเช่น ประเพณีทานข้าวใหม่ ประเพณีกินวอ การแสดงวัฒนธรรมชนเผ่าหรือแม้แต่หัตถกรรมท้องถิ่น เช่น การทอผ้าของชนเผ่าลาหู่แดง ตลอดจนการจัดงานอุปกรณ์ทางด้านการเกษตร เช่น กระบุง ตะกร้า ไซ แซะ เป็นต้น ส่วนอุปกรณ์ที่เป็นเครื่องดนตรี ในการสืบทอดการเล่นจากบรรพบุรุษ เช่น ดนตรีพื้นบ้าน (วงสะล้อ ซอ ซึง) หรือแม้แต่แคนของชนเผ่ามูเซอก็สามารถนำมาแสดงให้กับนักท่องเที่ยวได้ชม

นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ยังทำให้ทราบว่าชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ของ อบต. แม่ข่านั้น มีอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นคือ ข้าวปึก (เอกลักษณ์ของชนเผ่ามูเซอ) น้ำพริกอ่องแคบหมู น้ำพริกหนุ่ม แกงฮังเล และผักกาดจ้อ เป็นต้น

ภาพ 28 อุปกรณ์เครื่องดนตรีของชนเผ่าลาหู่แดง

ภาพ 29 การแต่งกายของลาหู่แดง

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการที่จะพัฒนาชุมชนภายในตำบลให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ 4 ประเด็น คือ

1) ด้านบุคลากร ประชาชนภายในชุมชนขาดความรู้และทักษะด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรของ อบต. ยังไม่มีตำแหน่งหน้าที่ด้านการท่องเที่ยวภายในพื้นที่รับผิดชอบของอบต. ซึ่งถ้าพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแล้ว ทาง อบต. ก็จะพยายามกำหนดอัตราตำแหน่งด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป

2) ด้านงบประมาณ งบประมาณในการสนับสนุนให้มีการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว อบต. ยังขาดงบประมาณด้านดังกล่าว แต่ถ้ามีโครงการจากหน่วยงานภายนอก ทาง อบต. ก็ยินดีสนับสนุนทรัพยากรบุคคลหรือยานพาหนะ เป็นต้น

3) ด้านวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนจำกัด แต่ควรให้ชุมชนร่วมกันพัฒนาตนเองโดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำสาธารณะภายในชุมชน วัสดุอุปกรณ์ด้านการประกอบอาหารและเครื่องนอนสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

4) ด้านการบริหารจัดการ ชุมชนตลอดจน อบต. ยังขาดซึ่งบุคคลที่มีความชำนาญด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งถ้ามีนักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุน โดยเฉพาะการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ก็จะช่วยให้บุคลากร ผู้นำชุมชนและประชาชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุน

ภาพ 30 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุน

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุน มีพื้นที่รับผิดชอบ 75 ตารางกิโลเมตร หรือ 46,875 ไร่ โดยทิศเหนือติดต่อกับเขตตำบลสันทราย ทิศใต้ติดต่อกับตำบลแม่ข้าและตำบลแม่งอน ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลแม่คะ และทิศตะวันตกติดต่อกับตำบลแม่ปิ่นและตำบลแม่งอน ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. แม่สุนนั้น ทางทิศตะวันตกเป็นภูเขาสูงและเป็นที่ราบสูงตั้งแต่พื้นที่ตอนกลางไปจนถึงทางทิศตะวันตก พื้นที่ อบต. แม่สุนมีแม่น้ำไหลผ่านจำนวน 2 สาย คือ แม่น้ำฝาง ซึ่งไหลจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ และแม่น้ำแม่งอน ซึ่งไหลไปจากทิศตะวันตกไปทางทิศตะวันออก โดยมีอ่างเก็บน้ำขนาดปานกลาง คืออ่างเก็บน้ำแม่สุนน้อย

สำหรับเขตการปกครองนั้น อบต. แม่สุนมีพื้นที่ปกครองทั้งหมด 17 หมู่บ้าน โดยมีประชากรทั้งหมด 14,335 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 7,170 คน และเพศหญิงจำนวน 7,165 คน ซึ่งมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 5,195 ครัวเรือน และมีความหนาแน่นเฉลี่ย 191.26 คน/ตารางกิโลเมตร

ผลจากการสัมภาษณ์และสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวภายในพื้นที่ อบต. แม่สุนจากผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 30 ราย สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หน่วยงานของรัฐเป็นผู้รับผิดชอบนั้นมีหลายประเภท เช่น 1) น้ำตกโป่งน้ำดัง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านแม่สุนน้อย หมู่ที่ 3 2) หนองสามแจ่ง ซึ่ง

ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านสันป่าเกี๊ยะ หมู่ที่ 11 และ 3) เครื่องชุดเจาะน้ำมันจำนวน 35 เครื่อง ที่กระจายอยู่ในพื้นที่หมู่ 7, 9, 10 และ 11 เป็นต้น

สำหรับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่สาธารณประโยชน์ โดย อบต. เป็นผู้รับผิดชอบประกอบไปด้วยลำห้วย ลำน้ำ ฝายกั้นน้ำ ซึ่งกระจายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ภายในชุมชน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติซึ่งเป็นของเอกชนในพื้นที่ได้แก่สวนส้ม สวนลิ้นจี่ เป็นต้น

ภาพ 31 น้ำตกโป่งน้ำดัง

ภาพ 32 เครื่องเจาะน้ำมันดิบ

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม

จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนภายในพื้นที่ อบต.แม่สูน รับผิดชอบอยู่ ได้แก่

- 1) ศูนย์วัฒนธรรมสายใยชุมชน ณ วัดสันปูเลย ชุมชนบ้านสันป่าแดง หมู่ที่ 4
- 2) พระพุทธรูปไม้สักทองที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย ณ วัดเทพประสิทธิ์ ชุมชนบ้านปางสัก หมู่ที่ 2
- 3) ภาพเขียนฝาผนังวิถีชีวิตชุมชน ณ วัดวิเวกการาม ชุมชนบ้านแม่สูนน้อย หมู่ที่ 3

ภาพ 33 พระพุทธรูปไม้สักทองใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

ภาพ 34 ภาพฝาผนังวัดวิเวการาม

อาชีพและวิถีชีวิตของประชาชนภายในชุมชนที่ถือว่าเป็นจุดสนใจสำหรับเชิญชวนให้บุคคลอื่นศึกษาเรียนรู้ นั้น ได้แก่

1) การปลูกลิ้นจี่พันธุ์จักรพรรดิ และส้มสายน้ำผึ้ง ที่ปลอดภัยจากสารเคมีภายในชุมชน

2) วิถีชีวิตของชนเผ่าปกาเกอะญอ ที่ชุมชนบ้านต้นसान หมู่ที่ 6

แหล่งโบราณสถานหรือโบราณวัตถุที่สำคัญภายในชุมชน

1) วัดสันธาตุ ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุด ไม่สามารถทราบอายุได้ ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านแม่สา น้อย หมู่ที่ 3

2) พระพุทธรูปไม้สักทองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งได้นำเอาไม้สักขนาดใหญ่อายุมากกว่า 100 ปี มาแกะสลักพระพุทธรูปทั้งองค์

3) ภาพเขียนฝาผนังที่วัดวิเวการาม ซึ่งเป็นภาพกิจกรรมประเพณีตลอดทั้งปีของประชาชนภายในชุมชน

4) ภาพยนตร์เก่าและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสมัยโบราณที่ถูกรวบรวมโดยเจ้าอาวาสวัดสันปูเลย

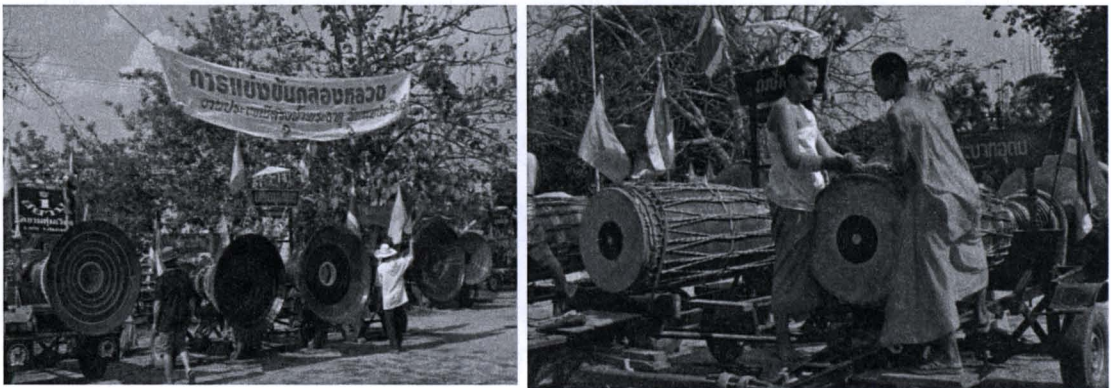
5) เครื่องชุดเจาะน้ำมันที่กำลังทำงานถึง 35 เครื่องชุดเจาะที่กระจายภายในพื้นที่ อบต. แม่สุณ

ความเชื่อ ศาสนาและพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่เป็นจุดเด่นของชุมชนภายในตำบลพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. แม่สุณได้แก่ ประเพณีและความเชื่อของชนเผ่าปกาเกอะญอ ชุมชนต้นสำน หมู่ที่ 6 ซึ่งยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าอย่างต่อเนื่องสู่เยาวชนรุ่นหลัง

ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่สำคัญของชุมชนได้แก่ การสรงน้ำพระธาตุ ซึ่งจะจัดในวันขึ้น 8 ค่ำเดือน 8 ประเพณีกินข้าวใหม่ของพี่น้องชนเผ่าปกาเกอะญอ ประเพณีการผูกข้อมือ การแข่งขันกลองหลวง และการแข่งขันบ้องไฟแสน เป็นต้น

ภาพ 35 พิธีกรรมบวชป่าของชุมชน

ภาพ 36 การแข่งขันกลองหลวงประจำปี

สำหรับหัตถกรรมท้องถิ่นที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษคือการทอผ้าของชนเผ่าปกาเกอะญอ การทำตุ๊กตาจากไหมพรม การจัดทำไม้กวาดและจักสานต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่สามารถใช้แสดงซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษได้แก่การแสดงซอพื้นเมืองและกลองหลวง รวมทั้งการแสดงของชนเผ่าปกาเกอะญอ เป็นต้น นอกจากนี้ ชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. แม่สุณ ยังมีอาหารพื้นบ้านที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนคือลาบหมูและลาบเนื้อ รวมทั้งพืชผัก สมุนไพร แกงอ่อม น้ำพริกอ่อม แกงแค และแกงหน่อไม้ เป็นต้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการที่จะพัฒนาชุมชนภายในตำบลให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1)ด้านการพัฒนาคนภายในชุมชนให้มีจิตสำนึกในการรักและหวงแหนทรัพยากรทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป ซึ่งการท่องเที่ยวก็จะเป็นวิธีการหรือเครื่องมือหนึ่งในการปลูกจิตสำนึกดังกล่าว แต่ต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนภายในชุมชน สำหรับการต้อนรับบุคคลจากภายนอก ซึ่งอาจมีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน

2)ด้านงบประมาณ ในการจัดการหรือปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เหมาะสมกับการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งต้องใช้งบประมาณมากพอสมควร โดยเฉพาะการปรับปรุงถนนหรือพื้นผิวจราจรให้ดีเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวหรือแม้แต่การตกแต่งสถานที่สองข้างทางถนนให้ดูสวยงาม แต่อย่างไรก็ตามทางชุมชนและ อบต. สามารถร่วมกันจัดงบประมาณบางส่วนสนับสนุนหรือแม้แต่การใช้แรงงานของประชาชนภายในชุมชนที่ต้องช่วยกันพัฒนาหรือตกแต่งสถานที่ให้เหมาะสม โดยบางเรื่องอาจไม่ใช้งบประมาณเลยก็ได้ เป็นต้น

3)ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อประชาสัมพันธ์ การจะดำเนินการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้น ต้องอาศัยสื่อประชาสัมพันธ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นควรที่จะจัดสรรงบประมาณในการเตรียมจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทรัพยากรหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนให้มากกว่านี้ หรือแม้แต่การไปประสานงานกับหน่วยงานภาคเอกชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ ในการจัดงบประมาณบางส่วนช่วยสนับสนุนการทำสื่อประชาสัมพันธ์ ก็จะช่วยทำให้สามารถสร้างความเข้าใจและเชิญชวนนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น

4)ด้านการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นจะต้องมีการบริหารหรือจัดการโดยชุมชนและเพื่อชุมชนเอง ดังนั้นชุมชนต้องเข้าใจและผู้นำชุมชนต้องมีความใส่ใจในเรื่องของการบริหารจัดการอย่างมาก เพราะถ้าไม่เช่นนั้นก็จะทำให้การจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน เกิดปัญหาความขัดแย้งของผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว และทำให้ล้มเหลวในที่สุด

3. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อน

ภาพ 37 องค์การบริหารส่วนตำบลแม่อน

พื้นที่รับผิดชอบของ อบต. แม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ทั้งหมด 107 ตารางกิโลเมตร หรือ 66,875 ไร่ โดยทิศเหนือติดต่อกับตำบลแม่สุ่นและตำบลม่อนปิ่น ทิศใต้ติดต่อกับตำบลแม่ข้าและตำบลปงคำ ทิศตะวันออกติดต่อกับตำบลแม่ข้า และทิศตะวันตกติดต่อกับชายแดนประเทศสหภาพเมียนมาร์ โดยมีประชากรทั้งสิ้น 15,902 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 8,073 คน และเพศหญิง 7,829 คน โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 4,933 ครัวเรือน และมีความหนาแน่นเฉลี่ย 188 คน/ตารางกิโลเมตร ซึ่ง อบต. แม่ฮ่องสอน มีการแบ่งเขตปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน และมีชนเผ่าที่อยู่รวมกัน คือ 1)ชนเผ่าจีนยูนาน 2)ชนเผ่าอื๋วเมี่ยน 3)ชนเผ่าไทใหญ่ และ 4)คนไทยพื้นราบ นอกจากนี้ยังมีการนับถือศาสนาที่หลากหลายแต่หลอมรวมเป็นหนึ่งและอาศัยอยู่ภายในชุมชนเดียวกัน คือมีทั้งวัดหรือสำนักสงฆ์ มัสยิด ศาลเจ้าและโบสถ์ เป็นต้น

3.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ

ชุมชนภายในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต. แม่ฮ่องสอน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติหลายแห่ง ซึ่งที่สำคัญคือ 1)สถานีเกษตรหลวงดอยหลวงอ่างช้าง ที่มีความหลากหลายของพืชผัก ผลไม้ ดอกไม้เมืองหนาว 2)พื้นที่ทำการเกษตรที่มีศักยภาพในการผลิตพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ส้มสายน้ำผึ้ง ลิ้นจี่ สตรอเบอร์รี่ ลำไย กระเทียม และมันกลียา เป็นต้น ซึ่งสามารถส่งเสริมการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้ และ 3) พื้นที่ อบต. แม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ป่าไม้ที่เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพค่อนข้างสมบูรณ์ที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อไปได้ ซึ่งในปัจจุบันชุมชนบ้านยาง หมู่ที่ 12 มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ดังรายละเอียดคือ

1) น้ำตกบ้านยาง ด้วยเส้นทางเดินเท้าที่ใช้เวลาเดินเพียง 20 นาที บนเส้นทางไม่ยากลำบากแต่ได้บรรยากาศของนักเดินทางที่จะได้พบกับความรื่นรมย์จากแมกไม้และสายน้ำผสมผสานกับการผจญภัย

2) โรงหมอ/แปลงสมุนไพร เป็นสถานีนอนามัยพระราชทานและเป็นสถานรักษาพยาบาลแห่งแรกของตำบลแม่ฮ่องสอน ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตหลังปีพ.ศ. 2515 ของคนในพื้นที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังมีแปลงสมุนไพรที่ปลูกพืชสมุนไพรพื้นบ้านนานาชนิด

3) โรงไฟฟ้าพลังน้ำบ้านยาง เพื่อชมแหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานธรรมชาติที่เคยแจกจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับโรงงานหลวง ฯ และบ้านเรือนในพื้นที่ในอดีตอย่างพอเพียงมาแล้ว

4) แปลงสาธิต สถานที่รวบรวมพันธุ์พืชบางชนิดซึ่งเป็นตัวอย่างวัตถุดิบที่ส่งเข้าโรงงานหลวง ฯ เพื่อสาธิตวิธีการเพาะปลูกและดูแลรักษาอย่างถูกวิธีแก่เกษตรกรและผู้สนใจศึกษา

ภาพ 38 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่อบต.แม่งอน

3.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม

จุดเด่นหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนภายในตำบลได้แก่ชุมชนอ้าวเมี่ยน (เย้า) ที่มีการแต่งกายของชนเผ่าซึ่งมีลายผ้าปักที่สืบทอดกันมายาวนาน รวมทั้งในชุมชนบ้านยางยังมีพี่น้องจีนฮ่อที่ยังคงเอกลักษณ์ของชุมชนไว้เป็นอย่างดี ทั้งทางขนบธรรมเนียม ประเพณี และ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งก่อสร้าง

ส่วนอาชีพและวิถีชีวิตของประชาชนที่จะเป็นจุดสนใจสำหรับเชิญชวนให้บุคคลอื่น มาศึกษาเรียนรู้ก็คือ

- 1) การปักผ้าที่มีลายประณีตสวยงาม ซึ่งสามารถนำไปเป็นของที่ระลึกได้เป็นอย่างดี
- 2) การใช้ยาสมุนไพรเพื่อบำบัดโรค ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่สืบทอดกันมา

ตั้งแต่บรรพบุรุษ

สำหรับแหล่งโบราณสถานหรือโบราณวัตถุที่สำคัญในตำบลหรือชุมชนที่เป็นจุดเด่นคือ

1) **พิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ ๑ (ฝาง)** โดยนิทรรศการที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ประกอบด้วย 3 หัวข้อหลักคือ โครงการหลวง โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๑ (ฝาง) และบริษัท ดอยคำผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด โดยนำเสนอผ่านคำบรรยาย ภาพถ่าย สื่อวีดิทัศน์ วัตถุจัดแสดง รวมทั้งการจำลองบรรยากาศภายใต้กรอบแนวคิดในการออกแบบ 3 ประการ คือ 1) ความพอเพียง เรียบง่าย 2) เอกลักษณ์ของท้องถิ่น และ 3) กลิ่นอายหรือบรรยากาศของโรงงานหลวง ฯ นอกจากนี้ผู้เข้าชมจะ “ได้ความรู้และเกิดความรัก” แล้ว ที่นี่ยังให้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชนบ้านยาง ก่อนเดินศึกษาและเยี่ยมชมในพื้นที่จริงได้อย่างดี

2) **ชุมชนบ้านอ้าวเมี่ยน** นั้นมีเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับเงิน ซึ่งเป็นสิ่งที่สืบทอดกันมายาวนานตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมและความเชื่อซึ่งวัสดุบางชิ้นมีอายุนานกว่า 100 ปี

3) **โรงเรียนสอนภาษาจีน** เป็นโรงเรียนที่สอนภาษาจีนกลาง เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเมื่อเข้าเยี่ยมชมก็จะทำให้เห็นบรรยากาศเหมือนอยู่เมืองจีนเลยทีเดียว

4) ศาลเจ้าแม่กวนอิม ตั้งอยู่เนินเขาซึ่งเป็นผืนดินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานให้เมื่อปี พ.ศ.2524 ซึ่งในวันสำคัญ ๆ เช่นวันตรุษจีน เทศกาลถือศีลกินเจ ชาวบ้านยาง จะขึ้นมาทำพิธีกันแน่นขนัด นอกจากนี้ที่นี่ยังเป็นจุดชมวิวยามค่ำคืนต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

5) บ้านดิน ที่นี้จะช่วยให้เรียนรู้เทคโนโลยีท้องถิ่นในการสร้างที่อยู่อาศัยของชาวจีน ยูนาน ซึ่งปัจจุบันหาได้ยาก อนึ่งผู้เยี่ยมชมควรตระหนักว่า ที่นี้เป็นพื้นที่ส่วนบุคคลจึงต้องให้เกียรติเจ้าของบ้านด้วย

6) มัสยิด ศาสนาอิสลามเป็น 1 ใน 3 ศาสนาที่คนในชุมชนบ้านยางนับถือ ก่อนเข้า เยี่ยมชมต้องขออนุญาตอิหม่ามและแต่งกายสุภาพ

7) ศาลเจ้าบ้าน สถานที่ซึ่งเทพเจ้าของหมู่บ้านสถิตย์อยู่ เพื่อปกป้องรักษาชุมชนให้สุข สงบร่มเย็น เมื่อมีการเกิดหรือการตาย ชาวบ้านยางส่วนใหญ่จะต้องมาบอกกล่าวให้แหล่งทวยเทพ รับทราบ

8) โบสถ์คริสต์ ชาวบ้านยางส่วนหนึ่งนับถือศาสนาคริสต์ อยากเห็นบรรยากาศความ ศรืธาต้องไปวันอาทิตย์

9) ตลาดนัด หากอยากเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนหรือวัฒนธรรมใดต้องไปตลาด ลองไปนั่ง จิบกาแฟในตลาดนี้แล้ว จะรู้ซึ้งถึงเสน่ห์ของชุมชนจีนยูนานอยู่ที่ไหน

ภาพ 39 พิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง)

ภาพ 40 ศาสนสถานวัดจีนในพื้นที่บ้านยาง

ความเชื่อ ศาสนา หรือพิธีกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนภายในพื้นที่ อบต. แม่
งอน ที่สำคัญคือ 1)ชุมชนชาวอัวเมียน ก็คือการประกอบพิธีกรรมของชนเผ่า เช่น การบวช พิธีส่ง
ผีป่า พิธีสะพานเรียกขวัญ และการอยู่กรรม เป็นต้น 2)ชุมชนบ้านยางก็จะมีประเพณีสำคัญคือ
เทศกาลกินเจ การบูชาเทพเจ้า วันอีด (อิสลาม) และวันคริสต์มาส (คริสต์) เป็นต้น

สำหรับขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญ และสามารถเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้
เช่น

- 1) ประเพณีงานแห่ไม้ค้ำวันปีใหม่ จัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี
- 2) ประเพณีงานสงกรานต์ รดน้ำดำหัว จัดขึ้นในช่วงวันที่ 13 - 15 เมษายน
ของทุกปี
- 3) ประเพณีสงฆ์น้ำพระ จัดขึ้นในช่วงวันสงกรานต์
- 4) ประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุ จัดขึ้นในช่วงเดือนเมษายน
- 5) ประเพณีการทอดผ้าป่า จัดขึ้นในช่วงเข้าพรรษา เดือนกรกฎาคม
- 6) ประเพณีเข้าพรรษา จัดขึ้นช่วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี
- 7) ประเพณีงานสลากภัต หรือ ประเพณีตานก๋วยสลาก จัดขึ้นในช่วงเดือน
กันยายน - ตุลาคมของทุกปี
- 8) ประเพณีการทอดกฐิน จัดขึ้นในช่วงออกพรรษาเดือนตุลาคม
- 9) ประเพณีลอยกระทงเดือนยี่เป็ง จัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปี
- 10) ประเพณีงานปอยหลวง จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองสิ่งปลูกสร้างใหม่ภายในวัด
- 11) ประเพณีตานข้าวใหม่ในวันขึ้น 12 ค่ำ จัดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม

ส่วนเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่สามารถใช้แสดง ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษได้แก่

- 1) ปี่ ฆ้อง และฉาบ
- 2) กลองสองหน้า หุ่นด้วยหนังโค
- 3) เครื่องดนตรีจื๋น ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับซอฮู้

สำหรับอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่นและสามารถนำไปประกอบให้
เป็นเมนูอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับนักท่องเที่ยว คือ

- 1) สุกียูนาน
- 2) ไก่ตุ๋นยาจีน หรือโสมตุ๋นกุย

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการที่จะพัฒนาชุมชนภายในตำบลให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมนั้น มีด้วยกัน 4 ประเด็น ดังนี้คือ

1)ด้านบุคลากร ทั้งของชุมชนและ อบต. ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้าน
การจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการตลาดและการประชาสัมพันธ์ จึงเป็นเหตุให้นักท่องเที่ยว
เข้ามาใช้บริการจำนวนน้อย หรือชุมชนเป็นแค่เพียงทางผ่านเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุงและ
พัฒนาบุคลากรด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2)ด้านงบประมาณ อบต. ได้รับงบประมาณสนับสนุนเป็นจำนวนมากด้านการปรับปรุงป้ายสื่อความหมาย อาคาร สถานที่ จึงทำให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แต่ยังขาดงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการบริการให้ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

3)ด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณสำหรับส่งเสริมวัสดุอุปกรณ์ในด้านการตกแต่งสถานที่หรือทิวทัศน์ ควรมากกว่านี้ เพราะที่ผ่านมามุ่งเน้นแต่การสร้างอาคารและไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่จะช่วยเป็นสื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประทับใจ

4)ด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารโดยเฉพาะนายก อบต. ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนชุมชนอื่นที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมากกว่านี้ ไม่ใช่ทุ่มงบประมาณให้เพียงแต่ชุมชนบ้านยาง ซึ่งปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวไปแล้วเพราะอยู่ติดกับพิพิธภัณฑ์โรงงานหลวงที่ 1 (ฝาง) ดังนั้นควรเปิดโอกาสและสนับสนุนการบริหารจัดการชุมชนอื่นให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวด้วย

ตอนที่ 2 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเป้าหมายที่ผ่านการคัดเลือกในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่มอง

การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนทั้ง 4 ชุมชนที่ผ่านการคัดเลือกโดยการอาศัยวิธีประชาคมจากผู้บริหาร คณะกรรมการและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 3 อบต. นั้น ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากคู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว (2550: 5-3 ถึง 5-19) โดยมุ่งเน้นองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบคือ 1)ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2)ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และ 3) ศักยภาพด้านการบริหารจัดการ ซึ่งรายละเอียดของเกณฑ์หรือดัชนีการวัดตลอดจนวิธีการประเมินนั้น ได้ระบุไว้แล้วในบทที่ 3 ทั้งนี้ผลการประเมินศักยภาพผู้วิจัยได้เสนอตั้งรายละเอียดของแต่ละชุมชนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านห้วยเตือ(ชนเผ่าลาหู่แดง)

การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านห้วยเตือ ได้รวบรวมข้อมูลจากประชาชนซึ่งเป็นชนเผ่าลาหู่แดง จำนวน 27 ราย โดยมีนักศึกษาในระดับปริญญาโทและเอก สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร่วมกับนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 15 ราย รวมจำนวนทั้งสิ้น 42 ราย ที่เข้าไปสังเกตการณ์ และมีส่วนร่วมในการประชุมเวทีชาวบ้าน พร้อมทั้งสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน และได้ประเมินศักยภาพของชุมชนตามแบบประเมินศักยภาพที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นใน 3 ประเด็นหลัก คือ

- 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว
 - ด้านคุณค่าศิลปวัฒนธรรม
 - ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรม
- 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

3) ศักยภาพในการบริหารจัดการ

- การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการท่องเที่ยว

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของบุคคลภายใน (Insiders)

ผลการประเมินในตาราง 5 ทำให้ทราบว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านห้วยเตือ ซึ่งเป็นชนเผ่าลาหู่แดงนั้นได้ประเมินศักยภาพของชุมชนตนเองในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับต่ำ โดยมีค่าคะแนนรวมเท่ากับ 49.56 คะแนน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากชุมชนยังมีข้อจำกัดหลายอย่างที่จะผลักดันหรือพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะศักยภาพในการบริหารจัดการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน อันได้แก่น้ำประปา ซึ่งปัจจุบันยังต้องอาศัยน้ำประปาจากอ่างเก็บน้ำห้วยเตือ ซึ่งไม่มีความสะอาดพอสำหรับการบริโภคหรือแม้แต่อุปโภคเอง ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพของน้ำในอ่างรวมทั้งไม่มีเครื่องกรองน้ำที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ ชุมชนยังขาดกลุ่มคนในการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนเพราะเป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนภายในชุมชนตลอดจนประชาชนยังขาดความรู้ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรม จึงขาดจิตสำนึกและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมตนเองที่อาจเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับการท่องเที่ยวของชุมชน ถึงแม้ว่าวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่แดงจะมีมานานและสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคนแต่คนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสนใจเท่าที่ควรจึงทำให้วัฒนธรรมเหล่านั้นถูกหลงลืมและอาจสูญหายไปกับผู้อาวุโสที่นับวันจะล่วงลับไปนั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีประเด็นของการสื่อสารระหว่างคนภายในชุมชนกับนักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้อาวุโสส่วนมากในชุมชนมีข้อจำกัดด้านการใช้ภาษาซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจักรกีนีสและคณะ (2546:146-165) ได้ระบุปัญหาและข้อจำกัดของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของชุมชนชนเผ่าคือด้านภาษาจึงทำให้การสื่อสารไม่ชัดเจนเท่าที่ควรอีกทั้งนักท่องเที่ยวยังมีวัฒนธรรมที่แตกต่างด้วยเช่นกัน

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของบุคคลภายนอก (Outsiders)

ผลการประเมินจากบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทางด้านการท่องเที่ยว ที่เข้าไปร่วมกิจกรรมประชุมเวทีชาวบ้าน และสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในชุมชน พบว่า มีความสอดคล้องกับผลการประเมินศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยมีค่าคะแนนการประเมินในระดับต่ำเช่นกัน คือ 41.54 คะแนน ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า บุคคลภายนอก (outsiders) ให้ความเห็นว่า ในช่วงเวลาที่เข้าไปสำรวจดังกล่าวนั้น ชุมชนบ้านห้วยเตือมีศักยภาพในการบริหารจัดการต่ำมาก เพราะขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการจัดแสดงวัฒนธรรมของชาวลาหู่แดงนั้นไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อาจเนื่องจากการไม่มีการจัดเตรียมความพร้อมสำหรับการแสดงตลอดจนการแต่งกายของวัยรุ่นหญิงและชาย ส่วนใหญ่ไม่ยอมแต่งชุดของชนเผ่าตนเองเลย สำหรับศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน มุมมองของคนภายนอกที่เข้าไปสัมผัสวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่รู้สึกว่าเป็นชนเผ่าที่มีเสน่ห์และเอกลักษณ์ของตนเองอย่างมากไม่ว่าจะเป็นความเชื่อและค่านิยม พิธีกรรม อาหาร พืชสมุนไพร รวมทั้งศิลปะและหัตถกรรมที่มีอยู่แล้วแต่ยังไม่สามารถนำเอาอัตลักษณ์เหล่านั้นมา

ถ่ายทอดให้กับนักท่องเที่ยวได้ ชื่นชมอย่างเต็มที่ (รายละเอียดในภาคผนวก ก) จึงเป็นเหตุทำให้ ศักยภาพในการดึงดูดใจของชุมชนบ้านห้วยเตี้อยู่ในระดับตํ่ามากนั่นเอง

ตาราง 5 คะแนนการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ ชุมชนบ้านห้วยเตี้อยู่

ดัชนี	คะแนน เต็ม	คะแนนที่ได้ของ ประชาชนในพื้นที่	คะแนนที่ได้ของ บุคคลภายนอก
● ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	28.04	24.06
● ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	5.02	2.98
● ศักยภาพในการบริหารจัดการ	40	16.50	14.50
คะแนนรวม	100	49.56	41.54

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน
	81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม
	71 – 80	ดีมาก
	61 – 70	ดี
	51 – 60	ปานกลาง
	50 หรือน้อยกว่า	ตํ่า

ภาพ 41 การประชุมเวทีชาวบ้านชุมชนบ้านห้วยเตี้อยู่

ส่วนที่ 2 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านต้นสำน

การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านต้นสำน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลที่เป็นชาวปกาเกอะญอในฐานะคนภายในพื้นที่ (insiders) จำนวน 33 ราย ส่วนอีกจำนวน 19 ราย นั้นเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งเปรียบเสมือนเป็นบุคคลภายนอก (outsiders) รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่ร่วมกันประเมินศักยภาพครั้งนี้คือ 52 ราย โดยผลของการประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านต้นสำนตามตัวชี้วัดใน 3 ประเด็นคือด้านการดึงดูดใจ ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ (Insiders)

ประชาชนชาวปกาเกอะญอในพื้นที่ของชุมชนบ้านต้นสำนนับว่าชุมชนบ้านต้นสำนมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับปานกลางเท่านั้น (ค่าคะแนนรวมเท่ากับ 52.65 คะแนน) โดยมีประเด็นที่น่าสนใจคือการขาดศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจากปัจจัยภายในของชุมชนเองเช่นการมีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานไม่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะสถานที่จอดรถ การคมนาคมไม่สะดวกเนื่องจากถนนคับแคบ ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านพื้นที่ของชุมชน รวมทั้งสิทธิการถือครองในพื้นที่ ซึ่งติดอยู่กับพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ ดังนั้นการที่จะขยายพื้นที่ถนนหรือการประกอบกิจการใด ๆ เพื่อเป็นสาธารณะจึงมีข้อจำกัดอย่างมาก ส่วนปัจจัยจากภายนอกนั้นก็ยิ่งขาดนโยบายจากผู้บริหารของ อบต. หรือผู้ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณสำหรับการส่งเสริมหรือพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนแต่นำคนเข้ามาชมภายในพื้นที่เป็นบางครั้งในช่วงของเทศกาลปีใหม่หรือมาชมการทอผ้าของกลุ่มแม่บ้านปกาเกอะญอเท่านั้น ดังนั้นจึงส่งผลให้ชุมชนขาดศักยภาพในการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งความด้อยประสิทธิภาพของผู้นำและองค์กรชุมชนในการบริหารจัดการตลอดจนการขาดเครือข่ายของชุมชนบริเวณใกล้เคียงในการบริหารจัดการทรัพยากรและการท่องเที่ยวร่วมกันจึงทำให้ขาดศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม ศักยภาพที่สามารถสร้างความสนใจของนักท่องเที่ยวที่อยากมาเยี่ยมชมพี่น้องชาวปกาเกอะญอนั้น ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีทางวัฒนธรรมของชนเผ่าด้วย ซึ่งบางครั้งการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่ผ่านทางบริษัทนำเที่ยวอาจสร้างความแตกต่างและก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น ดังเช่นผลการศึกษาของ ยศ สันตสมบัติ และคณะ (2547:287-288) ที่ระบุว่าในชุมชนกะเหรี่ยงแดง บ้านห้วยโป่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น การจัดการการท่องเที่ยวส่วนมากเป็นของใหญ่บ้าน ชาวบ้านทั่วไปอาจได้รับผลประโยชน์จากการขายสินค้า หัตถกรรมและการเป็นลูกหาบบริการนักท่องเที่ยวอยู่บ้างแต่ก็ต้องแบกรับภาระปัญหาที่เกิดจากขยะและการนำช้างเข้ามาบริการนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกเหยียบย่ำพืชไร่และพืชสวนของชาวบ้านคนอื่น ๆ ดังนั้นธุรกิจการท่องเที่ยวที่เข้ามาจากภายนอกจึงทำให้เกิดความขัดแย้งและความแตกต่างทางชนชั้นของคนภายในชุมชนมากขึ้นแทนที่จะเป็นการสร้างผลประโยชน์ให้กับชุมชนในวงกว้าง

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของบุคคลภายนอก (Outsiders)

นักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางด้านการท่องเที่ยวได้เข้าไปสังเกตการณ์ในฐานะของนักท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้บริการนำเที่ยวภายในชุมชน จากนั้นจึงประเมินศักยภาพด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์และสังเกตการณ์ ซึ่งมีข้อสรุปที่สอดคล้องกับประชาชนชาวปกากะญอ คือ มีศักยภาพในระดับปานกลางด้วยคะแนนรวมเท่ากับ 60.35 คะแนน โดยบุคคลภายนอก (outsiders) เห็นว่า ชุมชนบ้านต้นสำนยังขาดศักยภาพด้านการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพ ทั้งที่คนภายในชุมชนซึ่งเป็นปกากะญอนั้นถูกคาดหวังจากหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนว่าให้เป็นผู้ดูแลทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งวัฒนธรรมให้คงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปได้ชื่นชม แต่พวกเขาเหล่านั้นยังขาดสิทธิอันชอบธรรมในการจัดการทรัพยากรเหล่านั้นด้วยตัวของเขาเองหรือของชุมชนจนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ถึงแม้ว่าชุมชนแห่งนี้จะมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ก็ตาม (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

ตาราง 6 คะแนนการประเมินศักยภาพ การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นสำน

ดัชนี	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ของประชาชนในพื้นที่	คะแนนที่ได้ของบุคคลภายนอก
- ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	30.26	35.74
- ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	4.14	5.86
- ศักยภาพในการบริหารจัดการ	40	18.25	18.75
รวมคะแนน	100	52.65	60.35

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน
	81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม
	71 – 80	ดีมาก
	61 – 70	ดี
	51 – 60	ปานกลาง
	50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ

ภาพ 42 การประชุมเวทีชาวบ้านชุมชนบ้านต้นสำน

ส่วนที่ 3 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย

ผลจากการประชุมเวทีชาวบ้านร่วมกัน ระหว่างประชาชนภายในชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย จำนวน 35 ราย รวมทั้งนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกสาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ร่วมกับนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 16 ราย รวมผู้ให้ข้อมูลที่ร่วมกันประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย จำนวนทั้งสิ้น 51 ราย ตามองค์ประกอบสำคัญของการประเมิน 3 ประเด็น คือ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และ 3) ศักยภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งผลการประเมินได้บรรยายดังรายละเอียด ดังนี้

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ (Insiders)

ประชาชนในพื้นที่เป็นคนไทยพื้นราบที่มีบรรพบุรุษอพยพมาอาศัยอยู่นานกว่า 120 ปี ได้ประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตนเองในระดับดี โดยมีค่าคะแนนรวมเท่ากับ 61.20 แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนมีความกังวลเกี่ยวกับศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวและการบริหารจัดการ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนภายในพื้นที่เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในมุมมองของภาครัฐและธุรกิจเอกชนนั้นเป็นการมองแบบการสั่งการจากบนลงล่างและเน้นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและเม็ดเงินจากรายได้เป็นสำคัญ ในขณะที่มุมมองของประชาชนนั้นควรที่จะเน้นให้การท่องเที่ยวตอบสนองความพึงพอใจของทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Blank (1986: 4) เสนอว่าชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว ดังนั้นชุมชนจึงจำเป็นต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดการและการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ มีส่วนตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้คนส่วนใหญ่ภายในชุมชนยังขาดความรู้ โดยเฉพาะองค์ความรู้ในการให้บริการที่ประทับใจ หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมและการกระจายรายได้ของคนภายในชุมชน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนตามมาในที่สุด

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของบุคคลภายนอก (Outsiders)

บุคคลภายนอกซึ่งประกอบไปด้วยนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกด้านการท่องเที่ยวที่หลังจากที่ได้ร่วมกิจกรรมกับประชาชนภายในชุมชนแล้ว ได้รวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ จากนั้นได้ประเมินศักยภาพของชุมชนซึ่งมีผลสอดคล้องกับผลการประเมินของประชาชนภายในพื้นที่ เพราะผลการประเมินออกมาในระดับดีเช่นกัน (ค่าคะแนนรวมเท่ากับ 67.80) โดยเฉพาะศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น น้ำตกโป่งน้ำดัง หรือทางด้านวัฒนธรรม ซึ่งชุมชนมีพระพุทธรูปปางไม้สักที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย หรือแม้แต่ภาพวาดฝาผนังในวิหารวัดวิเวการาม รวมทั้งเครื่องเจ้าน้ำมันดิบในพื้นที่ของตำบลแม่สูน เป็นต้น (รายละเอียดในภาคผนวก ก) แต่อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการนั้นต้องมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งในระดับการวางแผน การบริหารจัดการและการแบ่งปันผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McIntosh and Goeldner (1986 : 307-310) ที่เสนอให้มีความสำคัญกับอำนาจของชุมชนในการควบคุม จัดการและจัดสรรผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในทำนองเดียวกันกับ Murphy (1985) ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นในมุมมองของการวางแผนการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญกับอำนาจของชุมชนในการวางแผนการท่องเที่ยวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

ตาราง 7 คะแนนการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านแม่สูนน้อย

ดัชนี	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ของประชาชนในพื้นที่	คะแนนที่ได้ของบุคคลภายนอก
● ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	37.08	40.92
● ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	5.49	6.51
● ศักยภาพในการบริหารจัดการ	40	18.63	20.37
รวมคะแนน	100	61.20	67.80

หมายเหตุ

ช่วงค่าคะแนน

81 ขึ้นไป

71 – 80

61 – 70

51 – 60

50 หรือน้อยกว่า

ระดับมาตรฐาน

ดีเยี่ยม

ดีมาก

ดี

ปานกลาง

ต่ำ

ภาพ 43 การจัดประชุมเวทีชาวบ้านชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย

ส่วนที่ 4 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมี่ยน)

ผลจากการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปางควาย โดยชนเผ่าอัวเมี่ยน จำนวน 27 ราย และบุคคลภายนอกซึ่งได้แก่นักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางด้านการท่องเที่ยว จำนวน 17 ราย รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 44 ราย ด้วยการประเมินตัวชี้วัดในองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ 1) ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว 2) ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และ 3) ศักยภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งผลของการประเมินมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ (Insiders)

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของประชาชนซึ่งเป็นชนเผ่าอัวเมี่ยนนั้น ระบุว่าชุมชนบ้านปางควายมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับต่ำ โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเพียง 51.13 คะแนนเท่านั้น โดยเฉพาะศักยภาพในการบริหารจัดการ เพราะไม่เคยมีการรวมกลุ่มเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวเลย หรือแม้แต่ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว ทั้งปัจจัยภายในชุมชนเอง เช่น น้ำประปาไม่สะอาด และปริมาณขาดแคลน ถนนทางเข้าสู่ชุมชนหรือภายในชุมชนมีขนาดเล็กและคับแคบ นอกจากนี้ ยังเป็นชุมชนที่อยู่ติดกับดอยอ่างขาง จนเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ขาดศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว เมื่อเปรียบเทียบกับชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ภายในพื้นที่ดอยอ่างขาง หรือแม้แต่ศูนย์วิจัยพืชสวนโครงการหลวงอ่างขางเอง ที่มีเสน่ห์ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากกว่า จนทำให้ชุมชนบ้านปางควายเป็นเพียงแค่ทางผ่านขึ้นลงดอยอ่างขางเท่านั้น

นอกจากนี้ชุมชนชาวอัวเมี่ยนยังขาดความมั่นใจในตนเองที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นเป็นผู้ถูกท่องเที่ยวมาโดยตลอด ซึ่ง ยศ สันตสมบัติ และคณะ (2547: 288) ได้ระบุว่า การจัดการการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนล่างของประเทศไทยนั้นเป็นบริการของสภาวะความด้อยพัฒนาของชนบททางไกลซึ่งชาวบ้านกลายเป็นผู้ถูกเที่ยว ถูกเอารับเอาเปรียบในด้านค่าตอบแทนจากบริษัทนำเที่ยว คนเหล่านี้แทบทุกกลุ่มถูกตีตราประณาม (stigmatized) จากคนภายนอกในแง่ภูมิใดมุมหนึ่ง หลายกลุ่มมีฐานะยากจน บางกลุ่มมีปัญหาด้านสัญชาติและฐานะความ

เป็นพลเมือง เจื่อนไขปัจจัยเหล่านี้แล้วแต่ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะอัวเมียนไม่มีความมั่นใจในตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการต่อรองกับบุคคลภายนอกที่เข้ามาทำลายสภาพแวดล้อมหรือละเมิดจบบ้างต่อจารีตประเพณีและศักดิ์ศรีทางวัฒนธรรมของพวกเขา

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของบุคคลภายนอก (Outsiders)

ผลการประเมินศักยภาพจากบุคคลภายนอก ก็เป็นไปในทำนองเดียวกันกับประชาชนเผ่าอัวเมียน คือ ระบุว่าชุมชนบ้านปางควายมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับต่ำเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเท่ากับ 53.87 คะแนนเท่านั้น ซึ่งบุคคลภายนอกระบุว่าชุมชนบ้านปางควายยังขาดศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดี จึงทำให้มีศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวในระดับต่ำไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าชุมชนบ้านปางควายมีการบริหารจัดการที่ดี ก็สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้ เนื่องจากชุมชนชาวอัวเมียนยังมีเสน่ห์ทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนนี้ ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นสมควรที่จะแก้ปัญหาพื้นฐานของการท่องเที่ยวภายในชุมชนอัวเมียนโดยที่จะทำอะไรจึงจะสร้างเสริมให้ชุมชนที่มีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน (รายละเอียดในภาคผนวก ก) มีความเข้มแข็ง มีองค์กรชุมชนที่สามารถจัดการทรัพยากรและธรรมชาติอย่างยั่งยืน มีความสำนึกในศักดิ์ศรีทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของตนและสามารถพัฒนาศักยภาพในการจัดการชีวิตของตนเองและความสัมพันธ์กับพลังภายนอกอื่น ๆ ได้ในอนาคต

ตาราง 8 คะแนนการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมียน)

ดัชนี	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ของประชาชนในพื้นที่	คะแนนที่ได้ของบุคคลภายนอก
● ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	32.98	35.02
● ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	3.89	4.11
● ศักยภาพในการบริหารจัดการ	40	14.26	14.74
รวมคะแนน	100	51.13	53.87

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน
	81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม
	71 – 80	ดีมาก
	61 – 70	ดี
	51 – 60	ปานกลาง
	50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ

ภาพ 44 การจัดประชุมเวทีชาวบ้านชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมี่ยน)

ส่วนที่ 5 การประเมินศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ชนเผ่าไทใหญ่หรือฉานในชุมชนบ้านปางควายนั้น มีจำนวนประชากรเป็นอันดับสองรองจากชนเผ่าอัวเมี่ยน ซึ่งยังคงเอกลักษณ์ของการแต่งกายและรักษาศิลปวัฒนธรรมของตนเองไว้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการสร้างวัดซึ่งเป็นศิลปะของชาวไทยใหญ่ไว้ในชุมชนบ้านปางควาย เป็นต้น ซึ่งผลการประเมินศักยภาพตามองค์ประกอบของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีรายละเอียดดังนี้

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของประชาชนในพื้นที่ (Insiders)

ผลจากการศึกษา ถึงแม้ว่าชนเผ่าไทใหญ่จะมีเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นเสน่ห์ของชนเผ่าที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น พบว่ายังอยู่ในระดับต่ำ เพราะมีค่าคะแนนเพียง 47.66 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากยังขาดกลุ่มบุคคลที่จะบริหารจัดการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนประชาชนภายในพื้นที่ยังไม่มีความรู้ด้านการบริการการท่องเที่ยว หรือการที่จะดึงเอาจุดเด่นและเอกลักษณ์ของตนเองออกมาเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว จึงได้เพียงแต่เห็นนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านไปมาตามเส้นทางขึ้นลงดอยอ่างขางเท่านั้น ซึ่งแท้ที่จริงแล้วชุมชนชาวไทหรือไทใหญ่นี้ยังรักษาไว้ซึ่งประเพณีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเองไว้อย่างเหนียวแน่นโดยเฉพาะ วิถีการดำเนินชีวิต การแต่งกาย อาหารการกิน ภาษาพูด การประกอบอาชีพ สินค้าที่ผลิตจากชุมชนเช่น แปะหล่อ แป้งจ้อ ถั่วลิสง ถั่วเน่าแค็บ ตลอดจนประเพณีที่สำคัญคือปอยส่างลอง รวมทั้งการละเล่นในเทศกาลออกพรรษาล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวภายในชุมชนแต่ชุมชนก็มีความตระหนักถึงสิ่งเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดตามมา จากการจัดการการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการถูกกลืนวัฒนธรรมด้วยการลอกเลียนแบบวัฒนธรรมจากภายนอกมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

ผลการประเมินศักยภาพในมุมมองของบุคคลภายนอก (Outsiders)

บุคคลจากภายนอกที่เข้าไปสัมผัสกับเสน่ห์ของไทใหญ่ นั้น มีความชื่นชอบด้านวัฒนธรรมของชนเผ่าไทใหญ่เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการแต่งกาย พฤติกรรมการแสดงออก การมีจิตใจที่โอบอ้อมอารีและเป็นกันเอง แต่เมื่อพิจารณาผลการประเมินศักยภาพก็เป็นไปในทิศทางเดียวกับผลการประเมินศักยภาพของชนเผ่าไทใหญ่ คือ ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับต่ำ โดยมีค่าคะแนนเพียง 50.34 เท่านั้น ซึ่งเหตุผลสำคัญก็คือ ศักยภาพในการบริหารจัดการค่อนข้างต่ำ เนื่องจากยังไม่มีกลุ่มคนหรือบุคคลที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ตลอดจนปัจจัยภายในและภายนอกที่จะเอื้อต่อการรองรับนักท่องเที่ยวก็ยังไม่เพียงพอ เป็นต้น ซึ่งในมุมมองของบุคคลภายนอกนั้นต้องให้ความสำคัญในความเชื่อ วัฒนธรรมและศักดิ์ศรีของความเป็นคนอย่ามองว่าชนเผ่าไทใหญ่เป็นชนเผ่าอื่น (the other) ที่มาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเท่านั้น แต่แท้ที่จริงแล้ว ถ้าศึกษาดูประวัติความเป็นมาของชนชาติไทใหญ่นั้น (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของสังคมไทยมาอย่างแนบแน่นและยาวนาน นักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปควรที่จะลบภาพอคติที่มีต่อชนเผ่าว่าเป็นกลุ่มที่ล้าหลังไม่รู้หนังสือ สกปรกหรือหยิบบราจการณบางอย่างมาทักท้วงเหมารวมว่าเป็นอย่างนั้นไปเสียทั้งหมด เช่น การกล่าวโทษกลุ่มชาติพันธุ์บนที่สูงว่าเป็นตัวการในการตัดไม้ทำลายป่า ทำลายต้นน้ำ หรือค้ายาเสพติด โดยไม่สนใจในการทำ ความเข้าใจกับปัญหาอย่างแท้จริงหรือลดมิติเชิงซ้อนของปัญหาลงเป็นเพียงการกล่าวโทษคนบางกลุ่มบางพวกอย่างมั่งง่ายเท่านั้น

ตาราง 9 คะแนนการประเมินศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่ชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ดัชนี	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้ของประชาชนในพื้นที่	คะแนนที่ได้ของบุคคลภายนอก
● ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว	50	32.62	33.38
● ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว	10	3.58	4.42
● ศักยภาพในการบริหารจัดการ	40	11.46	12.54
รวมคะแนน	100	47.66	50.34

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนน	ระดับมาตรฐาน
	81 ขึ้นไป	ดีเยี่ยม
	71 – 80	ดีมาก
	61 – 70	ดี
	51 – 60	ปานกลาง
	50 หรือน้อยกว่า	ต่ำ

ภาพ 45 การจัดประชุมเวทีชาวบ้านชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ตอนที่ 3 การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน

การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่องสอน ได้พิจารณาจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก (internal and external environmental analysis) ด้วยวิธีการของ SWOT Analysis เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยมีประเด็นในการวิเคราะห์ 4 ด้าน คือ 1) ด้านวัฒนธรรมทางแนวคิด (ความเชื่อและค่านิยม) 2) ด้านวัฒนธรรมบรรทัดฐาน (อาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน) 3) ด้านวัฒนธรรมบรรทัดฐาน (อาหารและพืชสมุนไพร) และ 4) ด้านวัฒนธรรมทางวัตถุ (ศิลปะและหัตถกรรม) ซึ่งในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ได้เปิดเวทีชาวบ้านและให้ประชาชนซึ่งเป็นคนในพื้นที่ร่วมกับบุคคลภายนอกซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกทางด้านการท่องเที่ยว ด้วยการแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะสมาชิกภายในกลุ่มร่วมกันระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค จากนั้นได้วิเคราะห์คะแนนรวมในแต่ละข้อ แล้วนำคะแนนรวมของแต่ละข้อที่มีค่าคะแนนระหว่าง 1.67 ขึ้นไป คูณกับค่าถ่วงน้ำหนักเพื่อเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบในแต่ละด้านต่อไป (รายละเอียดในภาคผนวก ข) จากนั้นนำค่าคะแนนของ SWOT Analysis ไปกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยการใช้ SPACE Matrix โดยเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมภายในและปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบ้านห้วยเตือ (ชนเผ่าลาหู่แดง) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

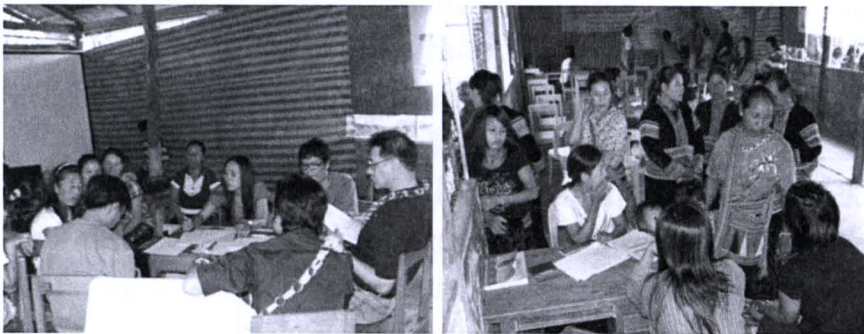
ชาวล่าหู่แดงเรียกตัวเองว่า “ล่าหู่ญี” ซึ่งคำว่า “ญี” แปลว่า “แดง” นั่นเอง โดยที่ชาวล่าหู่แดงเป็นเพียงกลุ่มย่อยหนึ่งใน 23 กลุ่มของชาวล่าหู่ ซึ่งตามความหมายทั่วไป คำว่าล่าหู่ แปลว่านักล่า ผลการศึกษาในตาราง 10 ทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลได้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกของชุมชนบ้านห้วยเตือ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าชุมชนบ้านห้วยเตือนั้น มีจุดแข็ง

(strengths) ในด้านอาหารและพืชสมุนไพร รวมทั้งด้านศิลปะและหัตถกรรม โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.61 เท่ากันทั้ง 2 ด้าน ส่วนในด้านอาชีพและวิถีชีวิตนั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยเพียง 2.48 และในทำนองเดียวกัน ในด้านความเชื่อและค่านิยม มีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านจุดแข็งเพียง 2.47 ทั้งนี้เนื่องจากชาวลาหู่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขาทำไร่หมุนเวียน ปลูกข้าวไร่กับข้าวโพดเป็นพืชยังชีพ เก็บของป่าล่าสัตว์เป็นอาหาร และเลี้ยงสัตว์กับขายของป่าและผลผลิตทางการเกษตรเป็นรายได้ นอกจากนี้ชาวลาหู่มีบ้านเรือนอยู่บริเวณสันเขา จึงทำให้หมู่บ้านของลาหู่มีทิวทัศน์สวยงามและมีอากาศเย็นสบาย รวมทั้งชุมชนชาวลาหู่ยังมีเส้นทางด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนที่เข้มแข็งซึ่งเป็นสิ่งเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาค้นคว้าอย่างมากมาย สำหรับการวิเคราะห์จุดอ่อน (weaknesses) นั้น ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ด้านอาหารและพืชสมุนไพรมีจุดอ่อนมากที่สุดคือ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 2.74 รองลงมาตามลำดับคือด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยจุดอ่อนเท่ากับ 2.62 ด้านศิลปะและหัตถกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.41 และด้านความเชื่อและค่านิยม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.08 เหตุผลมาจากอาหารและพืชสมุนไพรที่มีอยู่นั้นยังไม่ได้มีการจัดการที่ดีทั้งวิธีการประกอบอาหาร สถานที่หรือแม้แต่รสชาติและความสะอาดในการปรุงอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของชาวบ้านชุมชนบ้านห้วยเตือที่ถูกมองว่าเป็นกลุ่มชนล้าหลัง ยากจน หรือแม้แต่ปัญหายาเสพติดของชุมชนในอดีตที่ผ่านมาจึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ชาวบ้านในชุมชนไม่มีความเชื่อมั่นในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว สำหรับการสภาพแวดล้อมภายนอกนั้น ชุมชนบ้านห้วยเตือมีโอกาสด้าน (opportunities) สูงในด้านอาหารและพืชสมุนไพร (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.73) รองลงมาคือด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.55) ด้านความเชื่อและค่านิยม (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.45) และด้านศิลปะและหัตถกรรม (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.27) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนายกและผู้บริหารตลอดจนสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่าได้ให้ความสนใจรวมทั้งมีนโยบายที่จะผลักดันให้ชุมชนบ้านห้วยเตือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมประจำตำบลแม่ข่า จึงเป็นโอกาสหนึ่งที่จะช่วยผลักดันชุมชนบ้านห้วยเตือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่อไป ส่วนด้านอุปสรรค (threats) นั้น ผู้ให้ข้อมูลรายงานว่า ชุมชนบ้านห้วยเตือนั้นยังมีอุปสรรคอีกมากที่จะผลักดันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางด้านอาหารและพืชสมุนไพร (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.53) รองลงมาคืออุปสรรคด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.41) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.27) และด้านความเชื่อและค่านิยม (ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.26) ตามลำดับ ซึ่งถ้าศึกษาในประเด็นรายละเอียดแล้วอุปสรรคจากคู่แข่งที่เป็นชุมชนอื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ชุมชนในพื้นที่ อบต.แม่สุ่น และอบต.แม่ฮอน นั้นมีความหลากหลายทางธรรมชาติและวัฒนธรรมมากกว่า รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงของชุมชนอื่นมีเส้นทางที่สะดวกและเดินทางได้ง่ายกว่าชุมชนบ้านห้วยเตือ จึงอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ชุมชนบ้านห้วยเตือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของอบต.แม่ข่าด้วยเช่นกัน

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านห้วยเตือ เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านอาหารและพืชสมุนไพร	2.61	2.74	2.73	2.53
ด้านศิลปะและหัตถกรรม	2.61	2.41	2.27	2.27
ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน	2.48	2.62	2.55	2.41
ด้านความเชื่อและค่านิยม	2.47	2.08	2.45	2.26

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	มีความเป็นไปได้ระดับสูง
	1.67 – 2.33	มีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
	1.00 – 1.66	มีความเป็นไปได้ระดับต่ำ

ภาพ 46 การประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของชุมชนบ้านห้วยเตือ

ส่วนที่ 2 การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยเตือ

ผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบ้านห้วยเตือ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น จากการที่นำเอาค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มากำหนดตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (The Strategic Position and Action Evaluation- SPACE matrix) ในแต่ละองค์ประกอบในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถได้มาซึ่งผลการวิจัยดังนี้ คือ

1) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านห้วยเตือนั้นแนวโน้มของการจัดทำแผนกลยุทธ์ควรอยู่ในตำแหน่งของการมีจุดแข็งและโอกาสสูง (SO) เนื่องจากมีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างจุดแข็งและโอกาสสูงกว่าค่าคะแนนเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น (2.47 และ 2.45 = 4.92) โดยสามารถดูรายละเอียดได้ในตารางภาคผนวก 4-11 ดังนั้น จึงควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่งรุกบุก

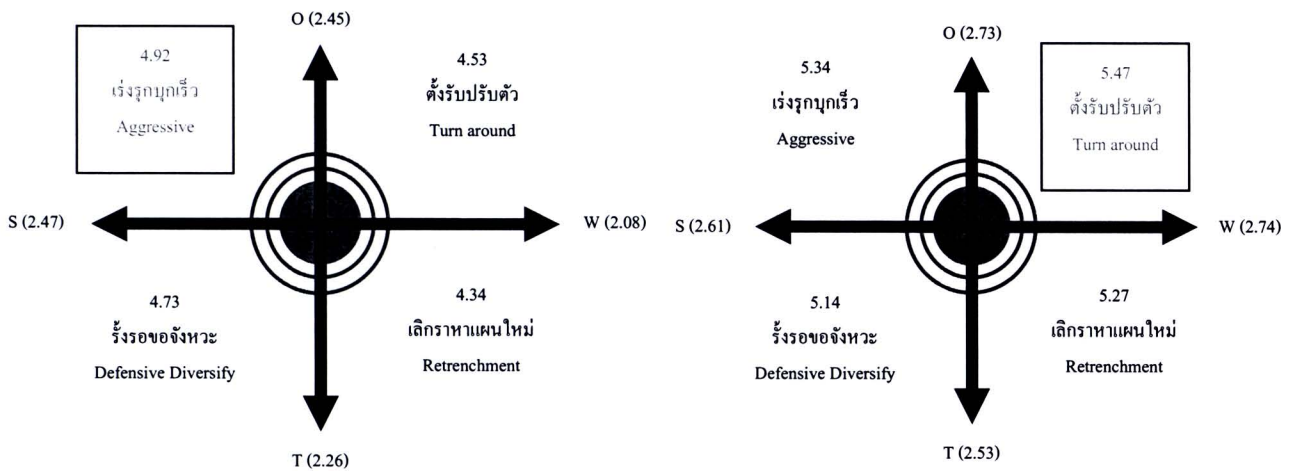
เร็ว (aggressive strategies) โดยที่ชุมชนบ้านห้วยเตื่อนั้นมีความเชื่อและค่านิยมที่ยังเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษที่เป็นชนเผ่าลาหู่แดง จึงสมควรพัฒนาจุดแข็งนี้และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลและนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนบ้านห้วยเตื่อควรที่จะฉวยประโยชน์จากโอกาสภายนอกที่เป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนเพื่อเอาชนะจุดอ่อนภายใน และควรที่จะหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอกที่จะมาทำลายวัฒนธรรมด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนให้ด้วย คุณค่าลงไปที่สุดในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา ยศ สันตสมบัติและคณะ (2547: 163) ที่ระบุว่า ชุมชนชาวล่าหู่แดงบ้านผามอน จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นยังมีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมที่เข้มแข็ง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถไปศึกษาและเรียนรู้ได้ รวมทั้งคนชาวล่าหู่แดงยังเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยวตลอดจนแขกผู้มาเยือนทุกคนอีกด้วย (ภาพ 47)

2) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านห้วยเตื่อ พบว่ามีจุดอ่อนภายในชุมชนค่อนข้างสูง (2.74) แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีโอกาสจากปัจจัยภายนอก (2.73) มาช่วยสนับสนุนอยู่มาก (WO) ซึ่ง (รายละเอียดดูได้ในตารางภาคผนวก 12-15) ดังนั้นแนวโน้มของการจัดทำแผนกลยุทธ์ควรใช้กลยุทธ์แบบการแข่งขัน (competitive strategies) และในขณะเดียวกันต้องมีการตั้งรับและปรับตัวเอง (turn around) ให้มากขึ้นด้วยการหาจุดเด่นและเอกลักษณ์ของอาหาร ที่นำเอาพืชสมุนไพรเป็นวัตถุดิบเพื่อใช้เป็นจุดขายทางการท่องเที่ยว เช่น อาหารเพื่อสุขภาพหรืออาหารปลอดภัยจากสารพิษ เป็นต้น นอกจากนี้ควรนำเอาประเพณีทานข้าวใหม่มาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับบุคคลทั่วไปได้รับทราบตลอดจนประสานไปยังฝ่ายนโยบายและแผนของ อบต. แม้จะเข้าในการสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม (ภาพ 48)

3) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนบ้านห้วยเตื่อนั้น ยังมีจุดอ่อนด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันที่ยังไม่เป็นที่ประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนบ้านห้วยเตื่อมีโอกาสมาก (WO) (โดยสามารถดูรายละเอียดได้ในตารางภาคผนวก 16-23) ดังนั้นแนวโน้มของกลยุทธ์ควรใช้กลยุทธ์แบบการแข่งขัน (competitive strategies) โดยการใช้กลยุทธ์การเจาะตลาด การพัฒนาการตลาดเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือโปรแกรมการท่องเที่ยวทางด้านอาชีพและวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณี ให้กับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะ (niche market) ที่มีความปรารถนาจะเข้ามาเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชนเผ่าลาหู่แดงซึ่งระบบการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการประกอบอาชีพตลอดจนวิถีชีวิตประจำวันของชาวล่าหู่แดงนั้นอยู่บนพื้นฐานของจารีต ประเพณีและกฎข้อห้าม เช่น ประเพณีในการตั้งบ้านเรือนการทำไร่ ข้อห้ามในการไม่ตัดไม้บางชนิด การไม่ตัดไม้ ทั้งต้น หากแต่จะเหลือต่อไว้เพื่อให้ไม้คืนสภาพได้เร็วขึ้น การปล่อยให้ไร่ร้างฟื้นสภาพคืนความอุดมสมบูรณ์ก่อนจะใช้ที่ดินแปลงนั้นอีกครั้ง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาในการอนุรักษ์และชีวิตทรัพยากรธรรมชาติที่น่าเรียนรู้ต่อไป (ภาพ 49)

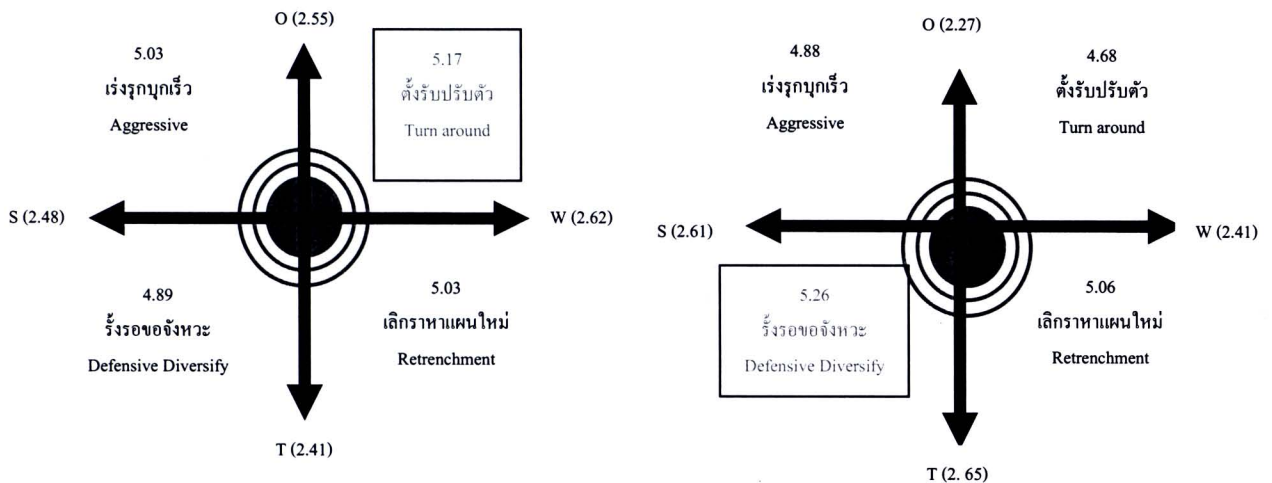
4) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านห้วยเตื่อนั้น พบว่าศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนมีจุดแข็งสูงมาก (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 24-39) แต่ยังมีอุปสรรคจากภายนอกมากเช่นกัน (ST) ดังนั้น กลยุทธ์ที่ควรจะใช้เป็นกลยุทธ์แบบรับรอของจิ้งหะ (defensive strategies) ด้วยการใช้จุดแข็งของตนเองให้มาก และพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากภายนอก เช่น การสร้างพันธมิตรหรือเครือข่ายทางการท่องเที่ยวกับชุมชนอื่นให้มากยิ่งขึ้นด้วยการเชื่อมโยงและ

เรียนรู้วิธีการตลาดสินค้าของที่ระลึกจากหัตถกรรมพื้นบ้านนี้ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ หัตถกรรมของชนเผ่าลาหู่แดงตลอดไป ส่วนศิลปะการแสดงนั้นต้องเรียนรู้ถึงวิธีการแสดงที่ประทับใจผู้ชมหรือนักท่องเที่ยวและผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ด้านศิลปะการแสดงและหัตถกรรมผ่านทาง อบต.แม่ข้าเพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้าชมหรือซื้อสินค้าของที่ระลึกต่าง ๆ ดังกล่าว (ภาพ 50)

ภาพ 47 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านห้วยเตือ

ภาพ 48 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านห้วยเตือ

ภาพ 49 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตของชุมชนบ้านห้วยเตือ
ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านห้วยเตือ

ภาพ 50 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านห้วยเตือ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบ้านต้นสำน (ชนเผ่าปกาเกอะญอ) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เวทีการท่องเที่ยวที่ถูกแสดงขึ้นในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นสำนทุกกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวันขึ้นปีใหม่ของชาวปกาเกอะญอ บ้านต้นสำนหรือแม้แต่พิธีผูกข้อมือตามแบบปกาเกอะญอโบราณก็ตาม ถ้าหากมองจากมุมมองของผู้ถูกท่องเที่ยวไม่ว่าเวทีนี้จะเกิดขึ้นด้วยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ความชอบหรือไม่ชอบของชาวบ้านที่มีเกียรติ ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกับแขกผู้มาเยือน รวมถึงองค์กรธุรกิจที่แสวงหาผลประโยชน์อันมหาศาลจากการท่องเที่ยว เราคงไม่อาจที่จะปฏิเสธได้ว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนในอนาคตจะก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 11 ทำให้ทราบว่า ชุมชนบ้านต้นสำนมีความเป็นไปได้ในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเนื่องจากมีจุดแข็งในระดับสูง โดยเฉพาะด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.66) รองลงมาตามลำดับคือ ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.64) ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.50) และด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.28) ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนบ้านต้นสำนตั้งอยู่กลางหุบเขา รายล้อมด้วยป่าที่มีสภาพธรรมชาติที่ค่อนข้างสมบูรณ์ตลอดจนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลายเช่นป่าสมุนไพร ป่าพิธีกรรม การชมทิวทัศน์บนยอดดอยและการจักสานรวมทั้งหัตถกรรมชนเผ่าเป็นต้น นอกจากนี้ความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนมีลักษณะเป็นเครือญาติเดียวกัน จึงทำให้กลุ่มค่อนข้างมีพลังในการจะผลักดันกิจกรรมการท่องเที่ยวในอนาคต แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนบ้านต้นสำนยังมีจุดอ่อนทางด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.54) ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.51) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.10) และด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.08) ผลการศึกษาทำให้ทราบว่าประชาชนในชุมชนบ้านต้นสำนยังขาดความมั่นใจในการรวมกลุ่มเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและยังไม่สามารถที่จะคิดและพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเองให้เป็นสินค้าการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าต่อไปได้อย่างไร ซึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวหรือขาดทักษะในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวตลอดจนขาดศักยภาพที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านหัตถกรรมชนเผ่าให้เป็นสินค้าเพื่อบริการสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น ส่วนในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกนั้น พบว่าชุมชนบ้านต้นสำนมีโอกาสด้านศิลปะและหัตถกรรมสูงมาก (2.92) รองลงมาตามลำดับคือ ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.50) ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.31) และด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.27) ซึ่งปัจจัยที่เป็นโอกาสสำคัญของชุมชนบ้านต้นสำนก็คือการสนับสนุนงบประมาณพร้อมทั้งการผลักดันนโยบายและแผนในการที่จะพัฒนาชุมชนบ้านต้นสำนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตำบลแม่สูน ดังนั้นจึงได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 2 ชุมชนของ อบต.แม่สูนที่เข้าร่วมโครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั่นเอง สำหรับในด้านอุปสรรคนั้น ชุมชนบ้านต้นสำนก็ยังมีปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเช่นกัน โดยเฉพาะด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.76) รองลงมาคือด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.41) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.31) และด้านความเชื่อและค่านิยม (1.73) ตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาชุมชนบ้านต้นสำนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็คือ ชุมชนอื่นในบริเวณใกล้เคียงมีทรัพยากรของวัฒนธรรมและธรรมชาติที่หลากหลายมากกว่า เนื่องจากอยู่ใกล้กับชุมชน

บ้านยางซึ่งเป็นชุมชนของชาวจีนยูนาน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือพิพิธภัณฑ์โครงการหลวงที่ ๑ (ผาง) นั่นเอง

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านต้นสำน เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน	2.66	2.54	2.50	2.41
ด้านศิลปะและหัตถกรรม	2.64	2.08	2.92	2.31
ด้านความเชื่อและค่านิยม	2.50	2.51	2.31	1.73
ด้านอาหารและพืชสมุนไพร	2.28	2.10	2.27	2.76

หมายเหตุ

ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย

หมายถึง

2.34 – 3.00

มีความเป็นไปได้ระดับสูง

1.67 – 2.33

มีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง

1.00 – 1.66

มีความเป็นไปได้ระดับต่ำ

ภาพ 51 การประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของชุมชนบ้านต้นสำน

ส่วนที่ 4 การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นสำน

ผลจากการนำเอาค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบ ระหว่างปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมภายในและปัจจัยที่เป็นสภาพแวดล้อมภายนอก ด้วยการใช้หลักการของ SPACE Matrix ทำให้สามารถกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยววัฒนธรรมของชุมชนบ้านต้นสำน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นสำนในด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านต้นสำนนั้น พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็ง (2.64) และโอกาส (2.92) สูงสุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.56 จึงอยู่ในตำแหน่งของ SO ของ SPACE

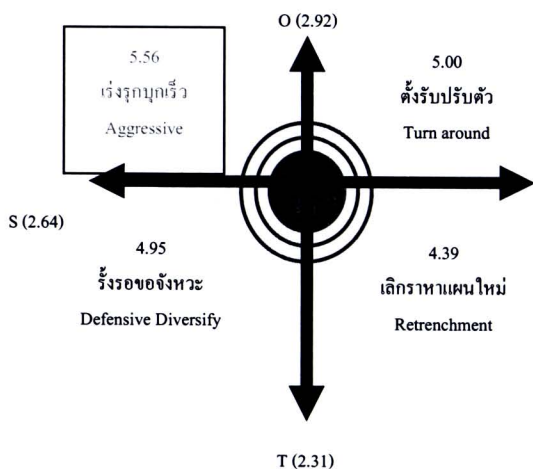
Matrix (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 40-47) ซึ่งกลยุทธ์ที่ควรจะใช้ คือ กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่รุมบุกเร็ว (aggressive strategies) โดยเฉพาะจุดแข็งทางด้านการทอดผ้า เพื่อทำเสื้อหรือกระเป๋าของชาวปกาเกอญอ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกับชุมชนอื่น ดังนั้น ควรที่จะใช้จุดเด่นด้านนี้ผสมผสานกับโอกาสจากปัจจัยภายนอกที่ทำให้นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปสนใจเรียนรู้กระบวนการและขั้นตอนการทอดผ้า หรือการแสดงศิลปะต่าง ๆ ของชุมชนชาวปกาเกอญอให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยศ สันตสมบัติและคณะ (2547: 99) ที่พบว่าชุมชนบ้านห้วยโป่งอ่อน (ชาวปกาเกอญอแดง) จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เป้าหมายของศูนย์ศิลปาชีพเพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือพื้นบ้านเพื่อให้เป็นสินค้าที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวต่อไป (ภาพ 52)

2) กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นสำนในด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันนั้น พบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็ง (2.66) และโอกาส (2.50) สูงที่สุด (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 48-55) จึงทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในตำแหน่ง SO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.16) ซึ่งควรใช้ กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่รุมบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้อาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าปกาเกอญอ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มาผสมผสานกับการฉวยโอกาสจากปัจจัยภายนอก โดยเฉพาะความสนใจของบุคคลทั่วไปที่อยากจะเรียนรู้การประกอบอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าปกาเกอญอ มาเป็นส่วนช่วยสนับสนุนและผลักดันชุมชน ให้เป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงและคุณภาพด้านวัฒนธรรมชุมชนต่อไป ซึ่งเสน่ห์ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านต้นสำนในปัจจุบันนั้นถึงแม้ว่าจะมีการประกอบพิธีกรรมตามหลักการพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นแต่ด้วยวิถีชีวิตของชุมชนยังใกล้ชิดอยู่กับธรรมชาติ ความผูกพันของคนกับธรรมชาติจึงไม่สามารถลบเลือนความเชื่อดั้งเดิมของชนเผ่า แต่อย่างไรก็ตาม พิธีกรรม วิถีชีวิตรวมทั้งอาชีพได้เปลี่ยนหรือลดความเข้มข้นลงไปตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนแต่ก็ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่าปกาเกอญอที่บุคคลรุ่นหลังจะได้ศึกษาและเรียนรู้ต่อไป

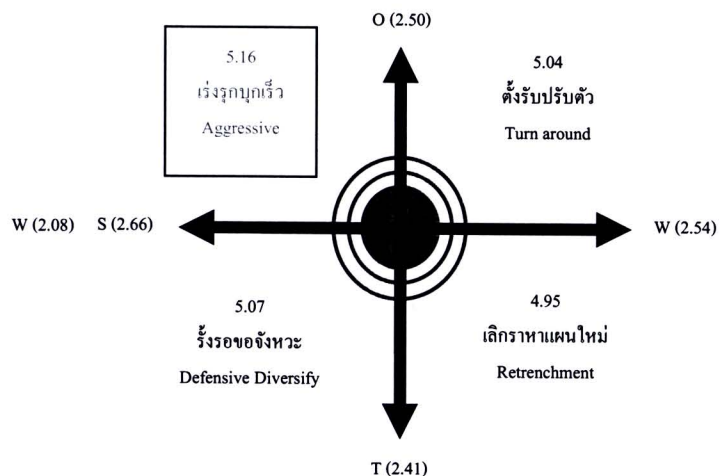
3) สำหรับด้านความเชื่อและค่านิยม ดังรายละเอียดในภาพ 54 นั้น เมื่อเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยแล้ว พบว่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในตำแหน่ง WO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.82, รายละเอียดในตารางภาคผนวก 56-63) ซึ่งแสดงว่าต้องใช้กลยุทธ์แบบการแข่งขัน (competitive strategies) โดยที่ชุมชนบ้านต้นสำน ควรมีการตั้งรับและปรับตัว (turn around) ค้นหาจุดอ่อนด้านความเชื่อและค่านิยมของตนเอง ที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ด้วยการใช้อีกโอกาสจากปัจจัยภายนอก มาส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนเองให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป เช่น การใช้กลยุทธ์ในการเจาะตลาด พัฒนาการตลาด และพัฒนาความเชื่อและค่านิยมของชุมชน ให้เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความสนใจของนักท่องเที่ยวเฉพาะ (niche market) ให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาจุดอ่อนหรือจุดด้อยที่มีอยู่ให้เป็นจุดแข็ง ดังเช่นผลการศึกษาของ จักร กิณีสและคณะ (2546 :148) ที่พบว่าการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ได้พัฒนา “นักสื่อความหมายธรรมชาติ” หรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่น” ซึ่งล้วนเติบโตอยู่ในวิถีวัฒนธรรมปกาเกอญอ จะเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องนิเวศวิทยาของนก ในแนวคิดของชนเผ่าปกาเกอญอและเชื่อมโยงไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างนกกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีวัฒนธรรมการผลิตและภูมิปัญญาดั้งเดิมของชนเผ่าโดยผ่านทาง

คติความเชื่อและปλοเลอเปลอ (นิทานพื้นบ้าน) ซึ่งเป็นองค์ความรู้เฉพาะของชนเผ่าปกาเกอะญอเท่านั้น

4) ตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านต้นสำนนั้น พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่างจุดแข็ง (2.28) และอุปสรรค (2.76) สูงที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.04 จึงทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในตำแหน่ง ST ของ SPACE Matrix (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 64-71) จึงควรใช้กลยุทธ์แบบรับรอขอจังหวะ (defensive strategies) ด้วยการใช้จุดแข็งด้านอาหารและพืชสมุนไพรที่เป็นภูมิปัญญาของชนเผ่าปกาเกอะญอ มาเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว และหลีกเลี่ยงอุปสรรคจากปัจจัยภายนอกเพื่อไม่ให้เกิดการแข่งขันกับชุมชนอื่น ๆ ดังนั้น ควรที่จะสร้างเครือข่ายพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวกับชุมชนอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามกระแสจากนักท่องเที่ยวภายนอกที่จะเข้ามาในพื้นที่ โดยเฉพาะกิจกรรมการท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าชุมชนของชุมชนชาวปกาเกอะญอ บ้านต้นสำนนั้น อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านพืชสมุนไพรตามมามากขึ้นพืชสมุนไพรหลายชนิดเป็นพันธุ์หายาก ชุมชนควรร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการออกมาตรการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวและออกกฎเกณฑ์ของชุมชนห้ามนำพืชพรรณหรือสมุนไพรออกมาจากป่า รวมทั้งนำพืชพรรณหรือสมุนไพรเหล่านั้นมาปลูกรวมกันแปลงสาธิต ให้นักท่องเที่ยวได้ชมจะช่วยให้ยังคงรักษาพืชสมุนไพรไว้ได้ (ภาพ 55)

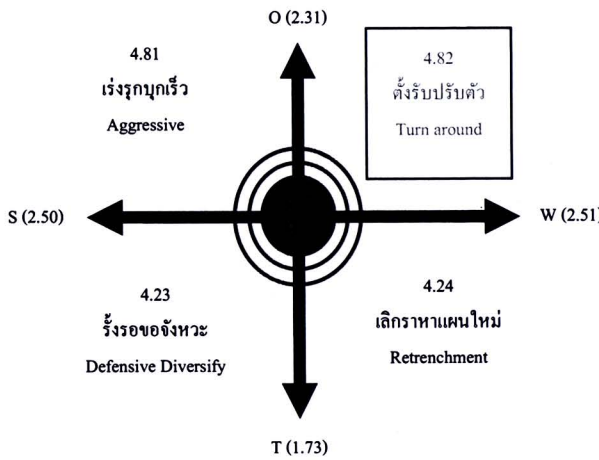

ภาพ 52 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านต้นสำน

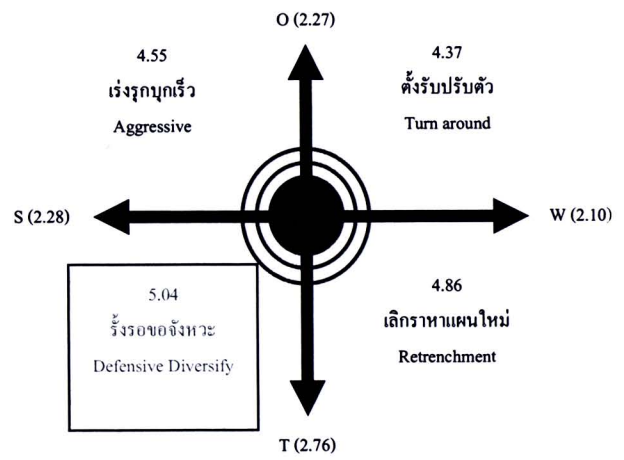

ภาพ 53 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนบ้านต้นสำน

ภาพ 54 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านต้นสำน

ภาพ 55 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านต้นสำน

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านแม่สุนน้อย (คนไทยพื้นราบ) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยเป็นชุมชนที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของคนพื้นเมืองมายาวนานอีกทั้งปัจจุบันมีคนภาคอื่นโยกย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานและอยู่ร่วมกันในลักษณะชุมชนหลากหลายวัฒนธรรม ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพในภาคการเกษตร บ้างก็มีอาชีพค้าขายพืชผลการเกษตรอีกทั้งมีศาสนสถานที่ชาวบ้านทั้งในและนอกชุมชนให้ความศรัทธาคือ วัดวิเวการามและพระธาตุทันใจ เป็นต้น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12 ทำให้ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งประกอบด้วยจุดแข็ง (strengths) ในระดับสูงทั้ง 4 องค์ประกอบของการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยด้านความเชื่อและค่านิยมมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.78 รองลงมาตามลำดับคือด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.55) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.41) และด้านศิลปะและวัฒนธรรม (2.36) ซึ่งจากการสังเกตของคณะผู้วิจัยพบว่า พระสงฆ์ ครูและชาวบ้านให้ความสนใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างแท้จริงโดยเฉพาะครูใหญ่ได้จัดเตรียมทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเพื่อให้เยาวชนศึกษาและเรียนรู้ถึงฐานทรัพยากรและการพัฒนาการของชุมชน นอกจากนี้พระสงฆ์ยังได้จัดทำโครงการสร้างอาคารพิพิธภัณฑสถาน อนุรักษ์วัฒนธรรมสายใยชุมชนขึ้นในหมู่บ้านเพื่อรวบรวมแผ่นฟิล์มภาพยนตร์เก่า ๆ ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ด้านการเกษตร อาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของคนพื้นเมืองมารวบรวมไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษา ส่วนจุดอ่อน (weaknesses) นั้น ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยมีจุดอ่อนในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับองค์ประกอบจากค่าคะแนนของจุดอ่อนระดับมากไปหาน้อย คือ ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.75) ด้านศิลปะและวัฒนธรรม (2.28) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.25) และด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.15) ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนบ้านแม่สุนน้อย มีความตั้งใจที่จะ

ใช้กระบวนการการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เกิดการอนุรักษ์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยร่วมกันที่จะรักษาวัฒนธรรมประเพณี อันเป็นต้นทุนที่ชุมชน มีอยู่และจะนำเอาองค์ความรู้ใหม่ เรื่องการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาปรับใช้ให้เหมาะสม กับบริบทของพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนและ พัฒนาไปสู่ความยั่งยืนในที่สุด สำหรับผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกนั้นพบว่า ชุมชนบ้าน แม่สุนน้อยมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีโอกาส (opportunities) ระดับสูงอยู่ 3 องค์ประกอบคือ ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.64) ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.60) และด้านอาชีพ และวิถีชีวิตประจำวัน (2.50) ส่วนองค์ประกอบด้านศิลปะและวัฒนธรรมนั้น มีโอกาสในระดับปาน กลางเท่านั้น (1.85) ซึ่งโอกาสที่สำคัญของชาวบ้านก็คือ การได้เรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ เพิ่มเติมจากสิ่ง ที่ตนเองได้รับรู้และเรียนรู้มาก่อนเช่นการได้รับความรู้และประสบการณ์ในการร่วมกับคณะผู้วิจัยร่าง ระเบียบและข้อบังคับของชมรมการระดมทุนจากสมาชิก เป็นทุนในการดำเนินงานของชุมชน การ กำหนดบทบาทหน้าที่ของกลุ่มทั้งผู้อาวุโส แม่บ้าน พ่อบ้าน และเยาวชนในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้นนอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าชุมชนบ้านแม่สุนน้อยมี อุปสรรค (threats) ในระดับปานกลางที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีค่า คะแนนเฉลี่ยของอุปสรรคในแต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.38) ด้านศิลปะและวัฒนธรรม (2.20) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.16) และด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.11) ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอุปสรรคที่สำคัญของ ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยก็คือการเดินทางจากในเมืองเชียงใหม่สู่พื้นที่ของชุมชนค่อนข้างไกลและมีคู่แข่ง ชันที่มีชื่อเสียงและได้รับการสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสื่อมวลชนซึ่งก็คือ ชุมชนบ้าน ยาง (จันทบุรี) ที่มีอัตลักษณ์ของชนเผ่าจันทบุรีหรือแม้แต่ชุมชนอื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นอุปสรรคในการ พัฒนาชุมชนบ้านแม่สุนน้อยให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านแม่สุนน้อย เพื่อการพัฒนา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านความเชื่อและค่านิยม	2.78	2.75	2.60	2.38
ด้านอาหารและพืชสมุนไพร	2.55	2.15	2.64	2.16
ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน	2.41	2.25	2.50	2.11
ด้านศิลปะและหัตถกรรม	2.36	2.28	1.85	2.20

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	มีความเป็นไปได้ระดับสูง
	1.67 – 2.33	มีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
	1.00 – 1.66	มีความเป็นไปได้ระดับต่ำ

ภาพ 56 การประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย

ส่วนที่ 6 การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย

ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยมีความตระหนักในปัญหาการทำลายสภาพแวดล้อมและคุณภาพของระบบนิเวศโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำตก ป่าเขา หนองบึง รวมทั้งโบราณสถาน และโบราณวัตถุ โดยการมุ่งรักษาและพัฒนาให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนเช่นเดียวกับวัฒนธรรม ประเพณี และขนบจารีตที่สืบทอดกันมา ตลอดจนประชาชนมีความปรารถนาาร่วมกันที่จะหารูปแบบในการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรายได้เสริมและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนในอนาคต ซึ่งผลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แล้วนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบเพื่อกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินตามปฏิบัติการ (The Strategic Position and Action Evaluation – SPACE matrix) ของแต่ละองค์ประกอบในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

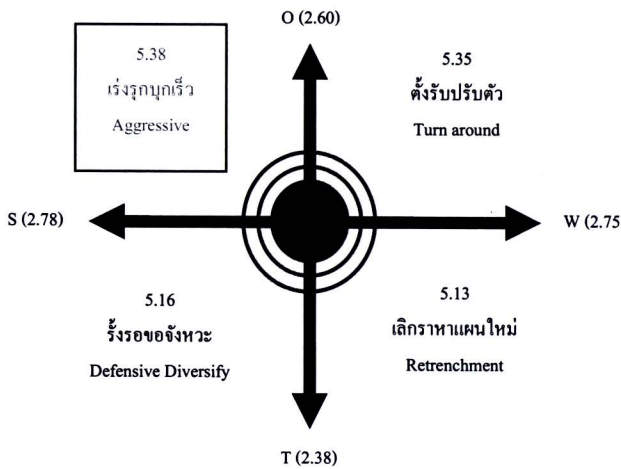
1) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านแม่สุนน้อยนั้นพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็งและโอกาส (SO) สูงที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น (จุดแข็งเท่ากับ 2.78 และมีโอกาสเท่ากับ $2.60 = 5.38$) โดยมีรายละเอียดในตารางภาคผนวก 72-75 จึงสมควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่รุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ซึ่งชุมชนบ้านแม่สุนน้อยเป็นชุมชนที่มีคนไทยพื้นราบอาศัยอยู่มาช้านาน จึงมีความเชื่อและค่านิยมซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนถึงลูกหลานในปัจจุบัน โดยเฉพาะการทำพิธีบายศรีสู่ขวัญ ซึ่งเป็นความเชื่อและค่านิยมในการต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยือนภายในชุมชน และเป็นพิธีกรรมที่ช่วยสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยควรใช้โอกาสจากการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน ในการที่จะผลักดันให้ชุมชนแห่งนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประจำตำบลแม่สุน ต่อไป (ภาพ 57)

2) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านแม่สุนน้อยนั้น ผลการศึกษาพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มตกอยู่ในตำแหน่งของ SO เนื่องจากมีค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็งเท่ากับ

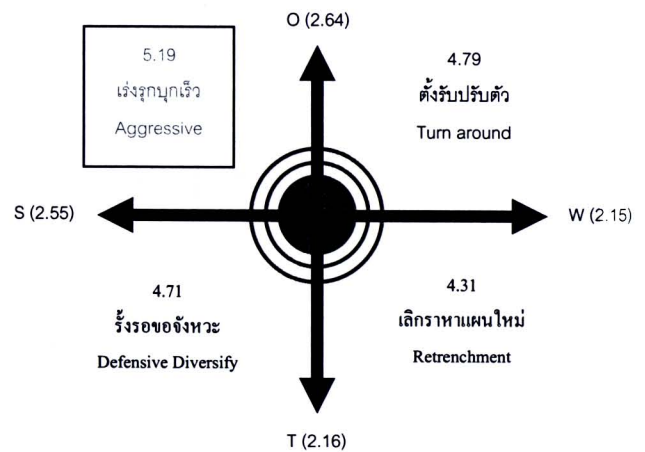
2.55 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยของโอกาสเท่ากับ 2.64 จึงทำให้มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.19 (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 76-83) ดังนั้น จึงควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้ความรู้ด้านคุณประโยชน์ของพืชสมุนไพร ประกอบอาหารให้มีรสชาติเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว การค้นหาข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับประกอบการแนะนำคุณประโยชน์ หรือคุณค่าทางโภชนาการของอาหารพืชสมุนไพรมีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้น ประชาชนในชุมชนควรใช้โอกาสจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรองรับด้านมาตรฐานและคุณค่าของพืชสมุนไพรที่สามารถใช้เป็นยารักษาโรค หรือบำรุงร่างกายเพื่อให้เป็นที่น่าเชื่อถือของนักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปอีกด้วย (ภาพ 58)

3) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนภายในชุมชนบ้านแม่สุนน้อยก็เช่นเดียวกับด้านความเชื่อและค่านิยม รวมทั้งด้านอาหารและพืชสมุนไพร เนื่องจากมีค่าคะแนนของจุดแข็ง (2.41) และโอกาส (2.50) มากที่สุด ซึ่งทำให้ตำแหน่งของคะแนนเฉลี่ยอยู่ในตำแหน่งของ SO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.91) โดยมีรายละเอียดในตารางภาคผนวก 84-91 จึงควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้จุดแข็งหรือความโดดเด่นด้านอาชีพทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการทำสวนส้ม สวนลิ้นจี่ สวนแก้วมังกร และสวนสตอเบอรี่ เป็นต้น ให้เป็นจุดขายสำหรับนักท่องเที่ยวตามฤดูกาลของผลผลิต โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปเรียนรู้กระบวนการผลิต หรือแม้แต่การเก็บเกี่ยวผลผลิตภายในแปลงปลูก ด้วยหลักการของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro tourism) นอกจากนี้ ทางชุมชนบ้านแม่สุนน้อยควรใช้โอกาสจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนชุมชน ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ที่สนับสนุนด้านการพัฒนาประชาชนให้มีความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนพหุภาคีของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมและผลักดันให้ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป (ภาพ 59)

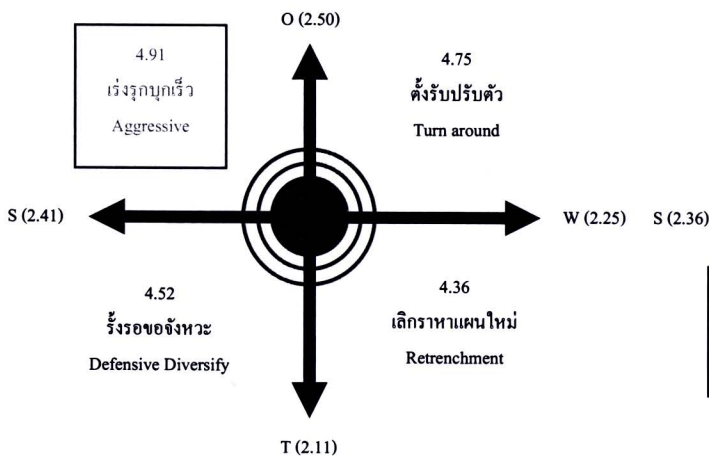
4) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย พบว่าผู้ให้ข้อมูลได้ร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค จากนั้นนำเอาค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านมาเปรียบเทียบ ซึ่งปรากฏผลคือ ค่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มตกอยู่ในตำแหน่งของ ST โดยมีค่าคะแนนของจุดแข็งเท่ากับ 2.36 และมีค่าคะแนนเฉลี่ยของอุปสรรค เท่ากับ 2.20 จึงมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.56 (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 92 -97) ดังนั้นจึงควรใช้กลยุทธ์แบบป้องกันตนเองหรือรับรอของจังหวะ (defensive strategies) ด้วยการใช้ศิลปะและหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทั้งด้านการแสดงดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำตามแบบของชาวล้านนา หรือแม้แต่หัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ของชุมชนเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยวด้วยการหลีกเลี่ยงปัญหาหรืออุปสรรคจากภายนอก โดยเฉพาะการแข่งขันกับชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงด้วยการพยายามสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวให้เป็นมิตรที่ดีต่อกัน (partnership) มากกว่าการเป็นคู่แข่งซึ่งกันและกัน (ภาพ 60)

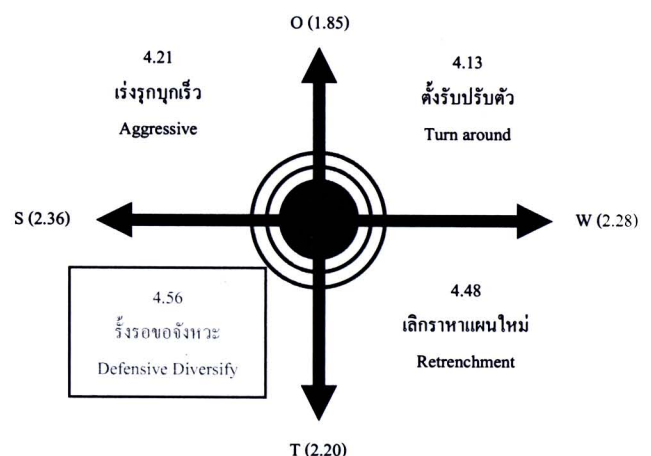
ภาพ 57 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย

ภาพ 58 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย

ภาพ 59 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย

ภาพ 60 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย

ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมียน) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชนเผ่าอ้าวเมียนมีอัตลักษณ์สำคัญทั้งทางด้านวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่สร้างความสนใจต่อนักท่องเที่ยวหรือบุคคลทั่วไปที่ต้องการศึกษาด้านวัฒนธรรมชนเผ่า โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 13 พบว่า ชุมชนบ้านปางควายที่เป็นชนเผ่าอ้าวเมียนนั้น มีโอกาสที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับสูง เนื่องจากมีค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดเด่นหรือจุดแข็งของชนเผ่าในระดับสูง โดยเฉพาะด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.99)

ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.71) ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.64) และด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.54) ตามลำดับ โดยชุมชนบ้านปางควายนับว่าเป็นชุมชนเดียวในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีชนเผ่าอ้าวเมียนอาศัยอยู่ ดังนั้นจึงทำให้เป็นจุดเด่นสำคัญที่นักท่องเที่ยวทั่วไปอยากมาเยี่ยมชม ดังนั้นถ้ามีการประชาสัมพันธ์ที่ดีจะทำให้นักท่องเที่ยวแวะชมและเรียนรู้วัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมียนมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยด้านจุดอ่อนแล้วก็พบว่ามีความคะแนนเฉลี่ยในระดับมากและปานกลางเช่นกัน โดยเฉพาะจุดอ่อนด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.62) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.46) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.35) และด้านความเชื่อและค่านิยม (1.97) ทั้งนี้ชนเผ่าอ้าวเมียนมีอาชีพทางการเกษตรเป็นอาชีพหลัก จึงขาดความมั่นใจในตนเองที่จะให้มาบริการสำหรับนักท่องเที่ยว จึงทำให้เป็นจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาศักยภาพในด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ส่วนปัจจัยภายนอกนั้น ผลการศึกษาพบว่าชนเผ่าอ้าวเมียนมีโอกาที่จะพัฒนาให้ไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยขององค์ประกอบต่าง ๆ จากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.88) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.55) ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.47) และด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (1.60) โดยที่ชุมชนบ้านปางควายตั้งอยู่ในบริเวณทางขึ้นดอยอ่างขาง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงรวมทั้งเป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากดังนั้นจึงเป็นโอกาสสำคัญของชุมชนบ้านปางควายที่จะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวดังกล่าวมาแวะหรือเยี่ยมชมวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมียน นั่นเอง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังทำให้ทราบว่าชุมชนชนเผ่าอ้าวเมียนมีอุปสรรคที่จะเป็นส่วนขัดขวางการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตามองค์ประกอบที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.95) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.33) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.29) และด้านความเชื่อและค่านิยม (2.13) ตามลำดับ โดยอุปสรรคที่สำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนใกล้เคียงที่มีเสน่ห์หรือมีชื่อเสียงในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวมากกว่าชุมชนเผ่าอ้าวเมียน เช่น ชุมชนบ้านยาง (จันยูนาน) ที่มีวัฒนธรรมทั้งทางด้านอาหารและวิถีชีวิตของจันยูนานตลอดจนยังมีพิพิธภัณฑ์โครงการหลวงที่ ๑ (ผาง) ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมที่ได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์จากสื่อมวลชนต่าง ๆ อย่างมากนั่นเอง

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมียน) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน	2.99	2.62	1.60	2.95
ด้านศิลปะและหัตถกรรม	2.71	2.35	2.88	2.33
ด้านความเชื่อและค่านิยม	2.64	1.97	2.47	2.13
ด้านอาหารและพืชสมุนไพร	2.54	2.46	2.55	2.29

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	มีความเป็นไปได้ระดับสูง
	1.67 – 2.33	มีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
	1.00 – 1.66	มีความเป็นไปได้ระดับต่ำ

ภาพ 61 การประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมียน)

ส่วนที่ 8 การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมียน)

ผลการนำเอาค่าคะแนนเฉลี่ยของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมาเปรียบ เทียบ โดยใช้หลักการของ SPACE Matrix ทำให้ทราบตำแหน่งกลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปางควายที่มีชนเผ่าอัวเมียนอาศัยอยู่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

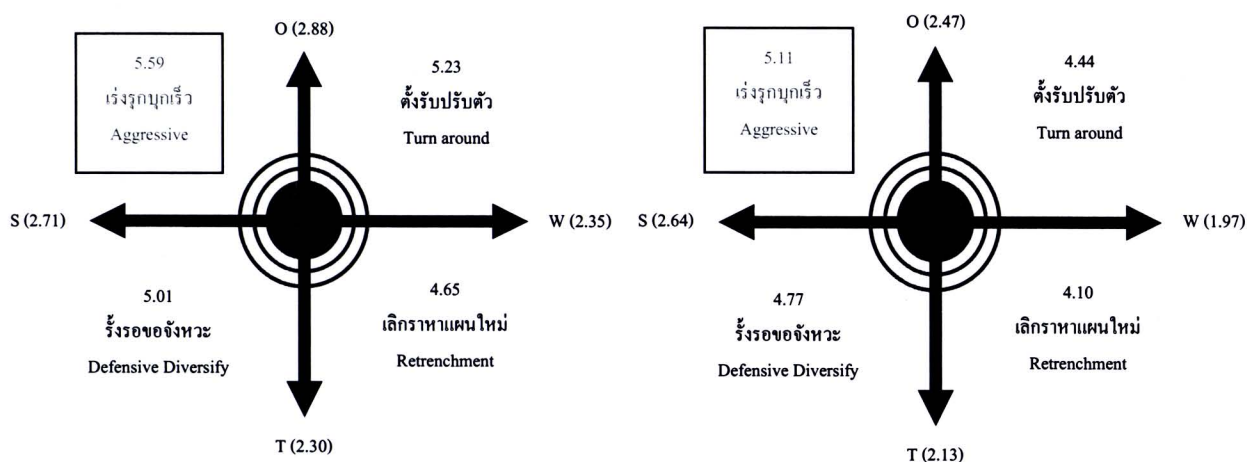
1) การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนเผ่าอัวเมียนด้านศิลปะและหัตถกรรมพบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็งและโอกาสสูงสุด (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.59) จึงทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มตกอยู่ในตำแหน่ง SO (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 98 – 105) ดังนั้น ควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้จุดเด่นของด้านศิลปะและหัตถกรรมที่เป็นภูมิปัญญาของชนเผ่าอัวเมียนเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วยการใช้โอกาสจากการให้ความสนใจของบุคคล หน่วยงาน หรือสถาบันทั้งภายในและภายนอกชุมชนที่ช่วยในการพัฒนาศิลปะและหัตถกรรมชุมชนให้มีการเพิ่มมูลค่าให้มากยิ่งขึ้นต่อไป (ภาพ 62)

2) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าอัวเมียนนั้นพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างอยู่ในตำแหน่ง SO ของ SPACE Matrix เนื่องจากมีค่าคะแนนของจุดแข็ง (2.64) และโอกาส (2.47) สูงที่สุด (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.11 โดยมีรายละเอียดในตารางภาคผนวก 106-113) จึงควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้าหรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการนำเอาความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าอัวเมียน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์แห่งเดียวของจังหวัดเชียงใหม่ที่ชุมชนบ้านปางควายนี้ เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวโดยใช้โอกาสที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งผู้ประกอบการรวมทั้งนักท่องเที่ยวให้ความสนใจด้านความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าอัวเมียนมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน (ภาพ 63)

3) การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนเผ่าอัวเมียนด้านอาหารและพืชสมุนไพร พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มอยู่ในตำแหน่ง SO (ค่า

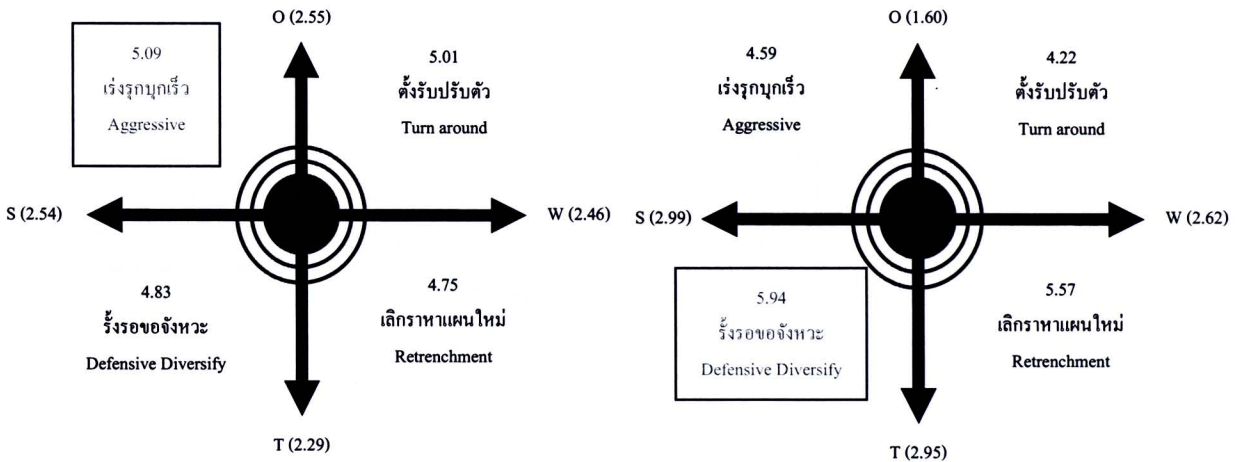
คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.09 ดังรายละเอียดในตารางภาคผนวก 114-121) จึงควรใช้กลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวแบบก้าวหน้าหรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้จุดเด่นด้านอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และพืชสมุนไพรที่มีคุณค่าทางยาบำรุงร่างกายและรักษาโรคบางประเภทของชนเผ่ามาเป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว โดยใช้โอกาสที่ในปัจจุบันทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปให้ความสนใจและสนับสนุนการบริโภคอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ และพืชสมุนไพรที่ปลอดภัยจากสารเคมีมากยิ่งขึ้น (ภาพ 64)

4) การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าอ้าวเมียนั้น พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างตกอยู่ในตำแหน่ง ST ของ SPACE Matrix โดยมีคะแนนของจุดแข็งเท่ากับ 2.99 และมีอุปสรรคเท่ากับ 2.95 ซึ่งทำให้ค่าคะแนนรวมสูงเท่ากับ 5.94 (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 122-129) จึงควรใช้กลยุทธ์แบบรั้งรอขอจังหวะ (defensive strategies) โดยการใช้จุดแข็งด้านอาชีพและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าอ้าวเมียนให้เป็นจุดขายสำหรับการท่องเที่ยวและพยายามหลีกเลี่ยงอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยจากภายนอกชุมชนที่จะมาขัดขวางการพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป (ภาพ 65)

ภาพ 62 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมียน)

ภาพ 63 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมียน)

ภาพ 64 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมี่ยน)

ภาพ 65 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมี่ยน)

ส่วนที่ 9 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การเป็นชุมชนที่มีคนไทใหญ่และมีวัฒนธรรมแบบไทใหญ่ให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมนั้น เป็นเสน่ห์สำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างจุดสนใจให้กับนักท่องเที่ยวแต่อย่างไรก็ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 14 ทำให้ทราบว่า ชุมชนบ้านปางควายที่มีชนเผ่าไทใหญ่นั้น มีจุดแข็งของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะในด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 รองลงมาตามลำดับคือ ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.34) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.28) และด้านความเชื่อและค่านิยม (2.25) โดยที่อัตลักษณ์สำคัญของชนเผ่าไทใหญ่ก็คือสภาพของบ้านที่มีได้สูง มีขันตัวบ้าน ซึ่งมีทั้งเรือนเดี่ยวและเรือนแฝด หลังคายอดแหลมมุงหลังคาด้วยใบตองตึง วิถีการดำเนินชีวิต การแต่งกาย อาหารการกิน ภาษาพูดการประกอบอาชีพ สินค้าที่ผลิตจากหมู่บ้าน เช่น แป้งหล่อ แป้งล้อ ถั่วลิสง ถั่วเน่าแคบ ตลอดจนประเพณีที่สำคัญคือปอยสาบลอง การละเล่นในเทศกาลออกพรรษา ล้วนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนเผ่าไทใหญ่ทั้งสิ้น (ยศ สันตสมบัติและคณะ, 2547:205) แต่อย่างไรก็ตาม ชุมชนเผ่าไทใหญ่มียุคก่อนในด้านต่าง ๆ เช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยจากจุดอ่อนในระดับมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านความเชื่อและค่านิยม (2.50) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.36) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.23) และด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.18) ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการก่อสร้างบ้านของคนรุ่นใหม่ได้อาศัยรูปแบบการสร้างบ้านตามสมัย เข้ามาแทนที่สภาพดั้งเดิมการแต่งกายของวัยรุ่นก็เลียนแบบแฟชั่นใหม่ ๆ ตลอดจนวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณีและความเชื่อของคนไทใหญ่ก็ลดลงเพราะค่านิยมที่แปรเปลี่ยนนั่นเอง สำหรับปัจจัยภายนอกชุมชนนั้น พบว่ามีปัจจัยที่ช่วยทำให้ชนเผ่าไทใหญ่มีโอกาสในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับคือ ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.84) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.52) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.28) และด้านความเชื่อและค่านิยม (2.24) ซึ่งโอกาสสำคัญของชุมชนก็คือ ทั้ง

องค์กรภาครัฐและเอกชนได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านซึ่งเป็นชนเผ่าไทใหญ่เข้ามามีส่วนในการคิดวางแผนดำเนินโครงการ การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลอันเป็นการบริหารจัดการภายใต้กรอบแห่งแนวคิดธรรมาภิบาล(good governance) ด้วยการบริหารจัดการในแนวราบนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษายังพบว่ายังมีปัจจัยภายนอกชุมชนที่เป็นอุปสรรค เรียงจากค่าคะแนนมากไปหาน้อยคือ ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน (2.75) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร (2.32) ด้านศิลปะและหัตถกรรม (2.07) และด้านความเชื่อและค่านิยม (2.06) ตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาชุมชนที่เป็นชนเผ่าไทใหญ่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นก็คือการพัฒนาการให้บริการของชนเผ่าอื่น เช่น จีนยูนาน และอ้าวเมียน ที่มีอัตลักษณ์หรือจุดเด่นไม่น้อยกว่าชนเผ่าไทใหญ่เลยนั่นเอง

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่) เพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	อุปสรรค
ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวัน	2.50	2.36	2.84	2.75
ด้านศิลปะและหัตถกรรม	2.34	2.23	2.52	2.07
ด้านอาหารและพืชสมุนไพร	2.28	2.18	2.28	2.32
ด้านความเชื่อและค่านิยม	2.25	2.50	2.24	2.06

หมายเหตุ	ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
	2.34 – 3.00	มีความเป็นไปได้ระดับสูง
	1.67 – 2.33	มีความเป็นไปได้ระดับปานกลาง
	1.00 – 1.66	มีความเป็นไปได้ระดับต่ำ

ภาพ 66 การประชุมเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ส่วนที่ 10 การกำหนดตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

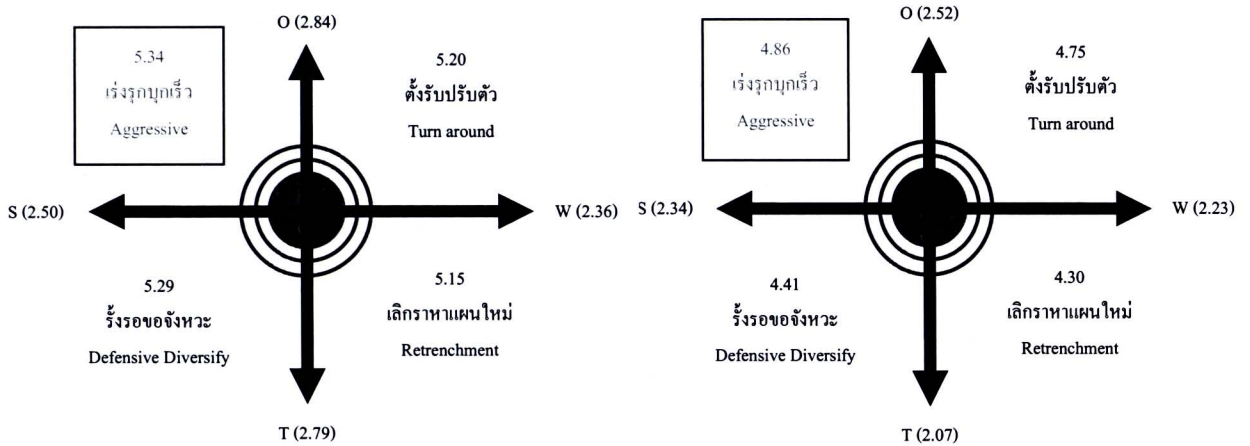
ผลการนำเอาค่าคะแนนเฉลี่ยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมาเปรียบเทียบ โดยใช้หลักการของ SPACE Matrix เพื่อให้ทราบตำแหน่งกลยุทธ์ในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปางควาย ที่มีชนเผ่าไทใหญ่อาศัยอยู่ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) กลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าไทใหญ่นั้น เมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย (ในรายละเอียดตารางภาคผนวก 130-133) แล้วพบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็งและโอกาสสูงสุด จึงมีแนวโน้มตกอยู่ในตำแหน่ง SO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.34) ของ SPACE Matrix จึงควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้า หรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้จุดเด่นหรือเอกลักษณ์ที่เป็นอาชีพ และวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าไทใหญ่ ร่วมกับโอกาสที่จะได้รับจากหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนภายนอกให้การสนับสนุนในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป (ภาพ 67)

2) กลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านศิลปะและหัตถกรรมนั้นพบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างอยู่ในตำแหน่ง SO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.86) ของ SPACE Matrix ซึ่งสามารถดูรายละเอียดของคะแนนได้ในตารางภาคผนวก 134-140 จึงควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้า หรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้ศิลปะและหัตถกรรมของชนเผ่าไทใหญ่ที่ได้สืบทอดกันมา เป็นจุดขายให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ OTOP ที่สามารถพัฒนาให้เป็นสินค้าด้านของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป (ภาพ 68)

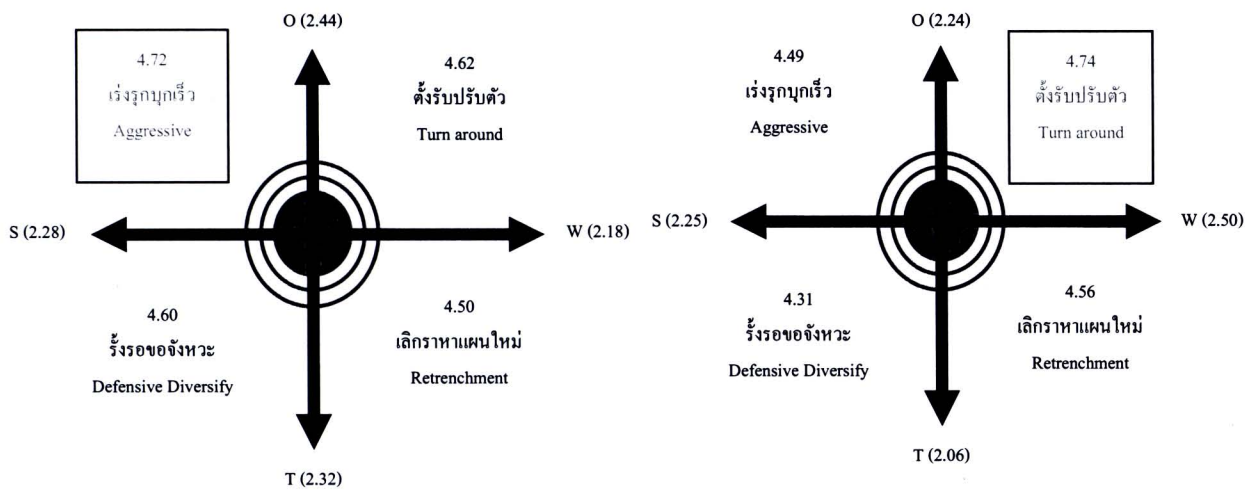
3) ด้านอาหารและพืชสมุนไพร ดังรายละเอียดในภาพ 68 ทำให้ทราบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดแข็ง (2.28) และโอกาส (2.28) สูงที่สุด จึงทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มตกอยู่ในตำแหน่ง SO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.72) ของ SPACE Matrix ดังนั้น ควรใช้กลยุทธ์แบบก้าวหน้า หรือเร่งรุกบุกเร็ว (aggressive strategies) ด้วยการใช้จุดเด่นด้านอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไทใหญ่ รวมทั้งภูมิปัญญาด้านพืชสมุนไพร มาพัฒนาหรือเพิ่มมูลค่าให้เป็นผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยว ที่ปัจจุบันมีโอกาสสูงเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่ให้ความสนใจต่ออาหารเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น (รายละเอียดในตารางภาคผนวก 141-148)

4) ตำแหน่งกลยุทธ์ด้านความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าไทใหญ่ โดยการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งมีรายละเอียดในตารางภาคผนวก 149-156 ทำให้ทราบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยของจุดอ่อนเท่ากับ 2.50 และค่าคะแนนเฉลี่ยของโอกาสเท่ากับ 2.24 ซึ่งทำให้ค่าคะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มตกอยู่ในตำแหน่ง WO (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.74) ใน SPACE Matrix ดังนั้น จึงควรใช้กลยุทธ์แบบการแข่งขัน (competitive strategies) โดยชุมชนเผ่าไทใหญ่ต้องมีการตั้งรับและปรับตัว (turn around) เพื่อค้นหาจุดอ่อนด้านความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าตนเอง ที่ไม่เอื้อต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยอาศัยโอกาสจากปัจจัยภายนอกชุมชนมาช่วยสนับสนุนและพัฒนาชนเผ่าตนเองให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจใช้กลยุทธ์ในการเจาะตลาด พัฒนาการตลาด ตลอดจนพัฒนาความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าไทใหญ่ ให้เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความสนใจของนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะทาง (niche market) ให้มากยิ่งขึ้นนั่นเอง (ภาพ 70)

ภาพ 67 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ภาพ 68 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านศิลปะและหัตถกรรมของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ภาพ 69 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านอาหารและพืชสมุนไพรของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ภาพ 70 ตำแหน่งกลยุทธ์และการประเมินการปฏิบัติการ (SPACE matrix) ด้านความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าไทใหญ่)

ตอนที่ 4 การสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้วัฒนธรรมเป็นพื้นฐานของ ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว บนพื้นฐานแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างแผนกลยุทธ์ของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเน้นให้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเป้าหมายทั้ง 4 ชุมชน (5 ชาติพันธุ์) นั้น เป็นการประชุมระหว่างประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือชมรมที่ร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวจากอัตลักษณ์ของตนเอง ด้วยการคำนึงถึงความพอเพียงและความยั่งยืนของคนภายในชุมชน โดยมีคณะผู้วิจัยและนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว คณะพัฒนาการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เป็นผู้ให้คำชี้แนะในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ โครงสร้างองค์กร กฎระเบียบหรือข้อบังคับ ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพโดยให้มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับทุนภายในชุมชน 3 ด้าน คือ ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการวางแผนทางเสริมสร้างทุนจากบุคคล ซึ่งถือว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญไปสู่ครอบครัว สู่ชุมชน สู่สถาบันและสู่ประเทศชาติในที่สุด ดังนั้นการสร้างแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ควรคำนึงถึงแนวคิดพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังต่อไปนี้ (กรวรรณ สังขกร, 2552: 148)

ทุนทางสังคม โดยชุมชนต้องให้ความสำคัญกับครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก เน้นการส่งเสริมสถาบันทางสังคม พื้นพูนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงาม รวมถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่น ดังนั้นชุมชนเป้าหมายทั้ง 4 ชุมชน (5 ชาติพันธุ์) ควรยึดมั่นในประเพณี วิถีชีวิต และข้อปฏิบัติร่วมกันของชุมชนอย่างเคร่งครัด ตลอดจนชาวที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวเข้าพักในบ้านพักของตนเอง ต้องให้ความสำคัญกับจารีตวัฒนธรรมของตนเองให้มากกว่าค่าตอบแทนหรือรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นต้น

ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกชุมชนจะมีทุนเหล่านี้อยู่แล้ว ไม่ต้องซื้อหา โดยแต่ละชุมชนควรจะให้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งสามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาตินั้น ๆ ให้เป็นทุนเศรษฐกิจที่สำคัญ ต่อไป

ส่วนทุนทางเศรษฐกิจ หรือ คนในชุมชน นั้น ต้องช่วยกันสร้างคนที่มีคุณภาพ โดยกำหนดให้มีแผนงานหรือโครงการส่งเสริมการศึกษา พัฒนาทักษะด้วยการจัดฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ภายในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้ไม่ใช่เพียงตัวเงินอย่างเดียว แต่ประชาชนจะได้ผลกำไรจากประสบการณ์ การเรียนรู้ การได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมความคิดเห็น รวมทั้งการถ่ายทอดเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของชุมชนไปสู่นักท่องเที่ยว หรือบุคคลทั่วไป จึงจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนในอนาคตต่อไป

ส่วนที่ 1 ชุมชนบ้านห้วยเตือ (ชนเผ่าลาหู่แดง)

แนวคิดในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย ประกอบด้วย สามคุณลักษณะและสองเงื่อนไขเสมือนเป็นการจุดประกายความคิดให้กับคณะผู้วิจัยร่วมกับชาวบ้านชุมชนบ้านห้วยเตือร่วมกันพิจารณานำเอาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ประยุกต์เข้ากับการกำหนดกลยุทธ์การท่องเที่ยวของชุมชนในองค์ประกอบสามคุณลักษณะและสองเงื่อนไขดังนี้

คุณลักษณะสามประการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งชุมชนบ้านห้วยเตือ นำมาเป็นกรอบในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้แก่

1. ความพอประมาณ การกำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยเตือนั้นจะเน้นการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่เปลี่ยนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าลาหู่แดง เช่น ในช่วงฤดูการทำนา(เดือนมิถุนายนและเดือนพฤศจิกายน) ทางชุมชนจะไม่รับนักท่องเที่ยวหากรับก็จะรับจำนวนน้อยมากเพราะอาชีพหลักของชาวบ้านคือเกษตรกรรมเมื่อถึงฤดูการทำนา คณะกรรมการหรือสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตือไม่มีเวลาต้อนรับหรือดูแลนักท่องเที่ยวได้ดีเท่าที่ควรจึงทำให้เห็นว่าชาวบ้านได้ให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตการดำรงอยู่ของตนเองมากกว่ารายได้จากการท่องเที่ยวแต่อย่างไรก็ตามทางชมรมได้ร่วมกันกำหนดรายการการท่องเที่ยวและราคาที่เหมาะสมเพื่อความเป็นธรรมระหว่างคนภายในชุมชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวหรือแม้แต่การเลี้ยงปลาในกระชังตามอ่างเก็บน้ำห้วยเตือ ก็เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินวิถีชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความพอประมาณของคนภายในชุมชน ดังนั้นชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตือ จึงมีคำขวัญที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรม ที่นักท่องเที่ยวหรือผู้สนใจสามารถเข้ามาเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี

2. ความมีเหตุผล ชุมชนบ้านห้วยเตือได้ร่วมกันกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนตลอดจนมีคณะกรรมการในการจัดการที่ชัดเจนโดยมีการรวมกลุ่มในการจัดการท่องเที่ยวจากการได้รับการเรียนรู้ ศึกษาและกฎ ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความสงบ เรียบร้อยทั้งของตัวนักท่องเที่ยวและชาวบ้านเป็นสำคัญ

3. การมีภูมิคุ้มกัน การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยเตือ ได้เน้นเอาวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่แดงเพื่อเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไปได้รับทราบและเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นจากอัตลักษณ์ของตัวตนและความเป็นคนชนเผ่าลาหู่แดง โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ก็คือการสร้างจิตสำนึกให้คนภายในชุมชนในการตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชนเผ่าและร่วมกันฟื้นฟู ประเพณี วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชนให้สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ตลอดไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชุมชนนำหลักการของการมีภูมิคุ้มกันมาใช้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนนั่นเอง

สำหรับคุณลักษณะสองเงื่อนไข ที่ชุมชนบ้านห้วยเตือนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การท่องเที่ยวภายในชุมชน คือ

1. เงื่อนไขด้านความรู้ ชุมชนบ้านห้วยเตือได้ร่วมกันศึกษาประวัติความเป็นมาของตนเอง รวมทั้งประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตในอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนร่วมกันหาข้อสรุปวิธีการในการจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยว สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของชมรมเพื่อมีส่วนร่วมในการจัดการการ

ท่องเที่ยว รวมทั้งร่วมกันเรียนรู้และกำหนดกลยุทธ์แผนงานและโครงการสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. เจาะใจด้านคุณธรรม สำหรับในการกำหนดกลยุทธ์การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านห้วยเตื่อนั้นได้เน้นการจัดการที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมดังนี้

2.1 ในแง่ความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉพาะการไม่เอาเปรียบธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ป่าไม้และไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวด้วยการบริการที่มีคุณภาพและมีราคาสมเหตุสมผล

2.2 ในแง่ของความอดทนและความเพียร โดยเฉพาะการจัดตั้งชมรมด้วยชุมชนเอง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งใหม่ของประชาชนภายในชุมชนเผ่าลาหู่แดง ดังนั้นประธานชมรมและคณะกรรมการจึงต้องใช้ความอดทนและความเพียรในการสร้างความเข้าใจกับประชาชนส่วนใหญ่ภายในชุมชนเป็นอย่างมาก

2.3 ในแง่ของการใช้สติปัญญา ซึ่งการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ไม่เคยมีในชุมชนบ้านห้วยเตื่อเลยจึงต้องใช้วิธีการให้ชาวบ้านเปิดใจกว้างเพื่อรับบุคคลภายนอกให้เข้ามาเยี่ยมชมหรือมาพักในบ้านของตนเอง ดังนั้นการใช้วิธีวิจัยเพื่อให้เห็นเชิงประจักษ์ว่าการท่องเที่ยวได้ช่วยสนับสนุนและสั่งสอนให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่าให้เป็นที่รู้จักของคนรุ่นใหม่และบุคคลทั่วไปจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สมาชิกชมรมต้องใช้สติปัญญาในการประยุกต์กิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งสำหรับการพัฒนาชุมชนชนเผ่าลาหู่แดงให้มีความยั่งยืนเคียงคู่กับสังคมไทยตลอดไป

ดังที่กล่าวมาข้างต้น ชาวบ้านของชุมชนบ้านห้วยเตื่อได้น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ ตามตำแหน่งกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวโดยได้ร่วมกันจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนขึ้นมา โดยใช้ชื่อว่า “ชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตื่อ” และได้ร่วมกันกำหนดรายละเอียดของชมรม ดังต่อไปนี้

คำขวัญ

อ่างเก็บน้ำบ้านห้วยเตื่อ	ช่างเหลื่อเชื้อปลาในกระชัง
ช่วยสร้างความหวังให้ประชาชน	มากลั่นด้วยวัฒนธรรมชาวลาหู่แดง

วิสัยทัศน์

วัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่แดง เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ทำให้เกิดความเข้าใจและหลงใหลในเสน่ห์ของลาหู่แดง

ภารกิจ

1. รวบรวมและถ่ายทอดประวัติความเป็นมาของชนเผ่า ตลอดจนธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ เพื่อเป็นหลักฐานทั้งทางด้านเอกสารและรูปภาพในการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้รับทราบ

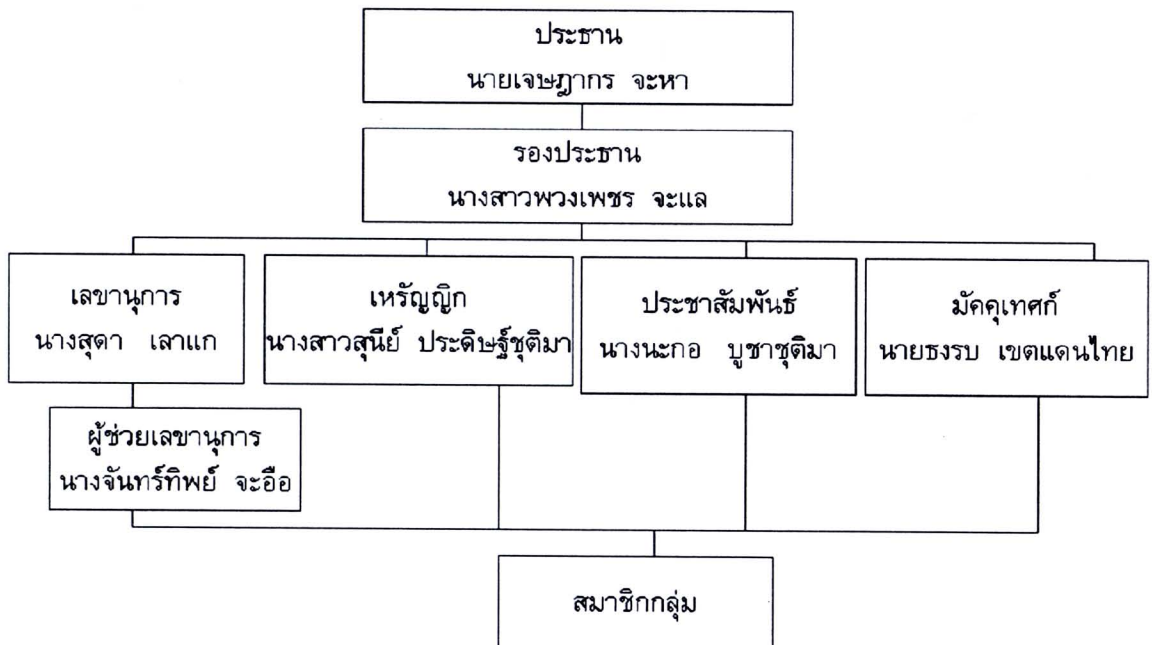
2. ส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี ด้วยการพัฒนาการแสดงทางวัฒนธรรม รวมทั้งการแต่งกายที่กำหนดผ่านทางกลุ่มผู้อาวุโส กลุ่มแม่บ้าน หรือพ่อบ้านและกลุ่มเยาวชน

3. พัฒนากิจกรรมและโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งทางธรรมชาติ และ วัฒนธรรมของชุมชนลาหู่แดง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนบ้านห้วยเตือ (ชนเผ่าลาหู่แดง) ในการตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชนเผ่า และร่วมกันฟื้นฟู ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชนให้สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ต่อไป
2. เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมชนเผ่า ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป
3. เพื่อสร้างความสามัคคีและสร้างความเข้มแข็งของคนภายในชุมชน ด้วยการร่วมกันอนุรักษ์ และดำรงรักษาวัฒนธรรมชนเผ่าในการถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวหรือรับรู้ถึงอัตลักษณ์ และความเป็นตัวตนของชนเผ่าลาหู่แดง
4. เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวตลอดจนประชาชนภายในชุมชน
5. เพื่อร่วมกันพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในชุมชนให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน

โครงสร้างของชมรม

ภาพ 71 โครงสร้างของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่แดงบ้านห้วยเตือ

กฎระเบียบ/ ข้อบังคับ

1. ประชาชนทุกคนในชุมชนบ้านห้วยเตี้อสามารถเข้าเป็นสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านห้วยเตี้อ
2. การสมัครเป็นสมาชิกนั้น ต้องซื้อหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น อัตราหุ้นละ 20 บาท แต่ต้องไม่เกิน 100 หุ้น (2,000 บาท)
3. สมาชิกสามารถได้รับเงินปันผลจากค่าหุ้นได้ต้องสมัครเป็นสมาชิกมาแล้ว 3 เดือนขึ้นไป
4. การประชุมประจำปีเพื่อชี้แจงสถานะการเงินและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรมนั้น พร้อมทั้งแบ่งเงินปันผลจะจัดขึ้นทุกวันที่ 31 ธันวาคมของทุกปี
5. สมาชิกที่มีประสงค์จะลาออกจากการเป็นสมาชิก สามารถกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความนิยมาจกประธานชมรม และหรือรองประธานชมรม โดยจะลงนามในเอกสารการลาออกอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร และไม่สามารถกลับเข้ามาเป็นสมาชิกได้อีกภายใน 6 เดือน
6. การหมดสภาพการเป็นสมาชิก ก็ต่อเมื่อ
 - 6.1 ลาออกอย่างเป็นทางการ
 - 6.2 ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของชมรม จนคณะกรรมการมีมติให้ออกจากการเป็นสมาชิก
 - 6.3 เสียชีวิต

ภาพ 72 คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กลยุทธ์ แผนงานและโครงการ

ประชาชนโดยเฉพาะคณะกรรมการและสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตี้อได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการ โดยมีคณะผู้วิจัย ผู้ช่วยนักวิจัย ตลอดจนนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางด้วยการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นทิศทางในการ

กำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับตำแหน่งกลยุทธ์ที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนที 3 โดยสามารถจำแนกได้ 4 กลยุทธ์ 8 แผนงาน และ 22 โครงการ ดังรายละเอียดในตาราง 15

ตาราง 15 รายละเอียดของกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตี๋

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าลาหู่แดง เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 การอนุรักษ์วัฒนธรรมความเชื่อและค่านิยมชนเผ่าลาหู่แดง	1. การสำรวจวัฒนธรรมความเชื่อและค่านิยมชนเผ่าลาหู่แดง 2. การฟื้นฟูวัฒนธรรมความเชื่อและค่านิยมที่เป็น อัตลักษณ์ของชนเผ่าลาหู่แดง 3. การถ่ายทอดวัฒนธรรมความเชื่อและค่านิยมให้เยาวชนรุ่นใหม่ของชุมชนลาหู่แดง
	แผนงานที่ 2 การประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม ความเชื่อและค่านิยมชนเผ่าลาหู่แดงเชิงรุก	1. การเปิดบ้านลาหู่แดงสู่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว 2. การจัดทำสื่อความหมายด้านความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมชนเผ่าลาหู่แดง
กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมและพัฒนาอาหารและพืชสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 การประกอบอาหารเพื่อการท่องเที่ยวภายในชุมชน	1. การรวบรวมข้อมูลด้านอาหารเพื่อการท่องเที่ยว 2. การปรับปรุงรสชาติอาหารเพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว 3. การพัฒนาอาหารที่เป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าลาหู่แดงเพื่อการท่องเที่ยว
	แผนงานที่ 2 พืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยว	1. การสร้างสวนสมุนไพรเพื่อการเรียนรู้ 2. การแปรรูปพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยว 3. รวบรวมและเผยแพร่พืชสมุนไพรและคุณสมบัติสำหรับสุขภาพ

ตาราง 15 (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาอาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าลาหู่แดงสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 การปรับปรุงอาชีพและวิถีชีวิตให้เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว	1. การรวบรวมข้อมูลกิจกรรมการประกอบอาชีพและวิถีชีวิตรอบหนึ่งปี 2. การสาธิตกิจกรรมการเกษตรลาหู่แดงเพื่อการท่องเที่ยว 3. การจัดทำเส้นทางชมวิถีลาหู่แดงภายในชุมชน
	แผนงานที่ 2 พัฒนาโปรแกรมพร้อมขายสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจเฉพาะ	1. การจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวด้านอาชีพและวิถีชีวิตชุมชนลาหู่แดง 2. ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชนในสถานศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่
กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างพันธมิตรและเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงศิลปะและหัตถกรรม	แผนงานที่ 1 การพัฒนาศิลปะและหัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว	1. การรวบรวมข้อมูลด้านศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าลาหู่แดง 2. การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าลาหู่แดง 3. การสร้างศูนย์สาธิตศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าลาหู่แดง
	แผนงานที่ 2 การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวด้านศิลปะและหัตถกรรมลาหู่แดง	1. การประชุมกลุ่มอนุรักษ์ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าลาหู่แดง 2. การสร้างเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ศิลปะและหัตถกรรมลาหู่แดงภายในและภายนอกชุมชน การจัดทำประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าลาหู่แดง

โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

การจัดโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยเตี๋ไ่ได้นำหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการกำหนดเพื่อเป็นการสะท้อนให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปได้เห็นถึงอัตลักษณ์หรือตัวตนของชนเผ่าลาหู่แดงด้วยการนำเอาวัฒนธรรมความเชื่อ ประเพณี และวิถีชีวิตมาถ่ายทอดผ่านทางกิจกรรมการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและเรียนรู้ พร้อมกับการให้บริการที่ประทับใจ ดังมีโปรแกรม 2 วัน 1 คืน ดังต่อไปนี้

วันแรก

09.00 น. – 09.30 น.	กล่าวต้อนรับและดื่มน้ำสมุนไพร
09.30 น. – 10.00 น.	เจ้าของบ้านรับนักท่องเที่ยวและนำนักท่องเที่ยวไปเก็บของสัมภาระที่บ้านพัก
10.00 น. – 12.00 น.	เข้าชมกิจกรรมเดินป่าและสวนเกษตรธรรมชาติของประชาชนภายในพื้นที่ป่าชุมชน
12.00 น. – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง”
13.00 น. – 16.00 น.	กิจกรรมล่องแพไม้ไผ่และเรือขนาดเล็กในอ่างเก็บน้ำห้วยเตี๋ยรวมทั้งศึกษาและเรียนรู้การเลี้ยงปลาในกระชัง
16.00 น. – 18.00 น.	อาบน้ำและพักผ่อนตามอัธยาศัยตามบ้านพักโฮมสเตย์
18.00 น. – 21.00 น.	รับประทานอาหารเย็นร่วมกันและชมการแสดงวัฒนธรรมของชนเผ่าลาหู่แดง ซึ่งมีความหลากหลายทั้งการเต้นรำ การแสดงพิธีกรรม และความเชื่อ ตลอดจนการร้องเพลงประจำเผ่า เป็นต้น
21.00 น.	กลับเข้าบ้านพักโฮมสเตย์

วันที่สอง

05.00 น.- 08.00 น.	ตื่นนอนและร่วมทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตของเจ้าของบ้านที่พักอาศัยอยู่
08.00 น. - 09.00 น.	รับประทานอาหารเช้าตามบ้านพัก
09.00 น. – 12.00 น.	เข้าร่วมกิจกรรมการประกอบอาชีพตามเจ้าของบ้านที่นักท่องเที่ยวเข้าพัก ซึ่งอาจจะมีทั้งการทำเกษตรในสวนเกษตร หรือการเย็บผ้าและถักทอผ้า เป็นต้น
12.00 น. – 13.00 น.	รับประทานอาหารร่วมกัน
13.00 น. – 15.00 น.	เข้าชมพิธีกรรมและความเชื่อตามประเพณีของชนเผ่าลาหู่แดงที่บ้านของพ่อ-แม่หมอ ประจำหมู่บ้าน
15.00 น. – 15.30 น.	กล่าวขอบคุณพร้อมกับมอบของที่ระลึก
15.30 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ส่วนที่ 2 ชุมชนบ้านต้นสำน (ชนเผ่าปกาเกอะญอ)

การจัดการการท่องเที่ยวโดยทั่วไปแล้วต้องคำนึงถึงความสุขสนาน ความเพลิดเพลินและความประทับใจที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ แต่ในปัจจุบัน การจัดการการท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบมากขึ้นเพื่อสนองต่อความต้องการและทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประโยชน์ ความรู้ตลอดจนประสบการณ์จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีทางเลือกในการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็ถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่เป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่ใหม่ มีเอกลักษณ์ มีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่แตกต่าง ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เกิดขึ้นในชุมชนหลายแห่ง ซึ่งผลที่ตามมาจากการจัดการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนก็มีทั้งผลกระทบในทางด้านบวกและทางด้านลบ ขึ้นอยู่กับการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการและความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ๆ ที่จะร่วมกันป้องกันและควบคุมให้เกิดผลกระทบในทางด้านลบให้น้อยที่สุดนั่นเอง ซึ่งชุมชนบ้านต้นสำนโดยประชาชนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าปกาเกอะญอนั้นมีความปรารถนาที่จะให้ชุมชนของตนเองเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพและสร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยวแต่อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านภายในชุมชนก็คำนึงถึงความยั่งยืนของวัฒนธรรมชนเผ่าปกาเกอะญอที่อาจถูกปรับเปลี่ยนไปตามกระแสหรือจำนวนนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยี่ยมเยือนชุมชนในอนาคต จึงได้ร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนเองโดยน้อมนำเอาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนกลยุทธ์การท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

การกำหนดแผนกลยุทธ์ของชุมชนบ้านต้นสำนกับแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์ประกอบ 3 คุณลักษณะได้แก่

1. ความพอประมาณ ซึ่งหมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยหรือมากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นจะเห็นได้ว่าชนเผ่าปกาเกอะญอนี้มีการดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินสามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวโดยไม่มีหนี้สิน มีการปลูกผักสวนครัว ขุดบ่อเลี้ยงปลา และเลี้ยงหมูหลุมไว้รับประทานเอง ชาวบ้านภายในชุมชนมีความรู้สึกยินดีกับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและในอนาคต แต่ขณะเดียวกันพวกเขาก็ไม่ยอมตกอยู่ใต้อิทธิพลของการท่องเที่ยวโดยชาวบ้านมองว่าการท่องเที่ยวเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งวัฒนธรรมชนเผ่าปกาเกอะญอ กับนักท่องเที่ยวด้วยการยินดีให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเองด้วยความเต็มใจและในขณะเดียวกันชาวบ้านก็ต้องการเรียนรู้และรับฟังเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่นของนักท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มเติมความรู้ และสร้างประสบการณ์ของตนเองและครอบครัว แต่สิ่งที่สำคัญนั้น ชาวบ้านชนเผ่าปกาเกอะญอไม่ได้มองว่าการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้มากมาย ซึ่งชาวบ้านสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต้องอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเหล่านั้น ชาวบ้านมีมติร่วมกันว่าจะไม่มีการเอารัดเอาเปรียบหรือเรียกร้องค่าตอบแทนจากนักท่องเที่ยวมากนัก โดยให้การจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นสำนเป็นเสมือนการมาเยี่ยมเยือนบ้านญาติมิตร หรือพี่น้องมากกว่าการมองหากำไรที่สูงสุดแต่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อหาเพื่อน

ใหม่ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิตระหว่างกันบนพื้นฐานของความเต็มใจและพึงพอใจ เพื่อให้เกิดความสุขกายสบายใจทั้งสองฝ่าย คือทั้งเจ้าของบ้าน (hosts) กับนักท่องเที่ยว (guests) นั่นเอง

2. ความมีเหตุผล หมายถึงการตัดสินใจในการกระทำโครงการหรือกิจกรรมใดๆ นั้น ขึ้นอยู่กับความมีเหตุและผลด้วยการพิจารณาจากเหตุปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบโดยที่ การท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นสำนนั้นได้เกิดขึ้นจากวัตถุประสงค์ร่วมกัน ก็คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกันซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวและชาวบ้านภายในชุมชนทั้งในแง่องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับซึ่งชาวบ้านสามารถนำเอาความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาตนเองและครอบครัวรวมทั้งชุมชนให้ เข้มแข็งในที่สุด และในทำนองเดียวกันนักท่องเที่ยวก็สามารถมาเรียนรู้วัฒนธรรมของชนเผ่าปกา เเกะญอ รวมทั้งภูมิปัญญาต่าง ๆ ของชนเผ่าซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับท้องถิ่นของตนเองได้ตาม ความเหมาะสมตลอดจนเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามของชนเผ่าปกาเกอญอให้บุคคลทั่วไปได้ เข้าใจ ทั้งนี้แผนงาน โครงการและกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆที่เกิดขึ้นจะต้องผ่านความเห็นชอบตาม มติของที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน รวมทั้งคณะกรรมการและสมาชิกของชมรมการท่องเที่ยวปกา เเกะญอบ้านต้นสำนที่ร่วมกันพิจารณาแล้วว่าแผนงาน โครงการและกิจกรรมนั้น ๆ จะไม่ส่งผลกระทบ ต่อชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้เพื่อให้การเข้ามาของนักท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ชุมชนส่วนรวมอย่างยั่งยืนต่อไป

3. การมีภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการ เปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลเนื่องจากชาวบ้านในชุมชนบ้านต้นสำนได้ร่วมกันมองว่าการ ท่องเที่ยวเป็นหนทางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นพวกเขาหวังว่ายังมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาใน ชุมชนหลากหลายกลุ่ม จากหลายพื้นที่ยิ่งทำให้ชาวบ้านได้รับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้ ชาวบ้านสามารถนำความรู้มาพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้นในขณะเดียวกันชาวบ้านก็ยังคงรักษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและจารีตต่าง ๆ ของชนเผ่าปกาเกอญออย่างเคร่งครัดจะเห็นได้จาก ชาวบ้านจะหยุดการทำกิจกรรมทุกอย่างในวันที่เป็นคืนเดือนเพ็ญหรือในวันขึ้นปีใหม่ (วันผูกข้อมือ) ของทุกปีตลอดจนวันสำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน แม้จะมีกลุ่มนักท่องเที่ยวให้ข้อเสนอในรูปของจำนวน เงินมากน้อยแค่ไหนก็ตามด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนยังมีภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะ เกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งทางชมรมการท่องเที่ยวปกาเกอญอบ้านต้นสำนยังได้ออก ระเบียบและ ข้อบังคับทั้งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติสำหรับคนภายในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มาจากนอกพื้นที่เพื่อ ไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมและแนวทางปฏิบัติภายในชุมชนเป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบอีก 2 เงื่อนไขนั้น ทางชุมชนได้นำมาเป็นแนวทางในการ กำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนดังนี้ คือ

1. เงื่อนไขด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ด้านการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวโดยชุมชนตามที่คณะผู้วิจัย รวมทั้งนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกได้ร่วมกัน ฝึกอบรม จากนั้นนำเอาทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวนี้มาประยุกต์ใช้ด้วยการพิจารณาอย่างรอบคอบ ให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการกำหนดกลยุทธ์การวางแผนและความระมัดระวังในการดำเนินการ ถึงแม้ว่าชาวบ้านจะดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุมีผลและสร้าง ภูมิคุ้มกันแล้ว แต่ถ้าชาวบ้านยังขาดความรู้ ในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการขาด

การจัดตั้งคณะกรรมการ การกำหนดกฎระเบียบสำหรับการปฏิบัติตนของคนในชุมชนหรือแม้แต่คนภายนอก (นักท่องเที่ยว)แล้ว ก็อาจทำให้การจัดการการท่องเที่ยวล้มเหลวได้ในอนาคต

2. เจือนไขคุณธรรม ชุมชนบ้านต้นสำนได้พูดคุยกันเสมอเกี่ยวกับคุณภาพและคุณธรรมของการให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยว ชาวบ้านได้กำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการด้วยการนำเอามิติของคุณธรรมมาเป็นเรื่องผูกโยงซึ่งได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความอดทน ความเพียร และการใช้สติปัญญาสำหรับการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ดังนั้นชมรมการท่องเที่ยวปากะเกะญอบ้านต้นสำนจึงได้จัดตั้งขึ้นมาจากความพร้อมใจและเต็มใจของคนกลุ่มใหญ่ภายในชุมชนด้วยการยึดแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งสามารถระบุรายละเอียดของชมรมดังนี้ คือ

คำขวัญ

ปากะเกะญอบ้านต้นสำน คือตำนานของชนเผ่า ที่เฝ้ารอคนเข้าชม

วิสัยทัศน์

ปากะเกะญอบ้านต้นสำน สานฝัน วัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

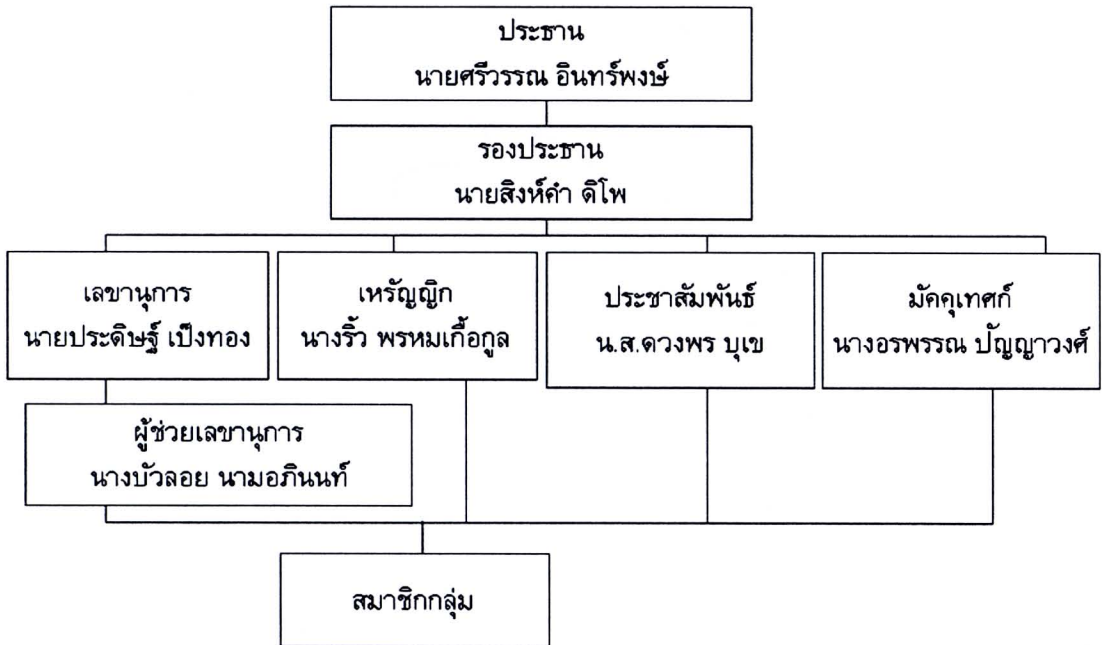
ภารกิจ

1. ดำรงและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชนเผ่าปากะเกะญอ เพื่อถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยว
2. พัฒนาชุมชนด้วยการใช้ภูมิปัญญาของชนเผ่าที่เป็นอัตลักษณ์ หรือเอกลักษณ์ และเพิ่มมูลค่าสิ่งเหล่านั้นให้เป็นสินค้าการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อ โดยการถ่ายทอดผ่านทาง การฟ้อน การรำ การแสดงและการแต่งกาย
2. เพื่อจัดและเผยแพร่กิจกรรมทางวัฒนธรรมของชนเผ่า ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะพิธีผูกข้อมือปีใหม่ของชนเผ่าปากะเกะญอ
3. เพื่อเผยแพร่และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม การทอผ้าของชาวปากะเกะญอให้กับนักท่องเที่ยว
4. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป

โครงสร้างของชมรม

ภาพ 73 โครงสร้างของชมรมการท่องเที่ยวปากเกาะญ่อบ้านต้นสำน

กฎระเบียบ/ ข้อบังคับของชุมชน

1. สมาชิกแรกเข้าทุกคนต้องลงหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น อัตราหุ้นละ 20 บาท โดยสามารถถือหุ้นได้สูงสุดไม่เกิน 100 หุ้น (2,000 บาท) ซึ่งสมาชิกสามารถเพิ่มจำนวนหุ้นที่ถือได้ โดยได้รับความเห็นชอบด้วยเสียงส่วนมากจากคณะกรรมการ แต่ต้องมีระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน จึงจะได้รับเงินปันผลจากจำนวนหุ้นนั้นได้

2. การปันผลคืนให้แก่สมาชิก จะปันผลจากกำไรที่ได้มาจากการดำเนินกิจกรรมของชมรม โดยจะปันผลในวันประชุมใหญ่ประจำปี ในวันที่ 1 มกราคม ของทุกปี

3. ผู้ที่สามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

3.1 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาในชุมชนบ้านต้นสำน

3.2 มีความเข้าใจและพร้อมใจที่จะเข้าร่วมในทุกกิจกรรมของชมรม

3.3 เป็นผู้ที่ยื่นคำขอตามแบบฟอร์มของใบสมัครการเป็นสมาชิก และได้รับความเห็นชอบจากประชาชน ชมรม หรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย

4. การพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

4.1 ตาย

4.2 ลาออกโดยได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการชมรม

4.3 บุคคลที่ถูกให้ออกตามมติของคณะกรรมการชมรมในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือมติของชมรม

ภาพ 74 คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวปากเกาะญอบ้านต้นสำน

กลยุทธ์ แผนงาน และโครงการ

การกำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนนั้นสมาชิกชมรม ผู้นำชุมชน รวมทั้งคณะผู้วิจัยตลอดจนนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยวได้ร่วมกันพิจารณาโดยนำเอาแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและตำแหน่งกลยุทธ์ดังที่กล่าวแล้วในตอนต้นที่ 3 มาเป็นทิศทางในการกำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการดังรายละเอียดในตาราง 16

ตาราง 16 รายละเอียดของกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการของชมรมการท่องเที่ยวปากเกาะญอบ้านต้นสำน

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมศิลปะและหัตถกรรมของชนเผ่าปากเกาะญอเชิงรุกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 พัฒนาศิลปปะและหัตถกรรมชนเผ่าปากเกาะญอเพื่อการท่องเที่ยว	1. พัฒนากลุ่มทอผ้าปากเกาะญอเพื่อการท่องเที่ยว 2. การแสดงศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าปากเกาะญอเพื่อการท่องเที่ยว 3. การฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดศิลปะและหัตถกรรมสู่เยาวชนรุ่นหลังและผู้สนใจ
	แผนงานที่ 2 ประชาสัมพันธ์ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่า ปากเกาะญอเชิงรุก	1. การจัดทำสื่อโฆษณาและประชาสัมพันธ์ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าปากเกาะญอเพื่อการท่องเที่ยว 2. การเปิดชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวสู่ตลาดของผู้ประกอบการท่องเที่ยวทั้งภายในและนอกจังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 16 (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 2 การผลักดัน อาชีพและวิถี ชีวิตประจำวัน ชาวปกา เกอะญอเพื่อ การท่องเที่ยว เชิงรุก	แผนงานที่ 1 พัฒนาอาชีพ และวิถีชีวิตประจำวันชน เผ่า ปกาเกอะญอเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แผนงานที่ 2 ส่งเสริม การตลาดท่องเที่ยวด้าน อาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าป กาเกอะญอ	1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายในชุมชนปกา เกอะญอ 2. เส้นทางท่องเที่ยวศึกษาวิถีชีวิตชนเผ่าปกา เกอะญอ 1. เปิดชุมชนชนเผ่าปกาเกอะญอเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวพร้อมขายเพื่อชม การประกอบอาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าปกา เกอะญอ
กลยุทธ์ที่ 3 ปรับปรุงและ พัฒนาวิธีการ นำเสนอความ เชื่อและค่านิยม เพื่อการ ท่องเที่ยว ชนเผ่าปกา เกอะญอ	แผนงานที่ 1 อนุรักษ์และ ฟื้นฟูความเชื่อและค่านิยม ชนเผ่าปกาเกอะญอเพื่อ การท่องเที่ยว แผนงานที่ 2 การสร้าง เครือข่ายการท่องเที่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยง	1. ศึกษาข้อมูลด้านความเชื่อและค่านิยมของชน เผ่าที่เอื้อและไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว 2. จัดทำคู่มือด้านความเชื่อและค่านิยมหรือ พิธีกรรมของชนเผ่าปกาเกอะญอเพื่อการ ท่องเที่ยว 1. การจัดทำโปรแกรมท่องเที่ยว ศึกษาความเชื่อ และพิธีกรรมชนเผ่าปกาเกอะญอเพื่อเชื่อมโยงกับ แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง 2. การสำรวจตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะ(niche market) ด้านความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมชน เผ่าปกาเกอะญอ
กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริม อาหารและพืช สมุนไพรบน พื้นฐานภูมิ ปัญญาชนเผ่าป กาเกอะญอเพื่อ การท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 สนับสนุน กิจกรรมด้านอาหารและ พืชสมุนไพรชนเผ่าปกา เกอะญอเพื่อการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม แผนงานที่ 2 การ ประชาสัมพันธ์คุณค่าทาง อาหารและพืชสมุนไพร ของชนเผ่าปกาเกอะญอ	1. แปรรูปและประกอบอาหารรวมทั้งพืชสมุนไพร เพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยว 2. การผลิตเอกสารหรือตำราด้านคุณค่าทาง โภชนาการ และสรรพคุณทางยาของอาหารและ พืชสมุนไพรภายใต้ภูมิปัญญาของชนเผ่าปกา เกอะญอ 1. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ด้านอาหารและพืช สมุนไพรที่เป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าปกาเกอะญอ 2. สร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านอาหารและพืช สมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชน เผ่าปกาเกอะญอ

โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 2 วัน 1 คืน ได้ถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมและเห็นชอบของสมาชิกชมรมและชาวบ้านชุมชนบ้านต้นสำนทั้งนี้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตตลอดจนการประกอบอาชีพและเชื่อมโยงไปถึงแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงแต่อย่างไรก็ตามโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์หรือฤดูกาลประกอบอาชีพของคนภายในชุมชนทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเรียนรู้ถึงอัตลักษณ์ที่แท้จริงของชนเผ่าปกากะญอนั่นเอง

วันแรก

09.30 น. – 10.00 น.	เดินทางถึงองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สูน นายฯฯพร้อมกับผู้นำชุมชน กล่าวให้การต้อนรับ
10.00 น. – 11.00 น.	เดินทางถึงชุมชนบ้านต้นสำน กลุ่มแม่บ้านมาต้อนรับนักท่องเที่ยว บริเวณอาคารเอนกประสงค์ เก็บสัมภาระเข้าสู่บ้านพัก
11.00 น. – 12.00 น.	ศึกษาประวัติของชุมชนบ้านต้นสำน โดยผู้นำชุมชนบรรยายให้ความรู้
12.00 น. – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. – 16.30 น.	ชมรูปภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในวัดชัยเกษม
	ศึกษาขั้นตอนการทอผ้าพื้นเมืองของชนเผ่ากะเหรี่ยง
	ศึกษาการเกษตรกรรมตามวิถีชีวิตของชาวบ้าน
16.30 น. – 18.00 น.	เข้าบ้านพัก พักผ่อนตามอัธยาศัย
18.00 น. – 21.00 น.	รับประทานอาหารเย็นแบบขันโตก พร้อมชมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า
21.00 น.	กลับเข้าบ้านพัก ทำกิจกรรม พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง

05.30 น. – 07.00 น.	ตื่นนอนและร่วมทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตของเจ้าของบ้านที่พักอาศัย
07.00 น. – 08.30 น.	ร่วมตักบาตรทำบุญตอนเช้า
08.30 น. – 09.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
09.30 น. – 12.00 น.	เยี่ยมชมสถานีผลิตน้ำมันแม่สูน และ ศึกษาเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ปิโตรเลียมภาคเหนือ (ผาง)
12.00 น. – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. – 14.30 น.	ศึกษาและเรียนรู้กิจกรรมพิเศษภายในชุมชน (ห่อขนมพื้นบ้าน)
14.30 น. – 15.00 น.	กล่าวขอบคุณ และมอบของที่ระลึก
15.00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ส่วนที่ 3 ชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย (ชนเผ่าคนไทยพื้นราบ)

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับชุมชนของชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย เริ่มมาจากพื้นฐานของการใช้ทรัพยากรเป็นหลัก โดยชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยได้ใช้ทรัพยากรโดยเฉพาะน้ำตกโป่งน้ำดัง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์มาใช้ในพื้นที่การเกษตร ตลอดทั้งอุปโภคและบริโภคภายในชุมชนเพื่อลดค่าใช้จ่ายและเป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ ทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น นอกจากนี้ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้นั้น ชาวบ้านของชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการใช้ชีวิตแบบพอเพียงอยู่แล้ว มีเท่าไรก็ใช้เท่านั้น ถ้าจะลงทุนก็จะมีการลงทุนแบบพอประมาณ มีความพอดีกับตนเอง มีการออมเงินทั้งในระดับครัวเรือนและระดับชุมชนในรูปแบบ “กลุ่มสัจจะออมทรัพย์” การอยู่อย่างมีภูมิคุ้มกัน การได้มาของผลผลิตในรูปแบบผลผลิตและรายได้ที่เป็นตัวเงิน มีการจัดสรร 3 ส่วน คือ เก็บออม 1 ส่วน เอาไว้ใช้เวลาเจ็บป่วยและค่ารักษาพยาบาล เหลือ 2 ส่วนเก็บไว้บริโภคและใช้ในชีวิตรประจำวัน ดังนั้น ในการกำหนดกลยุทธ์แผนงาน และโครงการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนได้นำเอาแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความพอประมาณ ชาวบ้านของชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยนั้นเป็นคนไทย ซึ่งเป็นคนพื้นเมืองที่มีการดำเนินชีวิตแบบล้านนา ด้วยการนำเอาของที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ ปลุกผักโดยปุ๋ยธรรมชาติ เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือนแทนการซื้ออาหารปรุงสำเร็จ ตลอดจนภายในชุมชนยังมีการผลิตน้ำดื่มภายในชุมชนไว้บริโภค รวมทั้งใช้รองรับนักท่องเที่ยวเพื่อความมีสุขอนามัยและลดค่าใช้จ่ายหรือแม้แต่การผลิตน้ำสมุนไพรภายในชุมชนไว้บริโภคและจำหน่าย ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ชุมชนจะได้ร่วมกันดำเนินการ นอกจากนี้ ชุมชนได้พิจารณาหารายได้เสริมจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นความเป็นธรรมชาติ จนทำให้ชาวบ้านเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติให้คงความอุดมสมบูรณ์รักษาแหล่งน้ำ (น้ำตกโป่งน้ำดัง) อันเป็นสายธารหลักของการดำรงชีวิตของชุมชน สำหรับกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมนั้น ชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยได้นำเสนอวิถีการดำเนินชีวิต การทำอาชีพ เช่น การปลูกลิ้นจี่ ส้มเขียวหวาน แก้วมังกร กาแฟ หรือแม้แต่การจัดแสดงศิลปวัฒนธรรม การแสดงดนตรีพื้นเมือง การฟ้อนเทียน ฟ้อนเล็บ ฟ้อนสาวไหม ฯลฯ การจัดกิจกรรมสัมผัสสภาพเขียนประวัติศาสตร์และประเพณีของชุมชน การชมพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมสายใยชุมชน และพระพุทธรูปไม้แกะสลักที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตลอดจนกิจกรรมตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเทศกาลหรือประเพณีของชุมชนล้วนแต่เป็นจุดขายที่สามารถนำเสนอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อผลประโยชน์จากการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพียงด้านเดียว

2. ความมีเหตุผล กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านแม่สุ่นน้อยได้ร่วมกันกำหนดระเบียบหรือข้อบังคับในการจัดการท่องเที่ยว การรวมกลุ่มในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของคณะกรรมการ มีกฎ กติกาสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยต่อนักท่องเที่ยว และความสงบสุขส่วนรวมของชาวบ้านเป็นสำคัญ

3. การมีภูมิคุ้มกัน การที่ชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาสุขภาพของชาวบ้าน โดยเน้นการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ การปรุงอาหารจากพืชผักที่ชาวบ้านปลูกเอง รวมไปถึงเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ชาวบ้านจะบริการอาหารที่สด สะอาด และปลอดภัยจากสารพิษ ทั้งนี้

นอกจากจะเป็นอาหารเพื่อสุขภาพแล้ว ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้านได้อีกด้วย ซึ่งเปรียบเสมือนชุมชนมีภูมิคุ้มกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

สำหรับองค์ประกอบสองเงื่อนไขนั้น กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านแม่สุ่นน้อย รวมทั้งชาวบ้านในชุมชนได้นำเอาองค์ประกอบสองเงื่อนไขมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต กำหนดกลยุทธ์ แผนงานและโครงการท่องเที่ยว ดังนี้ คือ

1. เงื่อนไขความรู้ ความรู้ด้านการท่องเที่ยวของชาวบ้านและสมาชิกกลุ่มนั้น ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุ่น ที่ได้เชิญวิทยากรจากมหาวิทยาลัยแม่โจ้มาอบรม และให้ความรู้ ตลอดจนวิธีการในการจัดการต้อนรับหรือบริการ ชาวบ้านและสมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดการเป็นอย่างดี มีวิธีปฏิบัติที่ดีในการเป็นเจ้าของบ้าน ทั้งนี้ ความรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรมและศึกษาดูงานในสถานที่ที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนหลายแห่ง สามารถนำเอามาประยุกต์ใช้กับการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยได้เป็นอย่างดี

2. เงื่อนไขด้านคุณธรรม หลักการสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยนั้น ชาวบ้านและกลุ่มสมาชิกได้มุ่งเน้นการจัดการที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมทั้งในแง่ของความซื่อสัตย์สุจริต การไม่เอาเปรียบธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมของตนเอง ตลอดจนนักท่องเที่ยว การนำเอาผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัยมาประกอบอาหารพื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้รับประทาน หรือแม้แต่การนำเอาหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตภายในชุมชนมาจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว ส่วนในแง่ของความอดทนและความเพียรพยายามนั้น ประธานกลุ่มและคณะกรรมการรวมทั้งสมาชิกได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งใหม่สำหรับคนส่วนใหญ่ภายในชุมชน แต่อย่างไรก็ตาม ทางคณะกรรมการได้สร้างความเข้าใจให้กับชาวบ้าน จนปัจจุบันได้มีการรับสมาชิกกลุ่มและมีค่าหุ้น รวมทั้งได้จดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเรียบร้อยแล้ว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย ได้นำเอาพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์การท่องเที่ยวของชุมชน โดยได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเพื่อขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชน การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านแม่สุ่นน้อย” และได้ร่วมกันกำหนดรายละเอียดของกลุ่มไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

คำขวัญ

“เมืองเหนือถิ่นไทยงาม วิเวการามงามสง่า
สัมผัสลิ้นจี่รสเลิศโอชา งามล้ำค่าน้ำตกโป่งน้ำดัง”

วิสัยทัศน์

ชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีคุณค่า น่าประทับใจไม่รู้ลืม

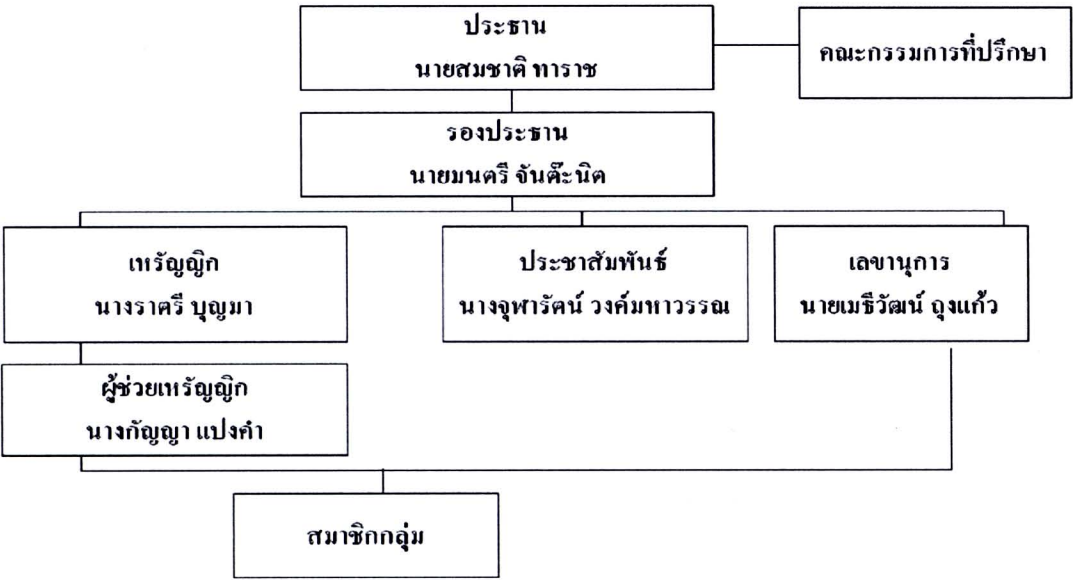
ภารกิจ

- 1. อนุรักษ์ รักษาและเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมในชุมชน รวมทั้งการเรียนรู้วิถีชีวิตของประชาชนภายในชุมชนร่วมกัน
- 2. การสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันภายในคนของครอบครัวและชุมชน เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน
- 3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนภายในชุมชน ด้วยการประกอบอาชีพเสริมด้านการท่องเที่ยวแบบบ้านพักโฮมสเตย์

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมของประชาชนภายในชุมชนด้วยการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์
- 2. เพื่อเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ ด้านวัฒนธรรมและทรัพยากร ธรรมชาติของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป
- 3. เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้วยการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว
- 4. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกที่อยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า และเป็นประโยชน์สูงสุด

โครงสร้างของชมรม

ภาพ 75 โครงสร้างของกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านแม่สุ่นน้อย

กฎระเบียบ/ ข้อบังคับของชุมชน

1. การเข้ามาเป็นสมาชิกภาพของกลุ่ม

1.1 คุณสมบัติของสมาชิก

1.1.1 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาและถิ่นอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแม่สุ่นน้อย ซึ่งเป็นที่ตั้งกลุ่มอาชีพ

1.1.2 มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกลุ่มและสนใจงานพัฒนา

อาชีพการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกลุ่มอย่างจริงจัง

1.1.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงของกลุ่ม

1.1.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ ได้มีมติเห็นชอบให้รับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

1.2 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1.2.1 ต้องยื่นคำขอตามแบบใบสมัครของกลุ่ม

1.2.2 ต้องชำระค่าสมัคร / ค่าธรรมเนียม จำนวน 10 บาท

1.2.3 ค่าสมัคร/ค่าธรรมเนียม ผู้สมัครเป็นสมาชิกจะเรียกคืนไม่ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด

1.2.4 หากสมาชิกลาออกแล้วกลับเข้ามาสมัครใหม่ต้องเสียค่าสมัคร 100 บาท

1.3 การพ้นจากสมาชิก

1.3.1 ตาย

1.3.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

1.3.3 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าประชุม

1.4 การลาออกจากสมาชิก

1.4.1 ให้ทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

1.4.2 ผู้ประสงค์จะลาออกได้ต้องชำระหนี้ที่ตนยังผูกพันต่อกลุ่ม

1.5 การให้ออกจากสมาชิก

จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อตกลง มติของกลุ่ม หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือความร่วมมือแก่กลุ่ม ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

2. การบริหารจัดการเงินทุนของกลุ่ม

2.1 การถือหุ้น

2.1.1 สมาชิกทุกคนต้องลงหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น และให้ถือหุ้นได้มากที่สุดไม่เกิน 100 หุ้น โดยราคาต่อหุ้นคือ 20 บาท

2.1.2 กรณีที่สมาชิกจะขอเพิ่มหรือลดจำนวนหุ้นที่มีอยู่ ให้นำเข้าที่ประชุมใหญ่สมาชิก โดยมติที่ประชุมใหญ่ให้ถือ 2 ใน 3 ของที่ประชุมเป็นที่สุด และเปิดการรับสมัครสมาชิกใหม่ทุก ๆ 6 เดือน

2.1.3 กรณีที่สมาชิกที่มีหนี้สินต่อกลุ่มและหนี้สินอันเกิดจากการทำธุรกรรมหรือกิจกรรมใด ๆ กับกลุ่ม ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับหุ้นที่ตนถืออยู่ สมาชิกจะถอนเงินค่าหุ้นไม่ได้

2.2 การจ่ายเงินปันผล

ปันผลจากเงินกำไรทุก ๆ สัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคมของทุกปี รายได้กิจกรรมและที่ได้รับจากสมาชิกปันผลดังนี้

2.2.1 ปันผลคืนแก่สมาชิกร้อยละ 85 ของกำไรทั้งหมด เฉลี่ยตามจำนวนหุ้นที่มีอยู่

2.2.2 คณะกรรมการบริหาร ร้อยละ 10 ของกำไรทั้งหมด

2.2.3 บำรุงสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 5 ของกำไรทั้งหมด

2.3 การแสวงหาเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม

2.3.1 เงินหุ้น, รายได้จากการทำธุรกรรมกับทางกลุ่ม อย่างน้อย 10 เปอร์เซ็นต์ใน
ทุก ๆ กิจกรรม

2.3.2 เงินอุดหนุนจากส่วนราชการ องค์กรเอกชน และผู้มีจิตศรัทธา ฯลฯ

2.3.3 เงินรายได้อื่น ๆ

3. การดำเนินกิจการกลุ่ม

3.1 เพิ่มพูนทักษะแก่สมาชิก มุ่งหวังให้สมาชิกเกิดความชำนาญสูงสุด พร้อมทั้งจะ
ประกอบการในกิจกรรมนั้น ๆ

3.2 ดำเนินกิจกรรมในอาชีพ โดยการให้เกิดซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแสวงหา
ผลประโยชน์ให้เกิดแก่กลุ่มและสมาชิก

4. คณะกรรมการบริหารกลุ่ม

4.1 คณะกรรมการบริหารประกอบด้วย

ประธาน,รองประธาน,เลขานุการ, เภรัณญิก,ประชาสัมพันธ์,กรรมการร่วมอีก 5 คน

4.2 ที่ปรึกษา

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจที่จะเชิญบุคคลภายนอก ซึ่งมีวุฒิ ความสามารถ
และความเหมาะสมเป็นที่ปรึกษาของกลุ่มเพื่อแนะนำหรือให้ความเห็นในการดำเนินงานทั่วไปของกลุ่ม

4.3 คุณสมบัติของกรรมการ

4.3.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม

4.3.2 สมาชิกที่เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งจากคณะกรรมการบริหาร จะไม่
มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการอีกภายในกำหนด 12 เดือน นับแต่วันถูกถอดถอน

4.4 กำหนดเวลาของกรรมการ

กรรมการแต่ละคนมีอายุการเป็นกรรมการได้คราวละ 2 ปี กรรมการที่ออกตาม
วาระมีสิทธิได้รับเลือกให้เข้ามาเป็นกรรมการได้อีก

4.5 การออกจากตำแหน่งกรรมการ

4.5.1 ตาย

4.5.2 ออกตามวาระ

4.5.3 ลาออกโดยทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการบริหารและได้รับอนุมัติแล้ว

4.5.4 ขาดจากสมาชิกภาพ

4.5.5 ขาดจากการประชุมคณะกรรมการ 3 ครั้งติดต่อกัน โดยไม่ชี้แจงเหตุผลที่
สมควรให้ที่ประชุมทราบ ที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนรายบุคคลหรือทั้งคณะ

4.6 อำนาจหน้าที่ของกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบนโยบายของกลุ่มโดยตรงต่อสมาชิก
และมีหน้าที่ดูแลให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปตามข้อบังคับระเบียบของกลุ่ม และทำหน้าที่ตัวแทน
ของกลุ่มให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจที่จะกำหนดระเบียบต่าง ๆ โดยความเห็นชอบและมติของ

ที่ประชุมใหญ่ สมาชิกในการประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการบริหาร ให้กำหนด 20 วันนับแต่วันได้รับเลือกตั้ง เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณของกลุ่ม แผนการดำเนินงาน และตั้งงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม

ภาพ 76 คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มอาชีพและวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ บ้านแม่สุนน้อย

กลยุทธ์ แผนงาน และโครงการ

ตำแหน่งกลยุทธ์ที่ได้พิจารณาในตอนี่ 3 ได้ถูกนำมาเป็นประเด็นในการพิจารณากลยุทธ์ แผนงานและโครงการ แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มยังได้นำเอาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบสำหรับกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการท่องเที่ยวภายในชุมชนด้วยเช่นกัน ซึ่งรายละเอียดอยู่ในตาราง 17

ตาราง 17 รายละเอียดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ บ้านแม่สุนน้อย

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมความเชื่อและค่านิยมของชุมชนบ้านแม่สุนน้อยเชิงรุกเพื่อการท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 การอนุรักษ์และฟื้นฟูความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1.สำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านความเชื่อ ค่านิยมและพิธีกรรมสำคัญของชุมชนเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว 2.จัดทำคู่มือด้านความเชื่อ ค่านิยมและพิธีกรรมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3.การถ่ายทอดความเชื่อ ค่านิยมและพิธีกรรมที่เป็นอัตลักษณ์สู่เยาวชนรุ่นหลัง

ตาราง 17 (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
	แผนงานที่ 2 ผลิตสื่อ ประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชน	1. การจัดทำ VCD พิธีการบายศรีสู่ขวัญเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 1. การแข่งขันกลองหลวงประจำปีเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยว 3. พิธีการบวชป่าเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา
กลยุทธ์ที่ 2 การ ส่งเสริมด้าน อาหารและพืช สมุนไพรเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 พัฒนา อาหารและโภชนาการ เพื่อสุขภาพของ นักท่องเที่ยว แผนงานที่ 2 พืชสมุนไพร เพื่อสุขภาพในการ ท่องเที่ยว	1. การแปรรูปอาหารเพื่อคุณค่าทางโภชนาการ สำหรับนักท่องเที่ยว 2. การประกอบอาหารเพื่อปรับปรุงรสชาติที่พึง พอใจของนักท่องเที่ยว 3. ผลิตตำราอาหารพื้นบ้านของชุมชนบ้านแม่สุ น้อยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 1. สร้างสวนสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม 2. การแปรรูปพืชสมุนไพรสำหรับสุขภาพของ นักท่องเที่ยว 3. การจัดทำเอกสารแสดงสรรพคุณทางยาสำหรับ พืชสมุนไพรในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว
กลยุทธ์ที่ 3 การ ส่งเสริมอาชีพ และวิถีชีวิต ประจำวันของ ชุมชนบ้านแม่สุ น้อยเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 พัฒนา อาชีพการเกษตรเพื่อการ ท่องเที่ยวภายในชุมชน แผนงานที่ 2 ส่งเสริมวิถี ชีวิตประจำวันของ ประชาชนเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1. การเยี่ยมชมสวนวนเกษตรในชุมชน 2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในสวนผลไม้ตามฤดูกาล 1. ผลิตมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของชุมชน 2. รวบรวมข้อมูลด้านวิถีชีวิตชุมชนเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กลยุทธ์ที่ 4 ผลักดันศิลปะ และหัตถกรรม ของชุมชนบ้าน แม่สุน้อยเพื่อ การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 พัฒนาและ ส่งเสริมศิลปะและ หัตถกรรมของชุมชนบ้าน แม่สุน้อยเพื่อการท่องเที่ยว แผนงานที่ 2 ประชาสัมพันธ์และสร้าง เครือข่ายการท่องเที่ยว กับแหล่งท่องเที่ยว ภายนอก	1. พัฒนาดนตรีและการแสดงพื้นบ้านเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2. ผลิตผ้าทอและของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว 3. สร้างกิจกรรมด้านศิลปะและหัตถกรรมเพื่อการ ท่องเที่ยวภายในชุมชน 1. สร้างสื่อประชาสัมพันธ์ศิลปะและหัตถกรรมของ ชุมชนให้กับบุคคลทั่วไป 2. การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวกับแหล่ง ท่องเที่ยวภายนอกชุมชน

โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความสนใจและประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวมากหรือน้อยเพียงใด โดยที่ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยได้พยายามนำเอาจุดเด่นหรือเอกลักษณ์ของชุมชนมาเป็นจุดขายเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านั้น จะต้องคำนึงถึงความพอดีและความเหมาะสมสำหรับชุมชนด้วยเช่นกัน

วันแรก

09.30 น. – 10.00 น.	เดินทางถึงองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุน นายกาพร้อมกับผู้นำชุมชน กล่าวให้การต้อนรับ
10.00 น. – 11.00 น.	เดินทางถึงชุมชนบ้านแม่สุนน้อย กลุ่มแม่บ้านมาต้อนรับนักท่องเที่ยว เก็บสัมภาระเข้าสู่บ้านพัก
11.00 น. – 11.30 น.	ศึกษาประวัติของชุมชนบ้านแม่สุนน้อย พร้อมทั้งชื่นชมความงดงามของจิตรกรรมภาพวาดฝาผนังในวัดวิเวการาม
11.30 น. – 12.00 น.	เยี่ยมชมแปลงเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
12.00 น. – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. – 13.30 น.	กราบไหว้นมัสการพระธาตุทันใจ
13.30 น. – 16.30 น.	ชื่นชมความงดงามของธรรมชาติและเล่นน้ำบริเวณน้ำตกโป่งน้ำดัง
16.30 น. – 18.00 น.	เก็บสัมภาระเข้าที่พัก พักผ่อนตามอัธยาศัย
18.00 น. – 21.00 น.	รับประทานอาหารเย็นแบบขันโตก ฟังบรรยายวีดิทัศน์พร้อมชมการแสดง
21.00 น.	กลับเข้าบ้านพัก ทำกิจกรรม พักผ่อนตามอัธยาศัย

วันที่สอง

05.30 น. – 07.00 น.	ตื่นนอนและร่วมทำกิจกรรมตามวิถีชีวิตของเจ้าของบ้านที่พักอาศัย
07.00 น. – 08.30 น.	ร่วมกิจกรรมทำบุญปีใหม่ ณ วัดวิเวการาม
08.30 น. – 09.30 น.	รับประทานอาหารเช้า
09.30 น. – 12.00 น.	สัมผัสวัฒนธรรมประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าปกาเกอะญอ โดยเข้าร่วมพิธีกรรมผูกข้อมือจากพ่อแม่แม่ในชุมชน
12.00 น. – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 น. – 14.00 น.	ศึกษาแหล่งผลิตน้ำมันฝาง
14.00 น. – 14.30 น.	นมัสการพระพุทธรูปที่แกะสลักจากไม้สัก ณ วัดเทพประสิทธิ์
14.30 น. – 15.00 น.	กล่าวขอบคุณพร้อมกับมอบของที่ระลึก
15.00 น.	เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ส่วนที่ 4 ชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมียนและชนเผ่าไทใหญ่)

ชุมชนบ้านปางควาย ซึ่งประกอบด้วย 3 ชนเผ่าที่อาศัยอยู่ร่วมกัน แต่คนส่วนใหญ่จะเป็นชนเผ่าอัวเมียน รองลงมาคือชนเผ่าไทใหญ่ ส่วนชนเผ่าจีนยูนานนั้นมีไม่กี่ครอบครัว ซึ่งได้มาแต่งงานและอยู่กินกับสามีหรือภรรยาที่เป็นชนเผ่าอัวเมียน จึงถูกกลืนวัฒนธรรมไปเกือบหมดแล้ว ดังนั้น ประชาชนภายในชุมชนจึงได้ตกลงกันว่าควรใช้วัฒนธรรมของชนเผ่าอัวเมียนเป็นประเด็นหลักในการพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวในครั้งนี เนื่องจากในจังหวัดเชียงใหม่มีชนชาติ อัวเมียนที่ชุมชนบ้านปางควายเพียงแห่งเดียวเท่านั้น ผนวกกับเป็นเส้นทางผ่านขึ้นไปสู่ต๋อยอย่างางที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามของประเทศอยู่แล้ว คนในชุมชนจึงมีมติร่วมกันในการจัดตั้งชมรมและให้ชื่อว่า “ชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอัวเมียนอย่างาง” สมาชิกกลุ่มชมรมนั้นได้เปิดรับสมัครให้ทุกคนเผ่าหรือประชาชนทุกคนเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ ซึ่งปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 18 ราย และร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการด้านการท่องเที่ยว โดยน้อมนำเอาแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ตามองค์ประกอบสามลักษณะดังนี้

1. **ความพอประมาณ** ชาวบ้านทั้งชนเผ่าอัวเมียน และชนเผ่าไทใหญ่มีการรวมกลุ่มและมีเจตนารมณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวที่ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ไม่เบียดเบียนวิถีชีวิต ชุมชนและใช้เป็นรายได้เสริม ไม่ได้มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอะไรแก่นักท่องเที่ยวมากมาย โดยพยายามใช้ของดีที่มีในชุมชนเป็นจุดขาย พยายามพึ่งพาภูมิปัญญาและทุนทางสังคมวัฒนธรรมของตนเป็นอย่างดี

2. **ความมีเหตุผล** การกำหนดระเบียบข้อบังคับ หรือกฎกติกาต่าง ๆ ที่นำมาใช้จัดการการท่องเที่ยว มิได้เกิดขึ้นมาลอย ๆ หรือเกิดจากใครคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นมติร่วมของกลุ่มจากการเรียนรู้ ลองผิดลองถูก ศึกษาดูงานและพิจารณาอย่างรอบคอบ

3. **การมีภูมิคุ้มกัน** คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอัวเมียนอย่างาง ได้ผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตลอดจนการไปศึกษาดูงาน เข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือเวทีประชุมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งทำให้รู้ทันข้อมูลข่าวสารและมีการนำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกันอยู่ประจำทำให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามในยุคของข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วนี้ คณะกรรมการ สมาชิกและชาวบ้านต้องมีความตื่นตัว และกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นเพื่อความถูกต้องต่อการตัดสินใจ

นอกจากนี้ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชนยังได้ประยุกต์องค์ประกอบอีกสองเงื่อนไข คือ

1. **เงื่อนไขด้านความรู้** คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอัวเมียนอย่างาง รวมทั้งชาวบ้านในชุมชนบ้านปางควาย มีความกระตือรือร้นในการที่จะเข้าร่วมรับการฝึกอบรมด้านการจัดการการท่องเที่ยว มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างชนเผ่าอัวเมียนและชนเผ่าไทใหญ่ ตลอดจนมีความพร้อมที่จะถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการเรียนรู้วัฒนธรรมจากภายนอก เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชนเผ่าตนเอง

2. **เงื่อนไขคุณธรรม** ทั้งในแง่ของความซื่อสัตย์สุจริต ก็คือการไม่เบียดเบียนทั้งคนสัตว์ สิ่งแวดล้อม ไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว หรือในแง่ของความอดทนและความเพียร คือ ถึงแม้ว่า

การจัดตั้งชมรมจะยุ่งยากเพราะมีหลายชนเผ่าภายในชุมชน แต่คณะกรรมการก็ไม่ย่อท้อ จนสามารถตั้งชมรมและมีสมาชิก ตลอดจนค่าหุ้น ซึ่งสามารถนำมาเป็นทุนดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้นั่นเอง ส่วนในแง่ของการใช้สติปัญญานั้น ทางชาวบ้านและคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อพิจารณาถึงศักยภาพและความเป็นไปได้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน เป็นต้น

คณะกรรมการชมรม สมาชิก ชาวบ้าน และคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านปางควาย ตามตำแหน่งกลยุทธ์ที่ได้วิเคราะห์ในตอน ที่ 3 รวมทั้งพิจารณาถึงแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คำขวัญ

“อ่าขางเลื่องลือนาม วัฒนธรรมสามชนเผ่า
วิถีชาวเหยา ไทใหญ่ จินยูนาน นมัสการวัดมหาโพธิ์ศิริชุมเมือง”

วิสัยทัศน์

ชุมชนชนเผ่าอ้าวเมียน ไทใหญ่ และจินยูนานบ้านปางควายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สามารถดึงดูดใจและกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวจากอ่าขางมาสู่ชุมชนมากยิ่งขึ้น

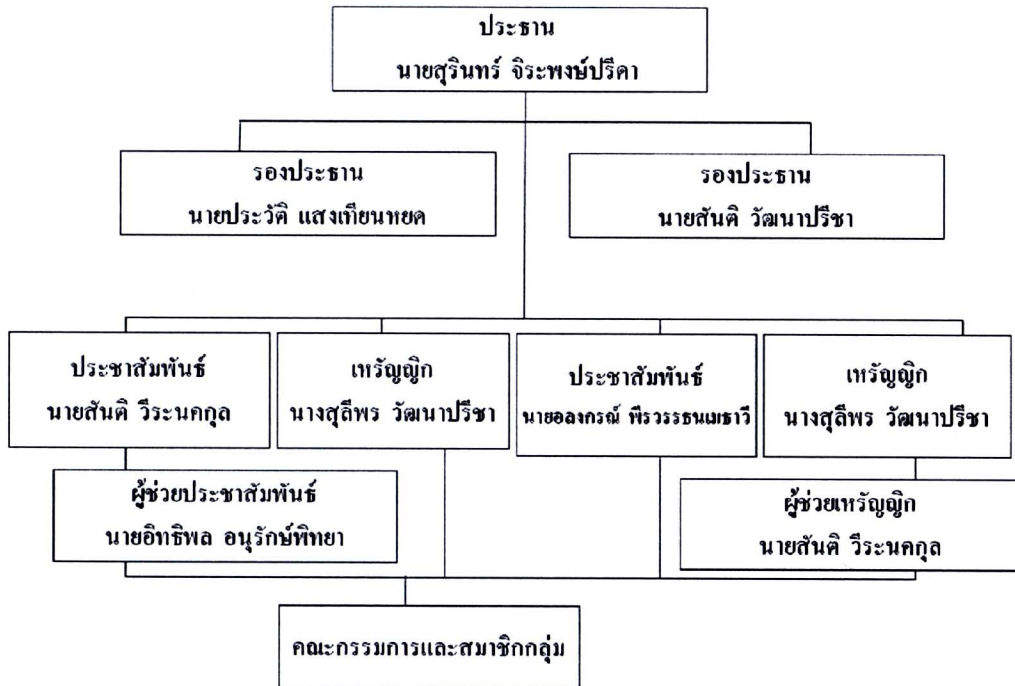
ภารกิจ

1. เสริมสร้างความสามัคคี และการทำงานร่วมกันของ 3 ชนเผ่า
2. อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อเผยแพร่แก่เยาวชนรุ่นหลังและบุคคลทั่วไป
3. พัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และมีชื่อเสียงของจังหวัดเชียงใหม่และประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนบ้านปางควายได้มีกิจกรรมร่วมกัน และทำงานร่วมกัน
2. เพื่อเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของ 3 ชนเผ่า ในชุมชนบ้านปางควาย
3. เพื่อเพิ่มมูลค่าของวัฒนธรรมชนเผ่าให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
4. เพื่อเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ให้ประชาชนภายในชุมชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

โครงสร้างของชมรม

ภาพ 77 โครงสร้างชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมี่ยนอ่างขาง

กฎระเบียบ/ ข้อบังคับของชุมชน

1. การเข้ามาเป็นสมาชิกภาพของกลุ่ม

1.1 คุณสมบัติของสมาชิก

- 1.1.1 เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาและถิ่นอาศัยอยู่ในหมู่บ้านปางควาย ซึ่งเป็นที่ตั้งกลุ่มอาชีพ
- 1.1.2 มีความรู้ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกลุ่มและสนใจงานพัฒนา

อาชีพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนอย่างจริงจัง

- 1.1.3 เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงของกลุ่ม
- 1.1.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการบริหารกลุ่มฯ ได้มีมติเห็นชอบให้รับเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม

1.2 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1.2.1 ต้องยื่นคำขอตามแบบใบสมัครของกลุ่ม
- 1.2.2 ต้องชำระค่าสมัคร / ค่าธรรมเนียม จำนวน 10 บาท
- 1.2.3 ค่าสมัคร/ค่าธรรมเนียม ผู้สมัครเป็นสมาชิกจะเรียกคืนไม่ได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด
- 1.2.4 หากสมาชิกลาออกแล้วกลับเข้ามาสมัครใหม่ต้องเสียค่าสมัคร 100 บาท

1.3 การพ้นจากสมาชิก

- 1.3.1 ตาย
- 1.3.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการบริหารกลุ่ม
- 1.3.3 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกจากด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของผู้เข้าประชุม

1.4 การลาออกจากสมาชิก

1.4.1 ให้ทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

1.4.2 ผู้ประสงค์จะลาออกได้ต้องชำระหนี้ที่ตนยังผูกพันต่อกลุ่ม

1.5 การให้ออกจากสมาชิก

จงใจฝ่าฝืนระเบียบข้อตกลง มติของกลุ่ม หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือความร่วมมือแก่กลุ่ม ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

2. การบริหารจัดการเงินทุนของกลุ่ม

2.1 การถือหุ้น

2.1.1 สมาชิกทุกคนต้องลงหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น และให้ถือหุ้นได้มากที่สุดไม่เกิน 100 หุ้น โดยราคาต่อหุ้นคือ 20 บาท

2.1.2 กรณีที่สมาชิกจะขอเพิ่มหรือลดจำนวนหุ้นที่มีอยู่ ให้นำเข้าที่ประชุมใหญ่สมาชิก โดยมติที่ประชุมใหญ่ให้ถือ 2 ใน 3 ของที่ประชุมเป็นที่สุด และเปิดการรับสมัครสมาชิกใหม่ทุก ๆ 6 เดือน

2.1.3 กรณีที่สมาชิกที่มีหนี้สินต่อกลุ่มและหนี้สินอันเกิดจากการทำธุรกรรมหรือกิจกรรมใด ๆ กับกลุ่ม ซึ่งมีมูลค่าเท่ากับหุ้นที่ตนถืออยู่ สมาชิกจะถอนเงินค่าหุ้นไม่ได้

2.2 การจ่ายเงินปันผล

ปันผลจากเงินกำไรทุก ๆ สัปดาห์สุดท้ายของเดือนธันวาคมของทุกปี รายได้กิจกรรมและที่ได้รับจากสมาชิกปันผลดังนี้

2.2.1 ปันผลคืนแก่สมาชิก ร้อยละ 85 ของกำไรทั้งหมดเฉลี่ยตามจำนวนหุ้นที่มีอยู่

2.2.2 คณะกรรมการบริหาร ร้อยละ 10 ของกำไรทั้งหมด

2.2.3 บำรุงสาธารณประโยชน์ ร้อยละ 5 ของกำไรทั้งหมด

2.3 การแสวงหาเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม

2.3.1 เงินหุ้น, รายได้จากการทำธุรกรรมกับทางกลุ่ม อย่างน้อย 10 เปอร์เซ็นต์ใน ทุก ๆ กิจกรรม

2.3.2 เงินอุดหนุนจากส่วนราชการ องค์กรเอกชน และผู้มีจิตศรัทธา ฯลฯ

2.3.3 เงินรายได้อื่น ๆ

3. การดำเนินกิจการกลุ่ม

3.1 เพิ่มพูนทักษะแก่สมาชิก มุ่งหวังให้สมาชิกเกิดความชำนาญสูงสุด พร้อมทั้งจะประกอบการในกิจกรรมนั้น ๆ

3.2 ดำเนินกิจกรรมในอาชีพ โดยการให้เกิดซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้เกิดแก่กลุ่มและสมาชิก

4. คณะกรรมการบริหารกลุ่ม

4.1 คณะกรรมการบริหารประกอบด้วย

ประธาน, รองประธาน, เลขานุการ, เภรัญญิก, ประชาสัมพันธ์, กรรมการร่วมอีก

5 คน

4.2 ที่ปรึกษา

คณะกรรมการบริหารมีอำนาจที่จะเชิญบุคคลภายนอก ซึ่งมีวุฒิ ความสามารถ และความเหมาะสมเป็นที่ปรึกษาของกลุ่มเพื่อแนะนำหรือให้ความเห็นในการดำเนินงานทั่วไปของกลุ่ม

4.3 คุณสมบัติของกรรมการ

4.3.1 เป็นสมาชิกกลุ่ม

4.3.2 สมาชิกที่เคยถูกถอดออกจากตำแหน่งจากคณะกรรมการบริหาร จะไม่มีสิทธิ์ได้รับเลือกเป็นกรรมการอีกภายในกำหนด 12 เดือน นับแต่วันถูกถอดถอน

4.4 กำหนดเวลาของกรรมการ

กรรมการแต่ละคนมีอายุการเป็นกรรมการได้คราวละ 2 ปี กรรมการที่ออกตามวาระมีสิทธิ์ได้รับเลือกให้เข้ามาเป็นกรรมการได้อีก

4.5 การออกจากตำแหน่งกรรมการ

4.5.1 ตาย

4.5.2 ออกตามวาระ

4.5.3 ลาออกโดยทำหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการบริหารและได้รับอนุมัติแล้ว

4.5.4 ขาดจากสมาชิกภาพ

4.5.5 ขาดจากการประชุมกรรมการ 3 ครั้งติดต่อกัน โดยไม่ชี้แจงเหตุผลที่สมควรให้ที่ประชุมทราบ ที่ประชุมใหญ่มีมติถอดถอนรายบุคคลหรือทั้งคณะ

4.6 อำนาจหน้าที่ของกรรมการบริหาร

คณะกรรมการบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบในนโยบายของกลุ่มโดยตรงต่อสมาชิก และมีหน้าที่ดูแลให้กิจกรรมของกลุ่มดำเนินไปตามข้อบังคับระเบียบของกลุ่ม และทำหน้าที่ตัวแทนของกลุ่มให้คณะกรรมการบริหารมีอำนาจที่จะกำหนดระเบียบต่าง ๆ โดยความเห็นชอบและมติของที่ประชุมใหญ่ สมาชิกในการประชุมครั้งแรกของคณะกรรมการบริหาร ให้กำหนด 20 วันนับแต่วันได้รับเลือกตั้ง เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ งบประมาณของกลุ่ม แผนการดำเนินงาน และตั้งงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของกลุ่ม

ภาพ 78 คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมียนอ่างขาง
กลยุทธ์ แผนงาน และโครงการ

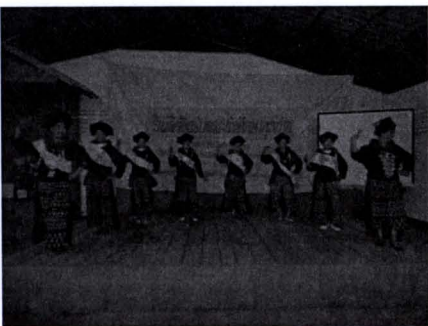
คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมียนอ่างช้างตลอดจนชาวบ้านชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมียน) รวมทั้งคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยอาศัยตำแหน่งกลยุทธ์ที่ได้ระบุไว้ในตอนที่ 3 รวมทั้งในแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นกรอบในการพิจารณา ซึ่งสามารถกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนเผ่าอ้าวเมียน ดังแสดงไว้ในตาราง 18

ตาราง 18 รายละเอียดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมียนอ่างช้าง (ชนเผ่าอ้าวเมียน)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียนให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ	แผนงานที่ 1 การอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียน	1. รวบรวมข้อมูลด้านศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียนเพื่อการท่องเที่ยว 2. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียนให้กับเยาวชนและบุคคลทั่วไป 3. การสร้างศูนย์แสดงและสาธิตศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
	แผนงานที่ 2 ตลาดและการประชาสัมพันธ์ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียน	1. การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียน 2. สร้างศูนย์จำหน่ายหัตถกรรม OTOP ชนเผ่าอ้าวเมียน 3. เปิดตลาดการท่องเที่ยวศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าอ้าวเมียน
กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมด้านความเชื่อและค่านิยมชนเผ่าอ้าวเมียนให้เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 อนุรักษ์และฟื้นฟูความเชื่อ ค่านิยมและพิธีกรรมสำคัญของชนเผ่าอ้าวเมียน	1. รวบรวมข้อมูลด้านความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมของชนเผ่าอ้าวเมียน 2. การผลิตคู่มือหรือสื่อความหมายด้านความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมของชนเผ่าอ้าวเมียน 3. การถ่ายทอดหรือจัดแสดงพิธีกรรมสำคัญของชนเผ่าอ้าวเมียน เช่น การแต่งงาน หรือการต้อนรับผู้มาเยือน
	แผนงานที่ 2 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เชิงรุก	1. การสร้างสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ความเชื่อและค่านิยมของชนเผ่าอ้าวเมียน 2. ส่งเสริมการแข่งขันกีฬาอ้าวเมียนประจำปี 3. การจัดทำ VCD สารคดีชนเผ่าอ้าวเมียนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงแหล่งเดียวของจังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 18 (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 3 การสนับสนุนอาหารและพืชสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์หลักของการท่องเที่ยวชนเผ่าอ้าวเมียน	แผนงานที่ 1 การส่งเสริมอาหารเพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยว	1. ประกอบอาหารเพื่อเพิ่มมูลค่าทางโภชนาการและรสชาติถูกใจนักท่องเที่ยว 2. จำหน่ายอาหารแปรรูปและผลไม้สดให้กับนักท่องเที่ยว 3. การผลิตไวน์ผลไม้เพื่อการท่องเที่ยวชนเผ่าอ้าวเมียน
	แผนงานที่ 2 พืชสมุนไพรกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีชนเผ่าให้กับนักท่องเที่ยว	1. การรวบรวมข้อมูลและเทคโนโลยีด้านพืชสมุนไพรของชนเผ่าอ้าวเมียน 2. การรวบรวมและปลูกพืชสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยว 3. การแปรรูปสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4. การอบและนวดตัวด้วยสมุนไพรชนเผ่าอ้าวเมียน
กลยุทธ์ที่ 4 ผลักดันวัฒนธรรมด้านอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันให้เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 พัฒนาอาชีพและวิถีชีวิตสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน	1. ผลิตคู่มือหรือเอกสารเกี่ยวกับอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าอ้าวเมียน 2. จัดทำศูนย์สาธิตด้านอาชีพและวิถีชีวิตชุมชนชาวอ้าวเมียน
	แผนงานที่ 2 ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางด้านอาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าอ้าวเมียนเพื่อการท่องเที่ยว	1. สร้างพิพิธภัณฑ์อาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าอ้าวเมียนเพื่อการท่องเที่ยว 2. จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวอาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าอ้าวเมียน 3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรชนเผ่าอ้าวเมียนตามฤดูกาล

ภาพ 79 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมของชนเผ่าอ้าวเมียน

สำหรับกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านปางควาย ที่เป็นพี่น้องชนเผ่าไทใหญ่นั้น คณะกรรมการ สมาชิกชมรม รวมทั้งชาวบ้านชนเผ่าไทใหญ่ ตลอดจนคณะผู้วิจัยได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการดังรายละเอียดตามตาราง 19

ตาราง 19 รายละเอียดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอัวเมี่ยนอ่างขาง (ชนเผ่าไทใหญ่)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าไทใหญ่ให้เป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 พัฒนาอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว	1. สำรวจและรวบรวมข้อมูลอาชีพและวิถีชีวิตประจำวันของชนเผ่าไทใหญ่เพื่อการท่องเที่ยว 2. ฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดวิถีชีวิตชนเผ่าไทใหญ่ให้กับเยาวชนรุ่นหลัง 3. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์อาชีพและวิถีชีวิตสำคัญของชนเผ่าไทใหญ่
	แผนงานที่ 2 เปิดตลาดใหม่ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าไทใหญ่	1. สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะเยาวชนตามสถาบันการศึกษาที่อยากเรียนรู้วิถีชีวิตชนเผ่าไทใหญ่ 2. จัดทำโปรแกรมขายการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้อาชีพและวิถีชีวิตชนเผ่าไทใหญ่
กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมศิลปะและหัตถกรรมชนเผ่าไทใหญ่เชิงรุกเพื่อการท่องเที่ยว	แผนงานที่ 1 สนับสนุนผลิตภัณฑ์ OTOP เพื่อการท่องเที่ยว	1. การสร้างและเพิ่มมูลค่าสินค้าหัตถกรรม OTOP เพื่อการท่องเที่ยว 2. สร้างศูนย์จำหน่ายสินค้า OTOP ของชุมชนไทใหญ่เพื่อการท่องเที่ยว
	แผนงานที่ 2 การฟื้นฟูศิลปะชนเผ่าไทใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	1. สำรวจรวบรวมข้อมูลด้านศิลปะชนเผ่าไทใหญ่เพื่อเผยแพร่การให้เยาวชนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยว 2. การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปะชนเผ่าไทใหญ่
กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมอาหารและพืชสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยวชนเผ่าไทใหญ่	แผนงานที่ 1 พัฒนาอาหารและพืชสมุนไพรชนเผ่าไทใหญ่เพื่อสุขภาพของนักท่องเที่ยว	1. การประกอบอาหารไทใหญ่เพื่อสุขภาพและการท่องเที่ยว 2. การแปรรูปสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยว 3. สวนสมุนไพรเพื่อการท่องเที่ยวชนเผ่าไทใหญ่
	แผนงานที่ 2 ส่งเสริมความรู้ด้านคุณค่าทางโภชนาการและทางยา	1. การฝึกอบรมหมอยาสมุนไพรชนเผ่าไทใหญ่ 2. การถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการแปรรูปอาหารและสมุนไพรเพื่อรักษาคุณค่าทางโภชนาการ

ตาราง 19 (ต่อ)

กลยุทธ์	แผนงาน	โครงการ
กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมและพัฒนาความเชื่อและค่านิยมชนเผ่าไทใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	แผนงานที่ 1 สืบค้นและพัฒนาความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมชนเผ่าไทใหญ่เพื่อการท่องเที่ยว	1. สำรวจข้อมูลด้านความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนพิธีกรรมของชนเผ่าไทใหญ่ 2. การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ด้านความเชื่อ ค่านิยม และพิธีกรรมของชนเผ่าไทใหญ่แก่นักท่องเที่ยว 3. การจำลองและสาธิตพิธีกรรมชนเผ่าไทใหญ่เพื่อการท่องเที่ยวภายในชุมชน
	แผนงานที่ 2 อนุรักษ์และฟื้นฟูค่านิยมและความเชื่อที่เป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าไทใหญ่	1. การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ค่านิยมและความเชื่อที่เป็นประโยชน์และสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ 2. การฟื้นฟูและถ่ายทอดค่านิยมและความเชื่อของชนเผ่าไทใหญ่ให้เยาวชนรุ่นหลังและนักท่องเที่ยว

ภาพ 80 กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมของชนเผ่าไทใหญ่

โปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว

คณะกรรมการและสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอัวเมียนอ่างขาง ตลอดจนนักวิจัย ได้ร่วมกันพิจารณาจัดทำโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเน้นที่จุดเด่นทางวัฒนธรรมของชนเผ่าทั้งของอัวเมียนและไทใหญ่ แต่ทั้งนี้ ไม่ได้หลงลืมแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วันแรก

- 10.00 น. – 10.15 น. ขบวนพิธีต้อนรับ พบเจ้าของที่พัก (โรงประชุมประจำหมู่บ้าน)
- 10.15 น. – 10.30 น. เข้าที่พัก เก็บสัมภาระ
- 10.30 น. – 12.00 น. เดินป่าชุมชน ชมฝายแม้ว ศึกษาความหลากหลายของธรรมชาติ
- 12.00 น. – 13.00 น. รับประทานอาหารในป่าชุมชน ข้าวจ้าวห่อใบตองกล้วยฉาบไฟ

- 13.00 น. – 16.00 น. ชมวิถีชีวิตของชนเผ่าอ้าวเมี่ยน การปักผ้าของสตรีชนเผ่าอ้าวเมี่ยนการตำข้าว การผัดข้าว การตำขนมข้าวปุกด้วยครกกระเดื่อง ชมการต้มน้ำยาสมุนไพร อาบน้ำสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากแม่บ้าน
- 16.00 น. – 17.30 น. เข้าที่พัก อาบน้ำ เปลี่ยนเครื่องแต่งตัว
- 17.30 น. – 21.30 น. รับประทานอาหารเย็นที่โรงประชุมอเนกประสงค์ของหมู่บ้าน ชมการแสดงของชนเผ่าไทใหญ่และชนเผ่าอ้าวเมี่ยน เผ่าละ 1 ชุด สนุกสนาน ร้องเพลงคาราโอเกะ ตามอัธยาศัย บรรยากาศส่วนตัว อาหาร 4 อย่าง
1.ไก่ตุ๋นตังกุย 2.ผัดยอดคะน้าดอยหมุกรอบ 3.ต้มจืดมะระหวาน
4. ยำวันเส้น และผลไม้ตามฤดูกาล
- 21.30 น. กลับเข้าบ้านพัก ทำกิจกรรม พักผ่อนตามอัธยาศัย
- วันที่สอง**
- 05.30 น. – 07.00 น. ตื่นนอนทำธุระกิจส่วนตัวพร้อมทั้งร่วมกิจกรรมตามวิถีชีวิตของเจ้าของบ้านพัก
- 07.00 น. – 08.00 น. เสริมบาร์มีแก้ตนเองด้วยการทำบุญตักบาตรที่วัดมหาโพธิ์สิริชุมเมือง ชมการเดินร้านกของชนเผ่าไทใหญ่ ใครชอบดูดวงก็ดูได้จากพระ
- 08.00 น. – 09.30 น. ทานอาหารเช้า (ข้าวต้ม) ที่วัด
- 09.30 น. – 12.00 น. ชมพิพิธภัณฑ์โครงการหลวง ศาลเจ้าแม่กวนอิม ศึกษากระบวนการผลิต และแปรรูปอาหารกระป๋อง รำลึกประวัติศาสตร์ วันที่ถูกน้ำท่วมโครงการหลวง ในวันที่ 8 ตุลาคม 2549 (หมู่บ้านบ้านยาง)
- 12.00 น. – 13.00 น. รับประทานอาหารเที่ยง (ข้าวซอยยูนนาน เนื้อ/ไก่) ณ หมู่บ้านบ้านยาง
- 13.00 น. – 14.00 น. เดินทางขึ้นหมู่บ้านห้วยขานชมพิธีจำลองการแต่งงานของชนเผ่าอ้าวเมี่ยน
- 14.00 น. – 14.30 น. เดินทางกลับลงมาที่พัก เก็บข้าวของ สัมภาระ
- 14.30 น. – 15.00 น. กล่าวขอบคุณพร้อมกับมอบของที่ระลึก
- 15.00 น. เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน

หลังจากที่ได้มีการกำหนดกลยุทธ์ แผนงาน และโครงการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเป้าหมายทั้ง 4 ชุมชน ตลอดจนได้จัดทำโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว แต่ในโครงการนำร่อง (pilot project) นั้น ได้นำเสนอขายให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งที่เรียนในภาคปกติและภาคสมทบ รวมทั้งนักศึกษาซึ่งเป็นชาวจีนที่มาเรียนหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี สาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว นอกจากนี้ นักศึกษาดังกล่าวได้นำโปรแกรมการท่องเที่ยวไปประชาสัมพันธ์ให้กับผู้สนใจเดินทางไปเที่ยวเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมชุมชนเหล่านั้น จากนั้นคณะผู้วิจัยได้เข้าร่วมสังเกตการณ์และรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายใน 4 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านห้วยเตือ (ชนเผ่าลาหู่แดง) 2) ชุมชนบ้านต้นสำน (ชนเผ่าปกากะญอ) 3) ชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย (คนไทยพื้นราบ) และ 4) ชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมียนและชนเผ่าไทใหญ่) นั้น เป็นความรู้สึกชอบหรือพอใจ และไม่ชอบหรือไม่พึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนเป้าหมายทั้ง 4 ชุมชน โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสัมผัสกิจกรรมในทุกกิจกรรมที่ประชาชนภายในชุมชนร่วมกันจัดทำขึ้น และประเมินความพึงพอใจตามสภาพที่เป็นจริง

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การวัดแบบประเมินค่า (rating scale) ซึ่งประยุกต์จากมาตรการวัดความพึงพอใจของ Likert ซึ่งกำหนดช่วงความพึงพอใจดังนี้ คือ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 107)

พึงพอใจมาก	4	คะแนน
พึงพอใจน้อย	3	คะแนน
ไม่พึงพอใจน้อย	2	คะแนน
ไม่พึงพอใจมาก	1	คะแนน

จากนั้นนำคะแนนที่นักท่องเที่ยวเลือกตอบในแต่ละข้อความมารวมกันและคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย (weight mean score) เพื่อแปลผลข้อมูลโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ช่วงค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
3.25 – 4.00	พึงพอใจมาก
2.51 – 3.25	พึงพอใจน้อย
1.76 – 2.50	ไม่พึงพอใจน้อย
1.00 – 1.75	ไม่พึงพอใจมาก

ส่วนที่ 1 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านห้วยเตือ (ชนเผ่าลาหู่แดง)

นักท่องเที่ยวจำนวน 27 รายที่ไปสัมผัสกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนห้วยเตือมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านห้วยเตือ ซึ่งได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตือ ในระดับน้อย (ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในกิจกรรมทั้ง 4 กิจกรรมเท่ากับ 2.94) โดยเฉพาะในกิจกรรมด้านการจัดการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ซึ่งได้ประเมินความพึงพอใจในทุกดัชนีชี้วัดตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่า

มีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเพียง 2.63 และที่มีคะแนนรวมต่ำสุดก็คือ ดัชนีเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด (คะแนนรวมเท่ากับ 1.63) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการโฮมสเตย์บ้านห้วยเตี๋ยเริ่มต้นในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว จึงยังไม่ได้มีการส่งเสริมการตลาดไปสู่แหล่งประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังพึงพอใจในระดับน้อยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยว การดูแลรักษา สภาพแวดล้อมตลอดจนยังขาดซึ่งการเพิ่มมูลค่าของศิลปะหรือวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นสินค้าของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวได้ซื้อเป็นของฝากต่อไป นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังมีความพึงพอใจในระดับน้อยต่อกิจกรรมด้านการรักษาความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่พักอาศัยภายในชุมชน หรือแม้แต่รสชาติของอาหารก็ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ตลอดจนภาชนะหรืออุปกรณ์ในการทำอาหารภายในห้องครัวยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น หรือแม้แต่สภาพความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบริเวณบ้านยังไม่ดีพอ ตลอดจนยังขาดแคลนเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดภายในชุมชน หรือแม้แต่ห้องน้ำภายในบ้านมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และยังขาดห้องน้ำสาธารณะที่ได้มาตรฐาน ซึ่งผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับวีระพันธุ์ นันทรัตนพันธุ์ (2548: 48 – 49) ได้ระบุว่าในสภาพปัจจุบันชุมชนในชนบทได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการที่พักเพื่อสัมผัสชีวิตชนบท (บ้านพักโฮมสเตย์ไทย) พอสมควร ถึงแม้ว่าจะเป็นการดำเนินการเฉพาะกลุ่มที่สนใจและมีประสบการณ์ รวมทั้งเคยจัดการต้อนรับนักท่องเที่ยวมาบ้างแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ถ้านักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่หรือมีจำนวนมาก ก็มักจะมีปัญหาด้านที่พักไม่เพียงพอ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ตลอดจนชุมชนในชนบทส่วนใหญ่มักจะขาดความสะอาดด้านห้องน้ำ เพราะไม่มีห้องน้ำสาธารณะที่เพียงพอและได้มาตรฐานสำหรับการบริการให้กับนักท่องเที่ยว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อย ต่อการดำเนินกิจกรรมด้านบ้านพักโฮมสเตย์นั่นเอง

สำหรับกิจกรรมล่องแพและเดินป่า นั้น นักท่องเที่ยวระบุว่ามีความพึงพอใจในระดับน้อยเช่นกัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.84 โดยเฉพาะด้านความปลอดภัยของกิจกรรมล่องแพนั้น ยังไม่มีเสื้อชูชีพสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนมีคุุเทศก์ท้องถิ่นก็ยังขาดการตกแต่งเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว และยังขาดความรู้ในการอธิบายหรือสื่อความหมายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

แต่อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจระดับมากในกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่แดง ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.34 โดยเฉพาะการแสดงวัฒนธรรมนั้นมีความเป็นอัตลักษณ์ของชนเผ่าที่หาได้ยาก ซึ่งถ้าไม่อนุรักษ์หรือสืบทอดสู่ลูกหลานก็จะสูญหายไปที่สุด หรือแม้แต่การแต่งกายของชนเผ่ามีความสวยงามและมีความภาคภูมิใจในชุดแต่งกายของตนเอง ตลอดจนมีความเต็มใจในการถ่ายทอดวิถีชีวิตที่ผ่านทางการแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาและเรียนรู้ ถึงแม้ว่าจะมีการแสดงที่ไม่มีความพร้อมเพรียงกันเท่าไร แต่ก็บันเทิงของชุมชนที่ร่วมกันแสดงอย่างเปี่ยมล้นด้วยน้ำใจ ไม่มีการแสวงหรือแสดงเพื่อหวังจะมีรายได้จากการแสดงเหล่านั้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพล ทองมา และ วินิตรา ลีละพัฒนา (2553: 112) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากต่อการจัดกิจกรรมการแสดงตามวัฒนธรรมชนเผ่าม้ง บ้านแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะการแต่งกายของชนเผ่าที่มีเอกลักษณ์และเหมาะสมกับการแสดงออก ตลอดจนนักแสดงนั้นมีความชำนาญและเต็มใจที่จะแสดงให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม

ตาราง 20 ร้อยละและค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูล ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านห้วยเตือ (ชนเผ่าลาหู่แดง)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 27)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ก. กิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์					
1. ที่พัก					
1. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับและมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้	33.33	29.63	29.63	7.41	3.19
2. มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด	44.44	37.04	11.11	7.41	3.19
3. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง	25.93	51.85	22.22	0.00	3.04
4. มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก	40.74	29.63	18.52	11.11	3.00
5. มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	33.33	44.44	11.11	11.11	3.00
6. มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	22.22	29.63	14.82	33.33	2.41
คะแนนรวม					2.97
2. อาหารและโภชนาการ					
1. มีอาหารปรุงมาอย่างดี	40.74	37.04	22.22	0.00	3.19
2. ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย	29.63	33.33	37.04	0.00	2.93
3. ครัวยอยู่ในสภาพที่สะอาดและไม่มีกลิ่น	33.33	37.04	18.52	11.11	2.93
4. อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	18.52	48.15	33.33	0.00	2.82
5. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	18.52	44.44	37.04	0.00	2.82
6. มีร้านอาหารในชุมชน	22.22	40.74	22.22	11.11	2.82
คะแนนรวม					2.92

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 27)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. ความปลอดภัย					
1. มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย	25.93	40.74	22.22	11.11	2.82
2. มีการตักเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว	18.52	55.55	7.41	18.52	2.74
3. มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	11.11	48.15	25.93	14.82	2.56
4. มีการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	11.11	44.44	25.93	18.52	2.48
คะแนนรวม					2.65
4. การจัดการ					
1. มีคณะกรรมการบริหารโครงการ	37.04	51.85	11.11	0.00	3.26
2. มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	29.63	44.44	18.52	7.41	2.96
3. มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	11.11	48.15	18.52	22.22	2.48
4. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน	11.11	37.04	18.52	33.33	2.26
5. มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก	3.70	37.04	22.22	37.04	2.07
คะแนนรวม					2.61
5. กิจกรรมท่องเที่ยว					
1. มีกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน	37.04	37.04	25.92	0.00	3.11
2. มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น	37.04	33.33	29.63	0.00	3.07
3. มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ	11.11	29.63	29.63	29.63	2.22
คะแนนรวม					2.80

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 27)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
6. สภาพแวดล้อม					
1. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอ	22.22	22.22	37.04	18.52	2.48
2. มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเช่นแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นต้น	11.11	29.63	44.44	14.82	2.37
3. มีสถานพยาบาล ปรารถนีย ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป	7.41	25.93	33.33	33.33	2.07
คะแนนรวม					2.31
7. มูลค่าเพิ่ม					
1. มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน	37.04	29.63	29.63	3.70	3.00
2. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต	7.41	29.63	18.52	44.44	2.00
3. มีร้านขายของที่ระลึก	7.41	22.22	70.37	00.00	1.37
คะแนนรวม					2.12
8. การส่งเสริมการตลาด					
1. มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3.70	14.82	33.33	48.15	1.74
2. มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์	3.70	14.82	25.93	55.55	1.67
3. มีคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเองและเป็นข้อมูลจริงโดยคู่มือหรือเอกสารดังกล่าวมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่นรายการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง	0.00	11.11	25.92	62.96	1.48
คะแนนรวม					1.63
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					2.63

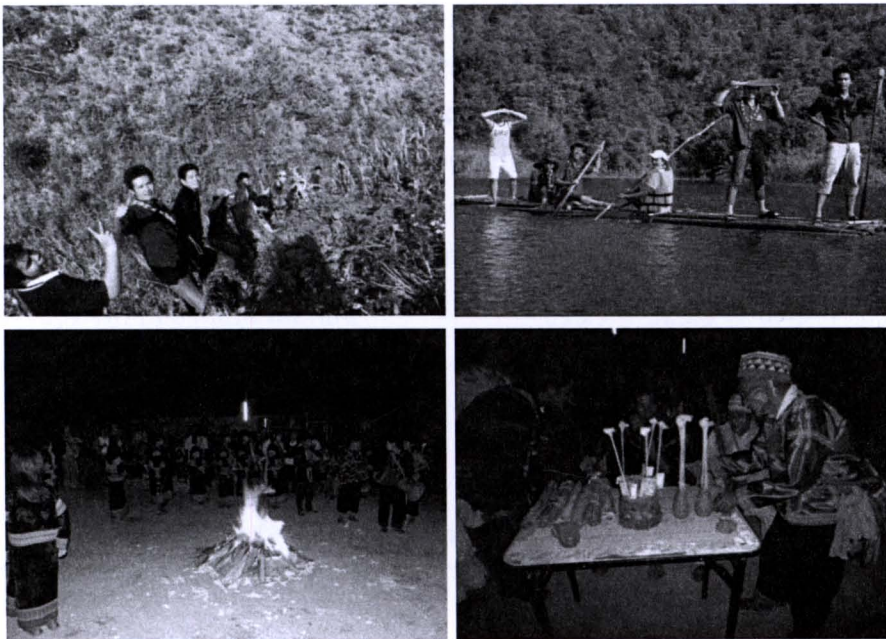

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 27)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ข. กิจกรรมล่องแพและเดินป่า					
1. ความปลอดภัย					
1. เส้นทางเดินป่าไม่มีความอันตราย	29.63	40.74	29.63	0.00	3.00
2. มีอุปกรณ์ป้องกันภัย เช่น เสื้อชูชีพ	37.04	22.22	14.82	25.93	2.70
3. ในระหว่างการล่องแพน้ำไม่ไหลเชี่ยว และลิกจนเกินไป	22.22	37.04	25.92	14.82	2.67
คะแนนรวม					2.79
2. บุคลากร					
1. บุคลากรมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญเส้นทางในการเดินป่า	62.97	22.22	11.11	3.70	3.44
2. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการบรรยาย	11.11	44.44	29.63	14.82	2.52
3. บุคลากรมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในการล่องแพ	18.52	29.63	25.93	25.93	2.41
คะแนนรวม					2.79
3. วัสดุ / อุปกรณ์					
1. ใช้วัสดุ / อุปกรณ์ที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น	22.22	66.67	7.41	3.70	3.07
2. มีความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์	14.82	66.67	18.52	0.00	2.96
3. วัสดุ / อุปกรณ์ มีความคงทนไม่แตกหักง่าย	14.82	48.15	37.04	0.00	2.78
คะแนนรวม					2.94
ค. กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า					
1. การแต่งกาย					
1.1 การแต่งกายมีเอกลักษณ์ของชนเผ่า	55.56	25.93	18.52	0.00	3.37
2. การแสดง					
2.1 การแสดงเป็นการแสดงที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าและแสดงถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่า	74.07	14.82	11.11	0.00	3.63

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 27)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. นักแสดง					
3.1 นักแสดงมีความเต็มใจในการถ่ายทอดวิถีชีวิตของชนเผ่าในรูปแบบการแสดง	66.66	18.52	14.82	0.00	3.52
3.2 นักแสดงมีความเชี่ยวชาญในการแสดงแต่ละชุด	48.15	33.33	18.52	0.00	3.30
3.3 นักแสดงมีความพร้อมเพรียงกัน	18.52	37.03	29.63	14.82	2.59
คะแนนรวม					3.14
4. เวลา					
4.1 การแสดงแต่ละชุดเวลามีความเหมาะสมกับการแสดง	48.14	25.93	25.93	0.00	3.22
คะแนนรวม					3.14
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.34
ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ					2.94

ภาพ 81 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตี๋ย

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นสำน (ชนเผ่าปกาเกอะญอ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 21 ทำให้ทราบว่านักท่องเที่ยวจำนวน 31 รายที่เข้าไปสัมผัสกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านต้นสำนซึ่งเป็นชนเผ่าปกาเกอะญอ และได้ร่วมกันจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวปกาเกอะญอบ้านต้นสำน และบริการสำหรับนักท่องเที่ยวนั้น ทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในทุกกิจกรรม เท่ากับ 3.31) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเกี่ยวกับกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่าเป็นอย่างมาก เนื่องจากการแสดงที่มีอัตลักษณ์ของชุมชนและถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ นักแสดงทั้งเป็นเยาวชน แม่บ้าน พ่อบ้านหรือผู้อาวุโส มีความเต็มใจในการแสดงและพร้อมที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมเหล่านั้นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สำหรับในด้านกิจกรรมการทอดผ้าชนเผ่าก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากภายในชุมชนมีกลุ่มทอดผ้าที่เข้มแข็งและดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องจนมีชื่อเสียงในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ทั้งนี้ เนื่องด้วยผลิตภัณฑ์เหล่านั้นทำด้วยมือ จึงทำให้มีคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดในปัจจุบัน

สำหรับการจัดการกิจกรรมนั้นพบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับน้อยในบางประเด็น เช่น การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม การสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อเป็นของที่ระลึกหรือแม้แต่ความปลอดภัยในระหว่างที่พักอาศัยอยู่ภายในชุมชน ตลอดจนการส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากชุมชนบ้านต้นสำนกำลังเริ่มต้นให้มีการจัดการการท่องเที่ยวภายในชุมชน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การบริการหรือการวางแผนงานบางเรื่องขาดการเอาใจใส่เท่าที่ควร เช่น การมองข้ามเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวบางคนกังวลเพราะไม่เคยชินกับพื้นที่หรือตัวบุคคล ซึ่งหมายถึงเจ้าของบ้านที่นักท่องเที่ยวอาศัยอยู่นั่นเอง หรือแม้แต่ปัญหาเรื่องของสภาพแวดล้อมภายในชุมชน เนื่องจากยังไม่มีมีการจัดสภาพแวดล้อมและตกแต่งภูมิทัศน์ให้สวยงามเท่าที่ควร ส่วนเรื่องของการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตภายในชุมชนให้เป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวนั้น ในปัจจุบันชุมชนได้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าทอในรูปแบบของเสื้อผ้าและกระเป๋า ซึ่งมีราคาค่อนข้างแพง ทำให้นักท่องเที่ยวบางรายไม่สามารถที่จะซื้อได้ จึงเสนอแนะให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอให้เป็นของที่ระลึกหรือของฝาก เช่น ตุ๊กตา เป็นต้น

ตาราง 21 ร้อยละและค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านต้นสำน (ชนเผ่าปกาเกอะญอ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 31)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ก. กิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์					
1. ที่พัก					
1. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง	67.74	32.26	0.00	0.00	3.68
2. มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด	67.74	32.26	0.00	0.00	3.68
3. มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก	67.74	32.26	0.00	0.00	3.68
4. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับและมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้	61.29	38.71	0.00	0.00	3.61
5. มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอโดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	58.06	35.49	6.45	0.00	3.52
6. มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	58.06	29.03	6.45	6.45	3.39
คะแนนรวม					3.59
2. อาหารและโภชนาการ					
1. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	64.52	35.48	0.00	0.00	3.65
2. ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย	61.29	38.71	0.00	0.00	3.61
3. ครวอยู่ในสภาพที่สะอาดและไม่มีกลิ่น	61.29	32.26	6.45	0.00	3.55
4. มีอาหารปรุงมาอย่างดี	48.39	51.61	0.00	0.00	3.48
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	64.52	19.35	16.13	0.00	3.48
6. มีร้านอาหารในชุมชน	29.03	35.48	35.48	0.00	2.94
คะแนนรวม					3.45

ตาราง 21 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 31)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. ความปลอดภัย					
1. มีการตักเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว	19.35	48.39	32.26	0.00	2.87
2. มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย	6.45	54.84	38.71	0.00	2.68
3. มีการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	3.23	61.29	35.48	0.00	2.68
4. มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	3.23	64.52	32.26	0.00	1.00
คะแนนรวม					2.31
4. การจัดการ					
1. มีคณะกรรมการบริหารโครงการ	48.39	45.16	6.45	0.00	3.26
2. มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	32.26	61.29	6.45	0.00	3.26
3. มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปของชมรมหรือสหกรณ์	48.39	25.81	25.81	0.00	3.23
4. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน	32.26	54.84	12.90	0.00	3.19
5. มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก	32.26	54.84	12.90	0.00	3.19
คะแนนรวม					3.26
5. กิจกรรมท่องเที่ยว					
1. มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น	48.39	48.39	3.23	0.00	3.45
2. มีกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน	51.61	38.71	9.68	0.00	3.42
3. มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ	54.84	32.26	12.90	0.00	2.42
คะแนนรวม					3.10

ตาราง 21 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 31)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พียงพอใจน้อย (2)	ไม่พียงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
6. สภาพแวดล้อม					
1. มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเช่นแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นต้น	51.61	35.48	12.90	0.00	3.39
2. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอ	38.71	48.39	12.90	0.00	3.26
3. มีสถานพยาบาล ปลอดภัย หนาอาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป	9.68	48.39	38.71	3.23	2.65
คะแนนรวม					3.10
7. มูลค่าเพิ่ม					
1. มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน	41.94	41.94	16.13	0.00	3.26
2. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต	35.48	48.39	16.13	0.00	3.19
3. มีร้านขายของที่ระลึก	12.90	48.39	25.81	12.90	2.61
คะแนนรวม					3.02
8. การส่งเสริมการตลาด					
1. มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	3.23	51.61	41.94	3.23	3.32
2. มีคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเองและเป็นข้อมูลจริงโดยคู่มือหรือเอกสารดังกล่าวมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่นรายการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง	22.58	48.39	29.03	0.00	2.94
3. มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์	12.90	48.39	38.71	0.00	2.74
คะแนนรวม					3.00
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.10

ตาราง 21 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 31)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ข. กิจกรรมผ้าทอชนเผ่า					
1. ผลิตภัณฑ์					
1. ความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	48.39	48.39	0.00	3.23	3.42
2. มีมาตรฐาน มีคุณภาพ	48.39	45.16	6.45	0.00	3.42
3. ลวดลายมีความละเอียด ประณีต	41.94	48.39	9.68	0.00	3.32
คะแนนรวม					3.39
2. บุคลากร					
1. บุคลากรมีความเต็มใจในการถ่ายทอดความรู้ในการสาธิต	48.39	45.16	6.45	0.00	3.42
2. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ในงานศิลปะ	48.39	41.94	9.68	0.00	3.39
3. บุคลากรมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญการอธิบายแนะนำและการสาธิตวิธีในการผลิต	41.94	45.16	12.90	0.00	3.29
คะแนนรวม					3.39
3. วัสดุ / อุปกรณ์					
1. ใช้วัสดุ / อุปกรณ์ที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น	51.61	45.16	3.23	0.00	3.48
2. มีความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์	48.39	48.39	3.23	0.00	3.45
3. วัสดุ / อุปกรณ์ มีความคงทนไม่แตกหักง่าย	41.94	54.84	3.23	0.00	3.39
คะแนนรวม					3.44
ค. กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมชนเผ่า					
1. การแต่งกาย					
1.1 การแต่งกายมีเอกลักษณ์ของชนเผ่า	54.84	32.26	9.68	3.23	3.39
2. การแสดง					
2.1 การแสดงเป็นการแสดงที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าและแสดงถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่า	48.39	38.71	12.90	0.00	3.35

ตาราง 21 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 31)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. นักแสดง					
1. นักแสดงมีความเต็มใจในการถ่ายทอดวิถีชีวิตของชนเผ่าในรูปแบบการแสดง	67.74	29.03	3.23	0.00	3.65
2. นักแสดงมีความพร้อมเพรียงกัน	51.61	41.94	6.45	0.00	3.45
3. นักแสดงมีความเชี่ยวชาญในการแสดงแต่ละชุด	45.16	45.16	9.68	0.00	3.35
คะแนนรวม					3.48
4. เวลา					
1. การแสดงแต่ละชุดเวลามีความเหมาะสมกับการแสดง	54.84	38.71	6.45	0.00	3.48
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.43
ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ					3.31

ภาพ 82 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวปกากะญอบ้านต้นสำน

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านแม่สุนน้อย (คนไทยพื้นราบ)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 22 ทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวจำนวน 40 รายที่เข้าไปสัมผัสกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านแม่สุนน้อยซึ่งเป็นคนไทยพื้นราบนั้น มีความพึงพอใจในระดับมาก (ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.65) โดยในกิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์นั้น นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมอาหารและโภชนาการในระดับสูงมาก ทั้งรสชาติ ความสะอาดปลอดภัยและสุขอนามัย เป็นต้น นอกจากนี้สภาพบ้านพักมีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ทั้งความมั่นคงแข็งแรงของตัวบ้าน สถานที่นอนและห้องน้ำสะอาดน่าอยู่อาศัย เนื่องจากได้มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในชุมชนได้เป็นอย่างดีนั่นเอง ตลอดจนชุมชนได้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี โดยเฉพาะกิจกรรมเหล่านั้นเป็นไปตามประเพณีของล้านนาไทยและที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพวิสาหกิจโฮมสเตย์บ้านแม่สุนน้อย และได้จดทะเบียนเป็นทางการโดยปัจจุบันได้รับสมัครสมาชิกเป็นจำนวน 17 ราย และมีทุนเรือนหุ้นเป็นจำนวน 17,200 บาท ซึ่งถือว่ามีความพร้อมด้านการจัดการเป็นอย่างดี รวมทั้งสมาชิกของกลุ่มยังได้จัดเตรียมการให้บริการผลไม้ตามฤดูกาลโดยเฉพาะการเที่ยวชมสวนส้มเขียวหวานของสมาชิก โดยนักท่องเที่ยวสามารถรับประทานได้ภายในสวนแต่ถ้ามีความประสงค์จะซื้อก็สามารถสั่งซื้อได้ หรือนักท่องเที่ยวสามารถเลือกเก็บผลส้มเองจากต้นในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดเนื่องจากสามารถเลือกเก็บเฉพาะผลส้มที่ลูกโต ๆ ได้ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน

สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านแม่สุนน้อยนั้นมีความหลากหลายทั้งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ เช่น การเยี่ยมชมภาพวาดฝาผนังของวัดวิเวการามซึ่งเป็นภาพวาดที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิต ตลอดทั้งปีของชาวบ้านภายในชุมชน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันหรือแม้แต่การเข้าชมพระพุทธรูปที่แกะสลักด้วยไม้สักทองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เครื่องชุดเจ้าน้ำมันดิบที่มีแห่งเดียวในภาคเหนือ หรือแม้แต่ น้ำตกโป่งน้ำดังที่มีความสวยงามไม่แพ้กับน้ำตกอื่น ๆ ในประเทศไทยเลย เป็นต้น นอกจากนี้ชุมชนบ้านแม่สุนน้อยยังได้ต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยประเพณีการเรียกขวัญของผู้อาวุโสในชุมชนพร้อมด้วยการแสดงวัฒนธรรมล้านนาจากกลุ่มเยาวชนกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มพ่อบ้านซึ่งเป็นการแสดงที่ให้เห็นถึงความพร้อมและร่วมมือ ร่วมใจของคนภายในชุมชนที่ยินดีต้อนรับและให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี

ตาราง 22 ร้อยละและค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อย (คนไทยพื้นราบ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 40)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ก. กิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์					
1. ที่พัก					
1. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่องเข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับและมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้	92.50	7.50	0.00	0.00	3.93
2. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง	90.00	10.00	0.00	0.00	3.90
3. มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	87.50	12.50	0.00	0.00	3.88
4. มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอนทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก	85.00	15.00	0.00	0.00	3.85
5. มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	80.00	10.00	10.00	0.00	3.70
6. มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่สะอาด	75.00	15.00	10.00	0.00	3.65
คะแนนรวม					3.82
2. อาหารและโภชนาการ					
1. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	100.00	0.00	0.00	0.00	4.00
	0				
2. ครีวอยู่ในสภาพที่สะอาดและไม่มีกลิ่น	97.50	2.50	0.00	0.00	3.98
3. ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย	95.00	5.00	0.00	0.00	3.95
4. มีอาหารปรุงมาอย่างดี	90.00	10.00	0.00	0.00	3.90
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	87.50	12.50	0.00	0.00	3.88
6. มีร้านอาหารในชุมชน	85.00	15.00	0.00	0.00	3.85
คะแนนรวม					3.93

ตาราง 22 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 40)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. ความปลอดภัย					
1. มีการตักเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว	72.50	27.50	0.00	0.00	3.83
2. มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย	70.00	30.00	0.00	0.00	3.70
3. มีการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	75.00	20.00	0.00	5.00	3.65
4. มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	50.00	50.00	0.00	0.00	3.50
คะแนนรวม					3.67
4. การจัดการ					
1. มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	87.50	7.50	5.00	0.00	3.83
2. มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	85.00	10.00	5.00	0.00	3.80
3. มีคณะกรรมการบริหารโครงการ	82.50	12.50	5.00	0.00	3.78
4. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน	87.50	7.50	0.00	5.00	3.78
5. มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก	70.00	25.00	0.00	5.00	3.60
คะแนนรวม					3.76
5. กิจกรรมท่องเที่ยว					
1. มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น	85.00	10.00	5.00	0.00	3.80
2. มีกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน	90.00	5.00	0.00	5.00	3.80
3. มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ	90.00	5.00	0.00	5.00	3.80
คะแนนรวม					3.80

ตาราง 22 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 40)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
6. สภาพแวดล้อม					
1. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอ	95.00	5.00	0.00	0.00	3.95
2. มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเช่นแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นต้น	85.00	15.00	0.00	0.00	3.85
3. มีสถานพยาบาล ไร่ขมิ้นยี่ ธนาครอยู่ไม่ไกลเกินไป	85.00	10.00	5.00	0.00	3.80
คะแนนรวม					3.87
7. มูลค่าเพิ่ม					
1. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต	90.00	5.00	0.00	5.00	3.80
2. มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน	90.00	5.00	0.00	5.00	3.80
3. มีร้านขายของที่ระลึก	70.00	25.00	0.00	5.00	3.65
คะแนนรวม					3.75
8. การส่งเสริมการตลาด					
1. มีคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเองและเป็นข้อมูลจริงโดยคู่มือหรือเอกสารดังกล่าวมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่นรายการกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง	80.00	15.00	0.00	5.00	3.70
2. มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์	75.00	20.00	0.00	5.00	3.65
3. มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	32.50	62.50	5.00	0.00	3.28
คะแนนรวม					3.54
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.77

ตาราง 22 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 40)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ข. กิจกรรมท่องเที่ยวภายในชุมชน					
1. ผลลัพธ์					
1.1 ความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	80.00	20.00	0.00	0.00	3.80
1.2 การตกแต่งความสวยงามภายในบริเวณน้ำตก	80.00	20.00	0.00	0.00	3.80
1.3 ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบริเวณน้ำตก	77.50	22.50	0.00	0.00	3.78
1.4 ความสวยงามเป็นเอกลักษณ์ของภาพวาดฝาผนัง	75.00	25.00	0.00	0.00	3.75
1.5 การถ่ายทอดเรื่องราวประวัติความเป็นมาของชุมชนได้อย่างชัดเจนบนภาพวาดฝาผนัง	70.00	30.00	0.00	0.00	3.70
คะแนนรวม					3.77
2. บุคลากร					
2.1 บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการนักท่องเที่ยว	87.50	12.50	0.00	0.00	3.88
2.2 บุคลากรมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ	80.00	20.00	0.00	0.00	3.80
2.3 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการบรรยายเกี่ยวกับจิตรกรรมภาพวาดฝาผนัง	55.00	45.00	5.00	0.00	3.55
คะแนนรวม					3.74
3. วัสดุ / อุปกรณ์					
1. ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์	80.00	10.00	10.00	0.00	3.70
2. วัสดุ / อุปกรณ์ มีความคงทนไม่แตกหักง่าย	80.00	10.00	10.00	0.00	3.70
3. ใช้วัสดุ / อุปกรณ์ที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น	75.00	15.00	10.00	0.00	3.65
คะแนนรวม					3.68
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.73

ตาราง 22 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 40)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ค. กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม					
1. การแต่งกาย					
1.1 การแต่งกายมีเอกลักษณ์ของชนเผ่า	87.50	12.50	0.00	0.00	3.88
1.2 ชุมชนเผ่าปกากะญอที่ได้ศึกษาดูงานมีการแต่งกายเหมาะสม	75.00	20.00	5.00	0.00	3.70
คะแนนรวม					3.73
2. การแสดง					
2.1 การแสดงเป็นการแสดงที่แสดงถึงวิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของชุมชน	90.00	10.00	0.00	0.00	3.90
3. นักแสดง					
3.1 นักแสดงมีความพร้อมเพรียงกัน	80.00	20.00	0.00	0.00	3.80
3.2 นักแสดงมีความเต็มใจในการถ่ายทอดวิถีชีวิตในรูปแบบการแสดง	77.50	22.50	0.00	0.00	3.78
3.3 นักแสดงมีความเชี่ยวชาญในการแสดงแต่ละชุด	70.00	30.00	0.00	0.00	3.70
คะแนนรวม					3.76
4. เวลา					
1. การแสดงแต่ละชุดเวลา มีความเหมาะสมกับการแสดง	95.00	5.00	0.00	0.00	3.48
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.45
ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ					3.65

ภาพ 83 กิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มอาชีวศึกษาโหมสเตอร์บ้านแม่สุ่น้อย

ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอัวเมียนและชนเผ่าไทใหญ่)

ผลการวิจัยโดยการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจำนวน 61 ราย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่เข้าไปสัมผัสกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้ดำเนินการโดยสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอัวเมียนอ่างขาง ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นชนเผ่าอัวเมียน ไทใหญ่ และจีนยูนนานในพื้นที่ชุมชนบ้านปางควายด้วยสภาพของความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่ยังคงอนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของชนชาติและต้องการสื่อให้บุคคลทั่วไปได้ทราบโดยผ่านทาง การแต่งกาย การแสดงและวิถีชีวิตประจำวันนั้นเป็นเสน่ห์และดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวได้ประเมินความพึงพอใจในระดับมากด้วยค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกกิจกรรมการท่องเที่ยวสูงถึง 3.80 โดยเฉพาะกิจกรรมการแสดงวัฒนธรรมนั้นมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 3.91 เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าชุมชนบ้านปางควายนั้นมีการแต่งกายของประชาชนและนักแสดงวัฒนธรรมของชนเผ่าอัวเมียน ชนเผ่าไทใหญ่ และชนเป่าจีนยูนนาน ได้อย่างสวยงามและยังคงรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดียิ่งพิธีกรรมหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวประทับใจคือการให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยการเป็นกันเองชาวบ้านมีความร่วมมือร่วมใจกันทั้ง 3 ชนเผ่าที่มายืนคอยต้อนรับนักท่องเที่ยวพร้อมกับการแสดงวัฒนธรรมของชนเผ่าอัวเมียน คือการเป่าปี่และตีกลองจากกลุ่มของผู้อาวุโสภายในชุมชน หรือแม้แต่การจำลองพิธีการแต่งงานของชนเผ่าอัวเมียนที่จัดให้นักท่องเที่ยวได้เหมือนสถานการณ์จริงเนื่องจาก

ประชาชนทั้งชุมชนร่วมมือกันและให้ความสำคัญกับพิธีการดังกล่าวเพื่อต้องการให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชม หรือแม้แต่การแสดงการฟ้อนการรำของทั้ง 3 ชาติพันธุ์นั้นดูแล้วน่าประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับกิจกรรมผ้าปักและสินค้าหัตถกรรมภายในชุมชนนั้นเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับรองลงมา (ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89) ทั้งนี้เนื่องจากผลิตภัณฑ์ด้านผ้าปักนั้นมีลวดลายที่สวยงามประณีตและสื่อถึงเอกลักษณ์ของชนเผ่า นอกจากนี้ในการสาธิตให้กับนักท่องเที่ยวให้เรียนรู้กับผู้สาธิตมีความเต็มใจและมีความสามารถ ตลอดจนทักษะในการถ่ายทอดเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีอีกกิจกรรมหนึ่งที่นักท่องเที่ยวระบุว่าสร้างความประทับใจได้เช่นกัน ซึ่งก็คือกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน โดยเฉพาะการเที่ยวชมธรรมชาติในป่าชุมชนที่มีความหลากหลายของพันธุ์พืชนานาชนิดหรือแม้แต่การได้เที่ยวชมความสวยงามของวัดที่เป็นสถาปัตยกรรมของชาวไทยใหญ่ เป็นต้น

กิจกรรมที่เป็นส่วนสำคัญและนักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมากเช่นกัน (ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.57) ก็คือ กิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์ที่เป็นกิจกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้ประชาชนภายในชุมชนเป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนภายในชุมชนได้มีส่วนร่วมกับการกระจายผลประโยชน์จากการที่นักท่องเที่ยวเข้าพักแรมภายในชุมชน นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านยังนำผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ส้มเขียวหวาน สตรอเบอร์รี่ องุ่น ไวน์ที่ผลิตมาจากผลไม้หลากหลายชนิด หรือแม้แต่ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลผลิตการเกษตรอีกมากมาย เป็นต้น นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังเกิดความประทับใจในการจัดกิจกรรมเที่ยวชม ชิมและซื้อสตรอเบอร์รี่ภายในสวนของเกษตรกร ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินกับกิจกรรมที่ตนเองไม่ได้ซื้อจากแม่ค้าภายในตลาดเท่านั้น รวมกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวประทับใจไม่รู้ลืมคือการได้เที่ยวชมพิพิธภัณฑ์โครงการหลวงที่ 1 (ผาง) ซึ่งทางชมรมการท่องเที่ยวได้จัดให้เข้าชมพร้อมกับการเยี่ยมชมวัดจีนและศาลเจ้าแม่กวนอิม เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมการบริการทั้งทางด้านไมตรีจิตการยิ้มแย้มแจ่มใสความเต็มใจในการให้บริการตลอดจนสภาพของที่พัก ห้องนอน อุปกรณ์สำหรับนอน ห้องครัว ห้องอาบน้ำและสุขา มีความพร้อมสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี ตลอดจนการประสานงานด้านการจัดการเรื่องอาหารทั้งการจัดการอาหารด้วยกลุ่มชาวบ้านเอง หรือแม้แต่การรับประทานอาหารของชุมชนชาวจีนที่หมู่บ้านยางซึ่งเป็นสถานที่ศึกษาดูงานได้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีด้วยเช่นกัน

ตาราง 23 ร้อยละและค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของผู้ให้ข้อมูลที่มีต่อการจัดกิจกรรมการ
ท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านปางควาย (ชนเผ่าอ้าวเมี่ยนและชนเผ่าไทใหญ่)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 61)				
	พึง พอใจ มาก (4)	พึง พอใจ น้อย (3)	ไม่ พึงพอ ใจน้อย (2)	ไม่ พึงพอ ใจมาก (1)	ค่า คะแนน เฉลี่ย ($\bar{x}$)
ก. กิจกรรมบ้านพักโฮมสเตย์					
1. ที่พัก					
1. มีที่นอนที่สบายตามสภาพชุมชนและเครื่องนอนที่ สะอาด	85.25	11.48	3.27	0.00	3.82
2. บ้านพักมีอากาศถ่ายเทได้สะดวกและแสงสว่างส่อง เข้าถึง ไม่มีกลิ่นอับและมีหลังคาที่สามารถกันน้ำฝนได้	75.41	24.59	0.00	0.00	3.75
3. โครงสร้างบ้านพักมีความมั่นคง	67.21	32.79	0.00	0.00	3.67
4. มีห้องอาบน้ำและส้วมที่สะอาด	50.82	49.18	0.00	0.00	3.51
5. มีการเปลี่ยนผ้าปูที่นอนและอุปกรณ์สำหรับการนอน ทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาพัก	44.26	52.46	3.28	0.00	3.41
6. มีการกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน	6.56	90.16	3.28	0.00	3.03
คะแนนรวม					3.53
2. อาหารและโภชนาการ					
1. ครีวอยู่ในสภาพที่สะอาดและไม่มีกลิ่น	72.13	27.87	0.00	0.00	3.72
2. มีร้านอาหารในชุมชน	67.21	32.79	0.00	0.00	3.67
3. ภาชนะที่ใช้สะอาดและปลอดภัย	50.82	49.18	0.00	0.00	3.51
4. มีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด	49.18	50.82	0.00	0.00	3.49
5. อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ	16.39	83.61	0.00	0.00	3.16
6. มีอาหารปรุงมาอย่างดี	13.11	83.61	3.28	0.00	3.10
คะแนนรวม					3.44

ตาราง 23 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 61)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
3. ความปลอดภัย					
1. มีการเตรียมพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น	37.71	62.29	0.00	0.00	3.78
2. มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วย	36.07	63.93	0.00	0.00	3.36
3. มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย	32.79	67.21	0.00	5.00	3.33
4. มีการเตือนนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับยาในกรณีที่นักท่องเที่ยวมีโรคประจำตัว	34.43	62.29	3.28	0.00	3.31
คะแนนรวม					3.45
4. การจัดการ					
1. มีคณะกรรมการบริหารโครงการ	75.41	24.59	.00	0.00	3.75
2. มีระบบการจองล่วงหน้าและลงทะเบียนเพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว	73.77	26.23	0.00	0.00	3.74
3. มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านจัดการในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์	67.21	32.79	0.00	0.00	3.67
4. มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ให้นักท่องเที่ยวทราบชัดเจน	50.82	49.18	0.00	0.00	3.51
5. มีข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยวอย่างละเอียดให้นักท่องเที่ยวเลือก	47.54	52.46	0.00	0.00	3.48
คะแนนรวม					3.63
5. กิจกรรมท่องเที่ยว					
1. มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ	96.72	3.28	0.00	0.00	3.97
2. มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น	96.72	3.28	0.00	0.00	3.97
3. มีกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน	67.21	32.79	0.00	0.00	3.67
คะแนนรวม					3.87

ตาราง 23 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 61)				
	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย	ไม่พึงพอใจน้อย	ไม่พึงพอใจมาก	ค่าคะแนนเฉลี่ย
	(4)	(3)	(2)	(1)	($\bar{x}$)
6. สภาพแวดล้อม					
1. มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่งหรือหลายประเภทเช่นแหล่งโบราณคดี โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร เป็นต้น	67.21	32.79	0.00	0.00	3.67
2. มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนอยู่เสมอ	67.21	32.79	0.00	0.00	3.67
3. มีสถานพยาบาล อนามัย ธนาคารอยู่ไม่ไกลเกินไป	26.23	49.18	24.59	0.00	3.02
คะแนนรวม					3.45
7. มูลค่าเพิ่ม					
1. มีโอกาสได้เผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชน	96.72	3.28	0.00	0.00	3.97
2. มีผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้านและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นผลิต	68.85	31.15	0.00	0.00	3.69
3. มีร้านขายของที่ระลึก	50.82	49.18	0.00	0.00	3.51
คะแนนรวม					3.72
8. การส่งเสริมการตลาด					
2. มีคู่มือหรือเอกสารเผยแพร่การท่องเที่ยวเป็นของตนเองและเป็นข้อมูลจริงโดยคู่มือหรือเอกสารดังกล่าวมีรายละเอียดต่าง ๆ ครบถ้วน เช่นรายการกิจกรรมแหล่งท่องเที่ยว แผนที่เดินทาง	49.18	50.82	0.00	0.00	3.49
2. มีรายชื่ออยู่ในคู่มือการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	52.46	44.26	3.28	0.00	3.49
3. มีการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์	44.26	55.74	0.00	0.00	3.44
คะแนนรวม					3.47
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.57

ตาราง 23 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 61)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
ข. กิจกรรมท่องเที่ยวภายในชุมชน					
1. ความสวยงาม					
1.1 ความเป็นธรรมชาติของป่าชุมชน	93.44	6.56	0.00	0.00	3.93
1.2 ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยบริเวณสถานที่ท่องเที่ยว	90.16	9.84	0.00	0.00	3.90
1.3 ความงดงามของสถาปัตยกรรมภายในวัด/ ศาลเจ้า	18.03	81.97	0.00	0.00	3.18
คะแนนรวม					3.67
2. บุคลากร					
2.1 บุคลากรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการให้บริการนักท่องเที่ยว	96.72	3.28	0.00	0.00	3.97
2.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และการบรรยายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชน	93.44	6.56	0.00	0.00	3.93
2.3 บุคลากรมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเนื้อหาด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติ	93.44	6.56	0.00	0.00	3.93
คะแนนรวม					3.94
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.81
ค. กิจกรรมผ้าป่าและสินค้าหัตถกรรมในชุมชน					
1. ผลิตภัณฑ์					
1.1 ลวดลายมีความละเอียด ประณีต	96.72	3.28	0.00	0.00	3.97
1.2 ความเป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่า	91.80	8.20	0.00	0.00	3.92
1.3 มีมาตรฐาน มีคุณภาพ	90.16	9.84	0.00	0.00	3.90
คะแนนรวม					3.90

ตาราง 23 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 61)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
2. บุคลากร					
2.1 บุคลากรมีความเต็มใจในการถ่ายทอดความรู้ในการสาธิต	100.00	0.00	0.00	0.00	4.00
2.2 บุคลากรมีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญการอธิบายแนะนำและการสาธิตวิธีในการผลิต	93.44	6.56	0.00	0.00	3.93
2.3 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ในงานศิลปะ	86.89	13.11	0.00	0.00	3.87
คะแนนรวม					3.87
3. วัสดุ / อุปกรณ์					
3.1 มีความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์	90.16	9.84	0.00	0.00	3.90
3.2 ใช้วัสดุ / อุปกรณ์ที่หาได้ง่ายภายในท้องถิ่น	86.89	13.11	0.00	0.00	3.87
3.3 วัสดุ / อุปกรณ์ มีความคงทนไม่แตกหักง่าย	86.89	13.11	0.00	0.00	3.87
คะแนนรวม					3.89
ง. กิจกรรมการแสดงวัฒนธรรม					
1. การแต่งกาย					
1.1 การแต่งกายของนักแสดงมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง	96.72	3.28	0.00	0.00	3.79
1.2 คนในชุมชนยังคงรักษาเอกลักษณ์การแต่งกายไว้ อย่างเหมาะสม	86.89	13.11	0.00	0.00	3.87
คะแนนรวม					3.92
2. การแสดง					
2.1 การแสดงเป็นการแสดงที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชน เผ่าและแสดงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละชนเผ่า	93.44	6.56	0.00	0.00	3.93
3. นักแสดง					
3.1 นักแสดงมีความเต็มใจในการถ่ายทอดวิถีชีวิตใน รูปแบบการแสดง	93.36	1.64	0.00	0.00	3.98
3.2 นักแสดงมีความเชี่ยวชาญในการแสดงแต่ละชุด	91.80	8.20	0.00	0.00	3.92
3.3 นักแสดงมีความพร้อมเพรียงกัน	88.52	11.48	0.00	0.00	3.89
คะแนนรวม					3.93

ตาราง 23 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	ระดับความพึงพอใจ (n = 61)				
	พึงพอใจมาก (4)	พึงพอใจน้อย (3)	ไม่พึงพอใจน้อย (2)	ไม่พึงพอใจมาก (1)	ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$)
4. เวลา					
1. การแสดงแต่ละชุดเวลามีความเหมาะสมกับการแสดง	86.89	13.11	0.00	0.00	3.87
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม					3.91
ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในกิจกรรมทั้งหมดเท่ากับ					3.80

ภาพ 84 กิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมี่ยนอ่างขาง

ตอนที่ 6 การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ นั้น คณะผู้วิจัยได้เปิดโอกาสให้ชมรมหรือกลุ่มคนสมาชิกการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน เป้าหมาย 4 ชุมชน (5 ชาติพันธุ์) ได้มีการประชุมร่วมกันและเกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกของชมรมเพื่อให้เกิดการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการทำงานร่วมกัน ซึ่งการดำเนินการสร้างเครือข่ายนี้ ได้นำเอาแนวคิดการสร้างและพัฒนาเครือข่ายของนนทียา หุตานุวัตรและณรงค์ หุตานุวัตร (2546: 73-74) ที่ระบุว่าเครือข่ายนั้นเป็นการรวมตัวของกลุ่มที่มีการประสานงานหรือทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องมีระยะเวลานานพอสมควร มีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกันและหากบรรลุวัตถุประสงค์หนึ่งแล้ว อาจมีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมวัตถุประสงค์ใหม่ก็ได้การรวมตัวของกลุ่มเป็นเครือข่ายนั้น นับว่าเป็นพัฒนาการของการรวมพลังของคนซึ่งก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ เสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการและก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนผลผลิตหรือค้าขายระหว่างสมาชิกในเครือข่าย เกิดการสะสมทรัพยากรและเงินทุน จนเกิดการสร้างอำนาจทางการตลาดและสามารถใช้เป็นจุดขายได้ และที่สำคัญคือเป็นการเพิ่มพลังการต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหาที่เผชิญหน้าอยู่หรือเพื่อการพึ่งตนเองได้มากขึ้นนั่นเอง

ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ จึงได้มุ่งสร้างความเป็นเครือข่ายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเพื่อให้ชุมชนหรือชมรมการท่องเที่ยวที่ได้จัดตั้งขึ้นได้มีการพึ่งพาอาศัยหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยไม่ให้เกิดความขัดแย้งหรือการแข่งขันกัน (competition) แต่ในทางกลับกัน กลุ่มหรือชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าเหล่านั้น กลายเป็นกลุ่มพันธมิตร (partnership) ที่ติดต่อกันนั่นเอง รายละเอียดของผลการวิจัยในตอนนี้ได้แบ่งบรรยายเป็น 2 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในชุมชนชน

เผ่า

ชุมชนเป้าหมายซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยมีจำนวน 4 ชุมชน (5 ชาติพันธุ์) ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยระยะเวลางานวิจัยที่จำกัด สำหรับการสร้างและพัฒนาชมรมหรือกลุ่มคนที่สมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกพร้อมทั้งผลักดันให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนของตนเองนั้นเป็นเรื่องที่ลำบากพอสมควรแต่อย่างไรก็ตามคณะทีมงานวิจัยได้ร่วมกันทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังใจ ผนวกกับการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือของผู้บริหาร ผู้นำ ผู้อาวุโส ตลอดจนประชาชนภายในชุมชน จึงสามารถจัดตั้งเป็นชมรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ 4 ชุมชนเป้าหมายดังรายละเอียดคือ

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่บ้านห้วยเตือ

วิสัยทัศน์

วัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่แดง เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป ทำให้เกิดความเข้าใจและหลงใหลในเสน่ห์ของลาหู่แดง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนบ้านห้วยเตือ (ลาหู่แดง) ในการตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชนเผ่า และร่วมกันฟื้นฟู ประเพณี วิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชนให้สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ตลอดไป
2. เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมชนเผ่า ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป
3. เพื่อสร้างความสามัคคีและสร้างความเข้มแข็งของคนภายในชุมชน ด้วยการร่วมกันอนุรักษ์ และดำรงรักษาวัฒนธรรมชนเผ่าในการถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวหรือรับรู้ถึงอัตลักษณ์และความเป็นตัวตนของชนเผ่าลาหู่แดง
4. เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับสมาชิกชมรมการท่องเที่ยวตลอดจนประชาชนภายในชุมชน
5. เพื่อร่วมกันพัฒนาและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในชุมชนให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน

รายชื่อคณะกรรมการชมรม/ ทุนเรือนหัน

1.	รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา	50 หุ้น	1,000 บาท
2.	นายเจษฎากร จะหา	50 หุ้น	1,000 บาท
3.	นางสาวสุนีย์ ประดิษฐ์ชุติมา	50 หุ้น	1,000 บาท
4.	นางนงกอ บุษาศุติมา	50 หุ้น	1,000 บาท
5.	นางสาวพวงเพชร จะแล	40 หุ้น	800 บาท
6.	นางสุดา เลาแก	40 หุ้น	800 บาท
7.	นายธรรบ เขตแดนไทย	30 หุ้น	600 บาท
8.	นางจันทร์ทิพย์ จะอื้อ	30 หุ้น	600 บาท
9.	นางอัญชลี จะอื้อ	25 หุ้น	500 บาท
10.	นางนระรา ประทีปชุติมา	20 หุ้น	400 บาท
11.	นายนาสี จะโจคา	20 หุ้น	400 บาท
12.	นางนาบู จะแล	15 หุ้น	300 บาท
13.	นายจะโจ จะก่อ	15 หุ้น	300 บาท
	รวมทั้งสิ้น	435 หุ้น	8,700 บาท

ภาพ 85 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าลาหู่ บ้านห้วยเตือ

สำหรับโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ซึ่งรายละเอียดอยู่ในตอนที่ 4 นั้นมีราคาคนละ 500 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายดังนี้

ค่าที่พักรวมอาหารเช้า	180 บาท
ค่าอาหาร	180 บาท
ค่าบำรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวและการแสดง	140 บาท
รวม	500 บาท

ชมรมการท่องเที่ยวปกากะญอบ้านต้นสำน

วิสัยทัศน์

ปกากะญอบ้านต้นสำน สานฝัน วัฒนธรรมสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

วัตถุประสงค์

- 1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ตลอดจนความเชื่อ โดยการถ่ายทอดผ่านทางการฟ้อน การรำ การแสดงและการแต่งกาย
- 2. เพื่อจัดและเผยแพร่กิจกรรมทางวัฒนธรรมของชนเผ่า ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะพิธีผูกข้อมูลปีใหม่ของชนเผ่าปกากะญอ
- 3. เพื่อเผยแพร่และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมการท่องเที่ยวของชาวปกากะญอให้กับนักท่องเที่ยว
- 4. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป

รายชื่อคณะกรรมการชมรม/ ทุนเรือนหุ้น

1.	รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา	50 หุ้น	1,000 บาท
2.	นายศรวิรัตน์ อินทร์พงษ์	50 หุ้น	1,000 บาท
3.	นายประดิษฐ์ เป็งทอง	50 หุ้น	1,000 บาท
4.	นายสิงห์คำ ดีโพ	50 หุ้น	1,000 บาท
5.	นางริ้ว พรหมเกื้อกุล	40 หุ้น	800 บาท
6.	นางสาวดวงพร บุเข	40 หุ้น	800 บาท
7.	นางอรพรรณ ปัญญาวงศ์	30 หุ้น	600 บาท
8.	นางบัวลอย นามอภินันท์	30 หุ้น	600 บาท
9.	นางปราณี ชัยสุข	25 หุ้น	500 บาท
10.	นางอัมพร ชะหมู่	25 หุ้น	500 บาท
11.	นางลาภิศ จันทรอินทร์	25 หุ้น	500 บาท
12.	นางศรีใจ วรรณภีระ	25 หุ้น	500 บาท
13.	นายอินทร ขอดแก้ว	20 หุ้น	400 บาท
14.	นางไล อูแสง	20 หุ้น	400 บาท
15.	นางจันทร์เพ็ญ พันธุ์ยุทธภูมิ	20 หุ้น	400 บาท
	รวมทั้งสิ้น	500 หุ้น	10,000 บาท

สำหรับโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ซึ่งรายละเอียดอยู่ในตอนที่ 4 มีราคาคนละ 420 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายดังนี้

ค่าที่พักรวมอาหารเช้า	160 บาท
ค่าอาหาร	180 บาท
ค่าบำรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวและการแสดง	80 บาท
รวม	420 บาท

ภาพ 86 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวปากะถะถะบ้านต้นสำน

กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านแม่สุ่นน้อย

วิสัยทัศน์

ชุมชนบ้านแม่สุ่นน้อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมที่มีคุณค่า น่าประทับใจไม่รู้ลืม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมของประชาชนภายในชุมชนด้วยการจัดการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์
2. เพื่อเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ ด้านวัฒนธรรมและทรัพยากร ธรรมชาติของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป
3. เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้วยการจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว
4. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกที่อยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่า และเป็นประโยชน์สูงสุด

รายชื่อคณะกรรมการชมรม/ ทูตเรือนหัน

1. รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา	50 หุ่น	1,000 บาท
2. นายวันชาติ ศิริภัทรนุกูล	50 หุ่น	1,000 บาท
3. ส.ต. สมศักดิ์ กองฉาย	50 หุ่น	1,000 บาท
4. นายสมชาติ ทาราช	50 หุ่น	1,000 บาท
5. นายมนตรี จันทะนิต	50 หุ่น	1,000 บาท
6. นายเมธีวัฒน์ ถุงแก้ว	50 หุ่น	1,000 บาท

7.	นางราตรี บุญมา	40 หุ่น	800 บาท
8.	นางกัญญา แปะคำ	40 หุ่น	800 บาท
9.	นางจุฬารัตน์ วงศ์หาวรรณ	30 หุ่น	600 บาท
10.	นายหล่ง ตลาดแก้ว	30 หุ่น	600 บาท
11.	นายแสวง ละคำปา	25 หุ่น	500 บาท
12.	นางพิมพ์คำ แก้วคำมูล	25 หุ่น	500 บาท
13.	นายเอกพงษ์ ศิริภทรนุกูล	25 หุ่น	500 บาท
14.	นางสาวสายสุณี ชัยชนะ	15 หุ่น	300 บาท
15.	นางอัมพร ทานิล	15 หุ่น	300 บาท
16.	นางจันทร์ดี สมบูรณ์	15 หุ่น	300 บาท
17.	นางวรรณา วงศ์ชัย	15 หุ่น	300 บาท
18.	นางคำแดง ศิริสิงห์	15 หุ่น	300 บาท
	รวมทั้งสิ้น	580 หุ่น	11,600 บาท

ส่วนโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืนซึ่งรายละเอียดระบุไว้ในตอนที่ 4 แล้ว
นั้นมี ราคาคนละ 400 บาท โดยมีค่าใช้จ่าย ดังนี้

ค่าที่พักรวมอาหารเช้า	160 บาท
ค่าอาหาร	190 บาท
ค่าบำรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวและการแสดง	50 บาท
รวม	400 บาท

ภาพ 87 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์
บ้านแม่สุ่นน้อย

ชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมี่ยนอ่างขาง

วิสัยทัศน์

ชุมชนชนเผ่าอ้าวเมี่ยน ไทใหญ่ และจีนยูนนาน บ้านปางควาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สามารถดึงดูดใจและกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวจากอ่างขางมาสู่ชุมชนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

5. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนบ้านปางควายได้มีกิจกรรมร่วมกัน และทำงานร่วมกัน
6. เพื่อเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของ 3 ชนเผ่า ในชุมชนบ้านปางควาย
7. เพื่อเพิ่มมูลค่าของวัฒนธรรมชนเผ่าให้เป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
8. เพื่อเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ให้ประชาชนภายในชุมชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

รายชื่อคณะกรรมการชมรม/ ทุนเรือนหุ้น

1.	รองศาสตราจารย์ ดร. วีระพล ทองมา	50 หุ้น	1,000 บาท
2.	นายสุรินทร์ จิระพงษ์ปรีดา	50 หุ้น	1,000 บาท
3.	นายสันติ วัฒนาปรีชา	50 หุ้น	1,000 บาท
4.	นางสุลพิศ วัฒนาปรีชา	50 หุ้น	1,000 บาท
5.	นายปราโมทย์ ประยูรพัฒนะ	50 หุ้น	1,000 บาท
6.	นายอนิรุทธิ์ พิรวรรณเมธาวี	50 หุ้น	1,000 บาท
7.	นายเทียนชัย วัฒนาจิรากุล	50 หุ้น	1,000 บาท
8.	นางรสริน วัฒนาจิรากุล	50 หุ้น	1,000 บาท
9.	นายบวร แซ่ตาว	30 หุ้น	600 บาท
10.	นายสันติ วีระนคกุล	25 หุ้น	500 บาท
11.	นางอรอุษา พิรวรรณเมธาวี	25 หุ้น	500 บาท
12.	นายทักษิณ พัฒนาตระกูลเชื้อ	25 หุ้น	500 บาท
13.	นายอ่อง วียะกุล	25 หุ้น	500 บาท
14.	นายชาญวิทย์ พิรวรรณเมธาวี	25 หุ้น	500 บาท
15.	นายวิชัย แซ่เจ้า	25 หุ้น	500 บาท
16.	นางศรีไพร แซ่เจ้า	25 หุ้น	500 บาท
17.	นายประวัติ แสงเทียนหยด	25 หุ้น	500 บาท
18.	นางอุบล แสงเทียนหยด	25 หุ้น	500 บาท

19.	นางลัดดาวัลย์ เจษฎาวงศ์	25 หุ่น	500บาท
20.	นางณัฐพร แซ่เจ้า	25 หุ่น	500บาท
21.	นายมานพ พานพิทักษ์สกุล	25หุ่น	500บาท
22.	ดต.วุฒิชัย อภิมุขเจริญ	25 หุ่น	500บาท
23.	น.ส.ศรียุญาพัชร ดาวพัฒน์วรกุล	25 หุ่น	500บาท
24.	นายพงษ์ศักดิ์ หทัยมณีกุล	25 หุ่น	500บาท
25.	นางเฟยควรร หทัยมณีกุล	25 หุ่น	500บาท
26.	นางชไมพร วุฒิไกรธนโชติ	25 หุ่น	500บาท
27.	นางนิภา เว้นบาป	5 หุ่น	100บาท
28.	นางสายหยุด คำอินทร์	5 หุ่น	100บาท
	รวมทั้งสิ้น	890 หุ่น	17,800บาท

สำหรับโปรแกรมและกิจกรรมการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ซึ่งรายละเอียดอยู่ในตอนที่ 4 แล้วนั้น มีราคาคนละ 450 บาท โดยมีค่าใช้จ่ายดังนี้ คือ

ค่าที่พักรวมอาหารเช้า	160 บาท
ค่าอาหาร	180 บาท
ค่าบำรุงกิจกรรมการท่องเที่ยวและการแสดง	110 บาท
รวม	450 บาท

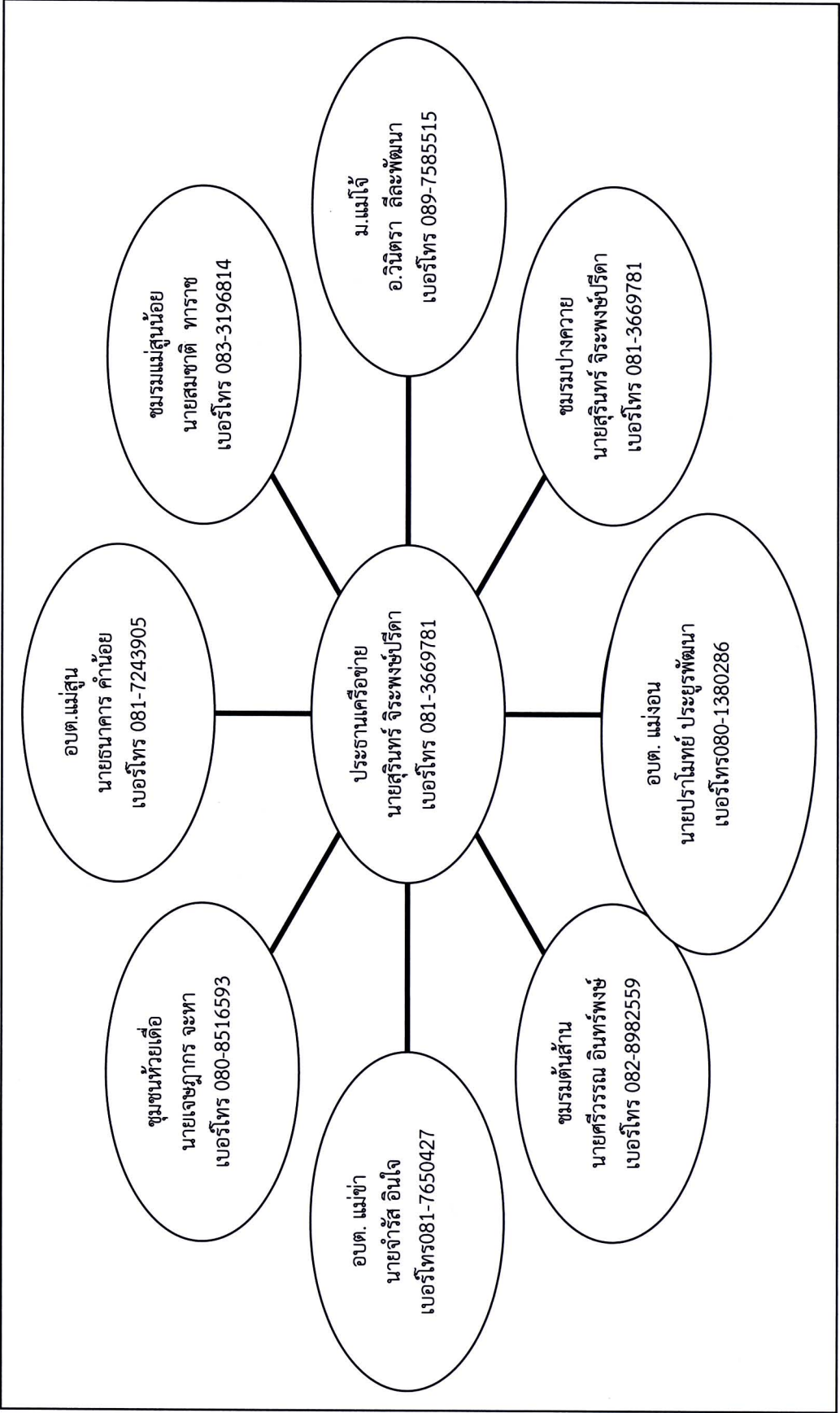

ภาพ 88 การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าอ้าวเมี่ยนอ่างขาง

ส่วนที่ 2 แนวทางในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงใหม่

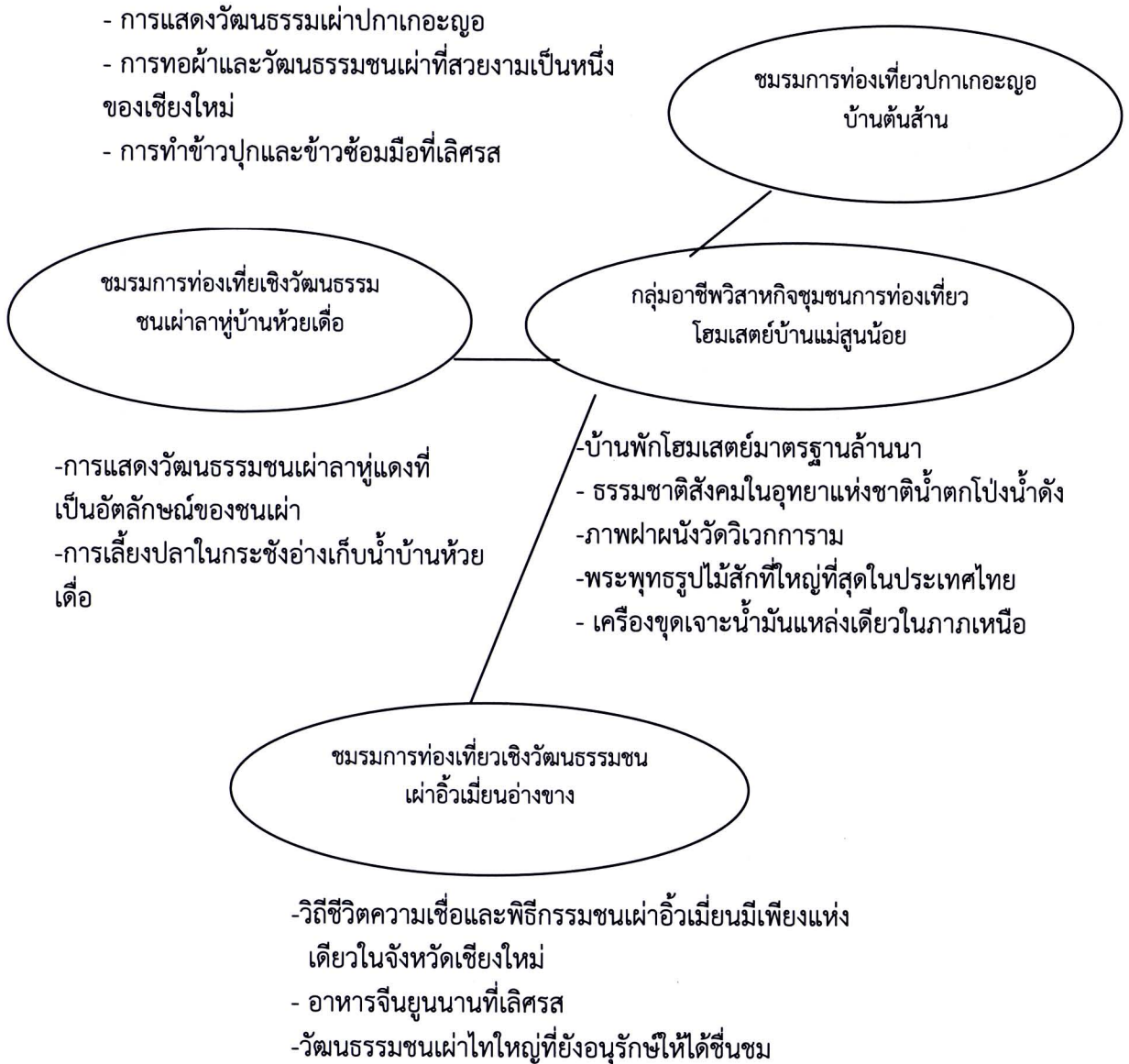
ผลจากการประชุมและจัดเวทีชาวบ้านร่วม ระหว่างสมาชิกกลุ่มหรือชมรมการท่องเที่ยวของ 4 ชุมชน (5 ชาติพันธุ์) พร้อมทั้งการสัมภาษณ์ในลักษณะของกลุ่มย่อยแล้วเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกันจากนั้นได้มีการเสนอชื่อเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเครือข่ายเชื่อมโยงของบุคคลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่อง ซึ่งได้มีการคัดเลือกประธานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มน้ำแม่ฮ่องซึ่งได้แก่ นายสุรินทร์ จิระพงษ์ปรีดา โดยที่ประธานเครือข่ายสามารถเชื่อมโยงกับเจ้าหน้าที่ซึ่งรับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์และการท่องเที่ยวขององค์การ

บริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงกับผู้ประสานงานด้านการท่องเที่ยวในแต่ละชุมชนนอกจากนี้ ยังมีผู้ประสานงานเชื่อมโยงจากคณะพัฒนาการท่องเที่ยวมหาวิทยาลัยแม่โจ้คือ อาจารย์วินิตรา ลีละพัฒนา ที่จะช่วยประสานกับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวหรือนักท่องเที่ยวจากภายนอกในการเข้าเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนในแต่ละชุมชนต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างเครือข่ายในลักษณะนี้ต้องดำเนินการตามแนวทางโครงสร้างเครือข่ายแบบวงล้อ (wheel networking structure) โดยที่สมาชิกทุกคนของเครือข่ายมีอิสระในการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมภายใต้บทบาทและหน้าที่ของแต่ละกลุ่ม หรือกิจกรรมที่รับผิดชอบตามที่ตนเองหรือกลุ่มความถนัด เช่นอาจจะเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละชนเผ่า แต่จะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทรัพยากร ประสานความร่วมมือโดยผ่านการจัดตั้งให้มีผู้ประสานงานหรือคณะกรรมการกลางร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กันดังภาพ 89

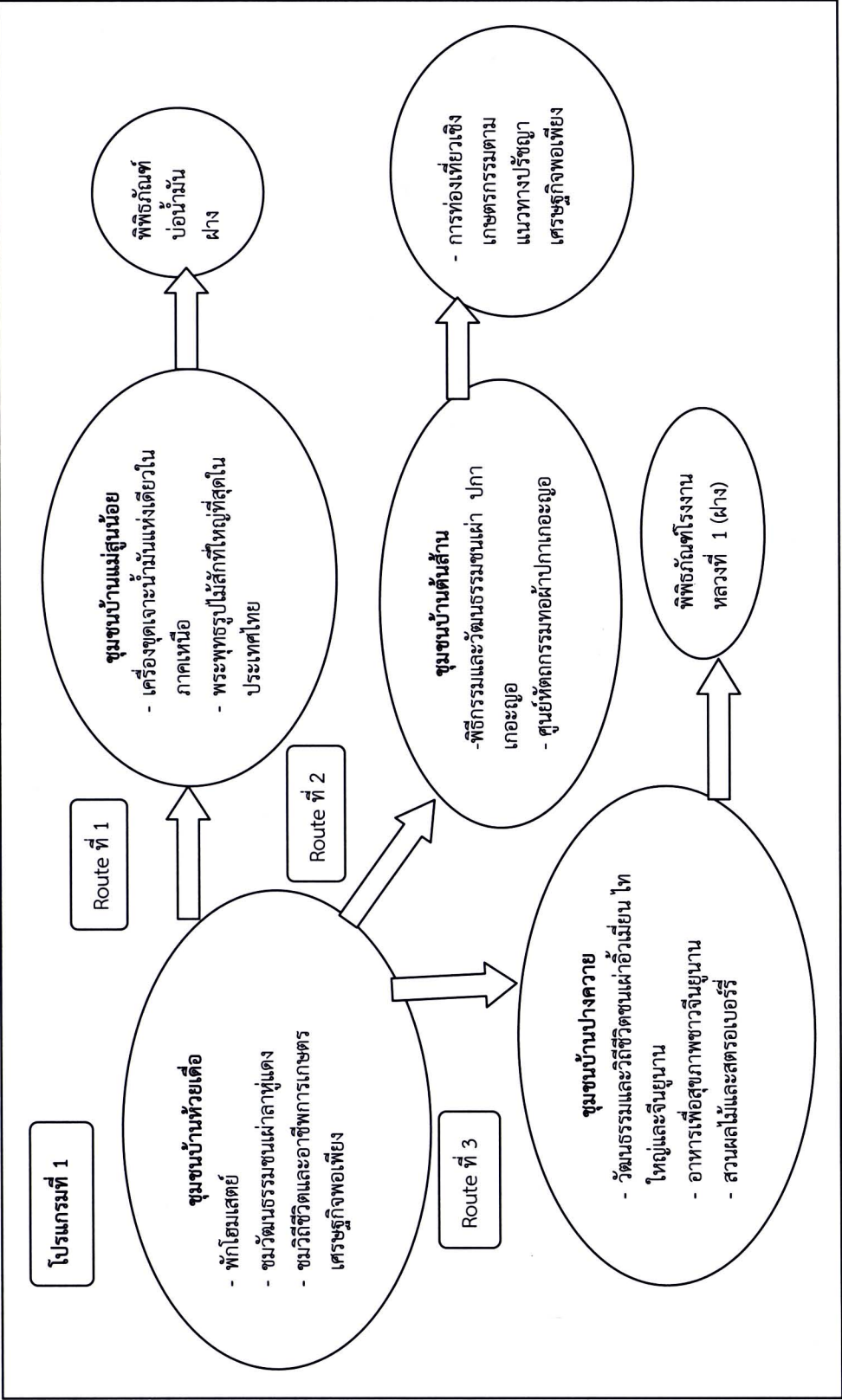
ภาพ 89 แนวทางการสร้างและพัฒนาเครือข่ายเชื่อมโยงบุคคลเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่่งอน

สำหรับการจัดการเครือข่ายให้ยั่งยืนได้นั้นสิ่งสำคัญก็คือการใช้ประโยชน์ของเครือข่าย (network utilizing) ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้เปิดโอกาสให้คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่มหรือชมรมการท่องเที่ยวได้พิจารณาจุดเด่นหรือจุดแข็งซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายด้วยการนำกิจกรรมเด่น ๆ ของแต่ละชุมชนมาเป็นจุดเชื่อมเพื่อสร้างโปรแกรมพร้อมขายให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งนอกจากจะเป็นการขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกันแล้วยังเป็นการสร้างพันธมิตร (partnership) ของการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอนอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งรายละเอียดของจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของชมรมและกลุ่มการท่องเที่ยวดังแสดงไว้ในภาพ 90

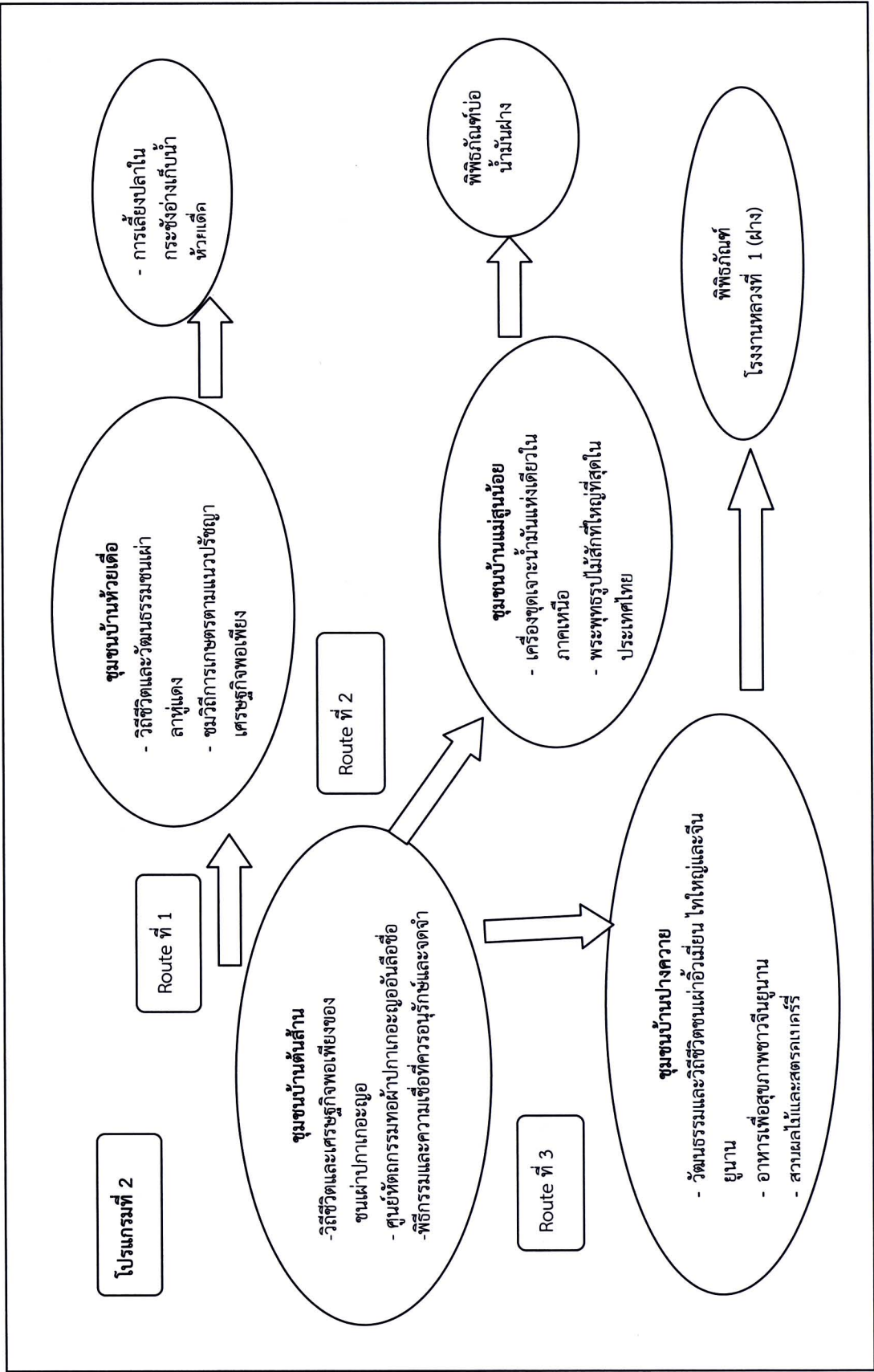

ภาพ 90 กิจกรรมเด่นของแต่ละชุมชนที่สามารถสร้างและพัฒนาเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

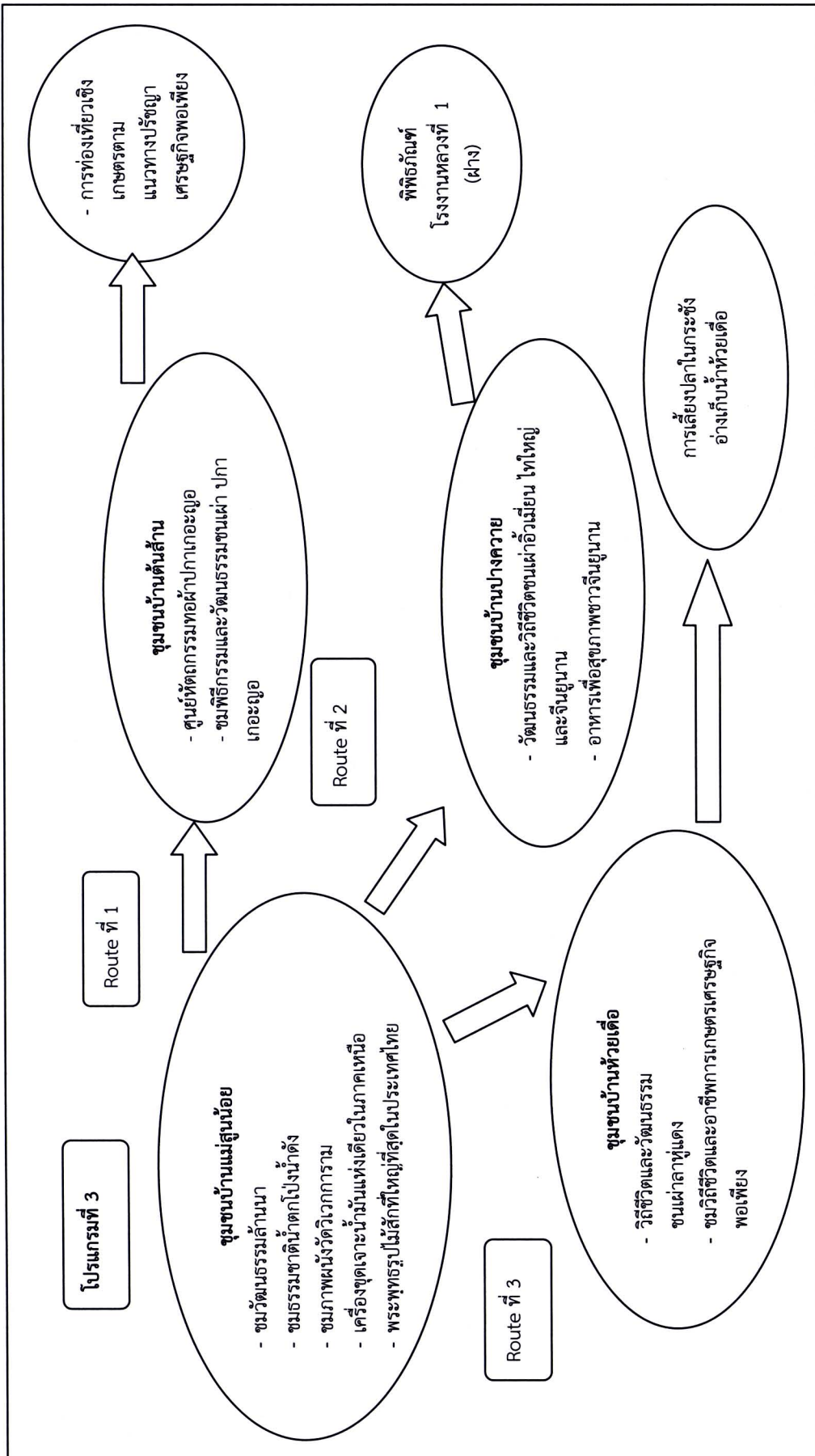
นอกจากมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ฮ่องสอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางโครงสร้างเครือข่ายแบบวงล้อ (wheel networking structure) ด้วยการเชื่อมผลประโยชน์ของเครือข่าย (network utilizing) เข้าด้วยกันทั้ง 4 ชุมชน (5 ชาติพันธุ์) แล้วนั้น ยังไม่เพียงพอซึ่งการที่จะพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคตนั้นต้องมีการจัดระบบบริหารเครือข่าย (network organizing) เนื่องจากเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะช่วยให้เครือข่ายดำเนินการต่อไปอย่างราบรื่น มีความชัดเจนในอำนาจหน้าที่วิธีการทำงาน ตลอดจนการประสานงานระหว่างสมาชิกเครือข่ายด้วยแล้วยังต้องคำนึงถึงการดำรงรักษาเครือข่าย (networking maintaining) โดยเฉพาะความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์หรือกระจายผลประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้นคณะผู้วิจัยร่วมกับสมาชิกกลุ่มหรือชมรมการท่องเที่ยวในพื้นที่เป้าหมาย จึงได้ร่วมกันจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายของทุกชุมชนหรือชมรมอย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 4 โปรแกรมดังที่แสดงไว้ในภาพความเชื่อมโยงเครือข่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวต่อไปนี้

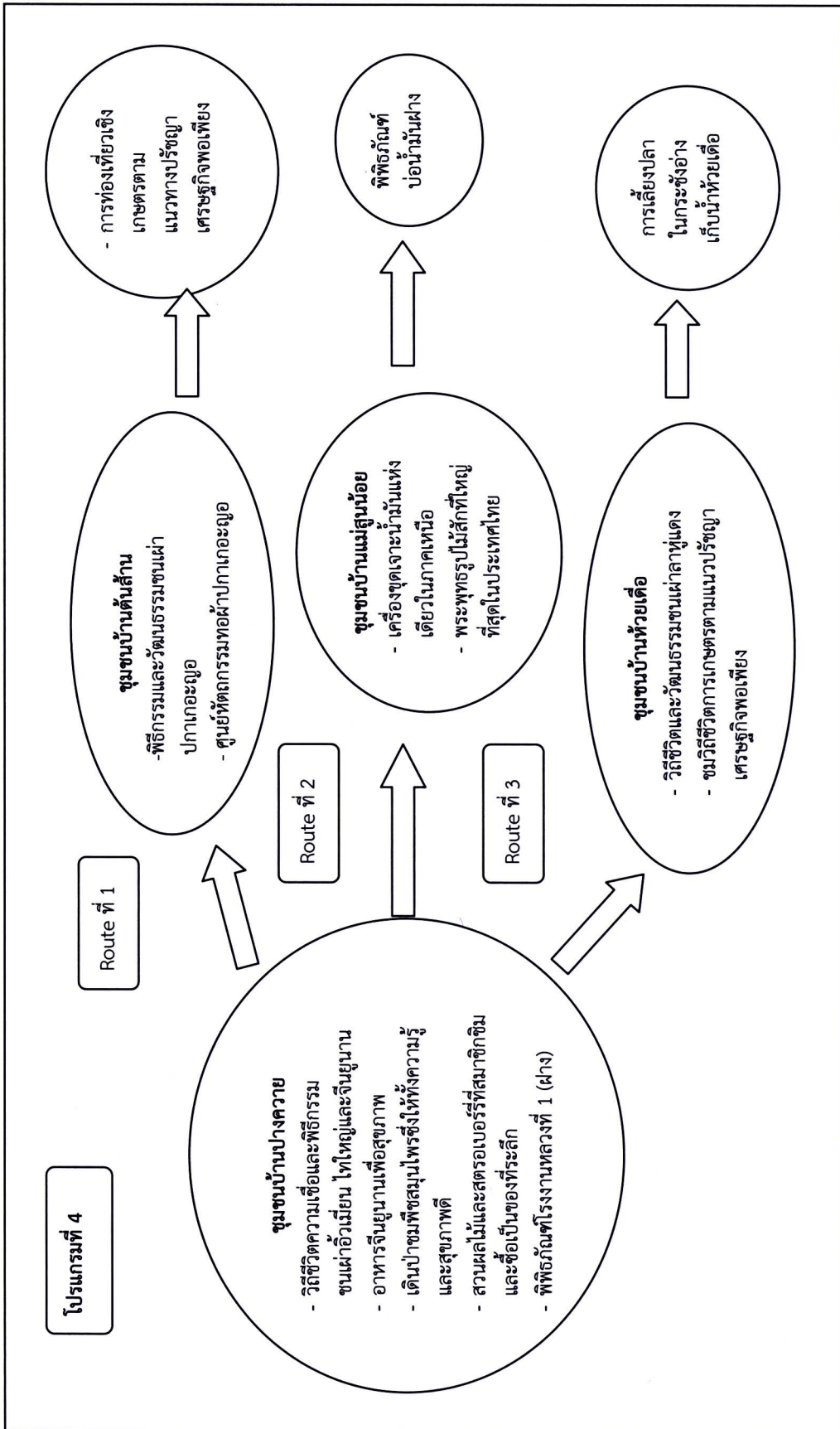
ภาพ 91 การเชื่อมโยงเครือข่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวให้ชุมชนบ้านห้วยเสือเป็นจุดเริ่มต้น

ภาพ 92 การเชื่อมโยงเครือข่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวให้ชุมชนบ้านต้นลำเป็นจุดเริ่มต้น

ภาพ 93 การเชื่อมโยงเครือข่ายโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยให้ชุมชนบ้านแม่สุ่น้อยเป็นจุดเริ่มต้น

ภาพ 94 การเชื่อมโยงเครือข่ายไปรณกรรมการท่องเที่ยวให้ชุมชนบ้านปางควายเป็นจุดเริ่มต้น